

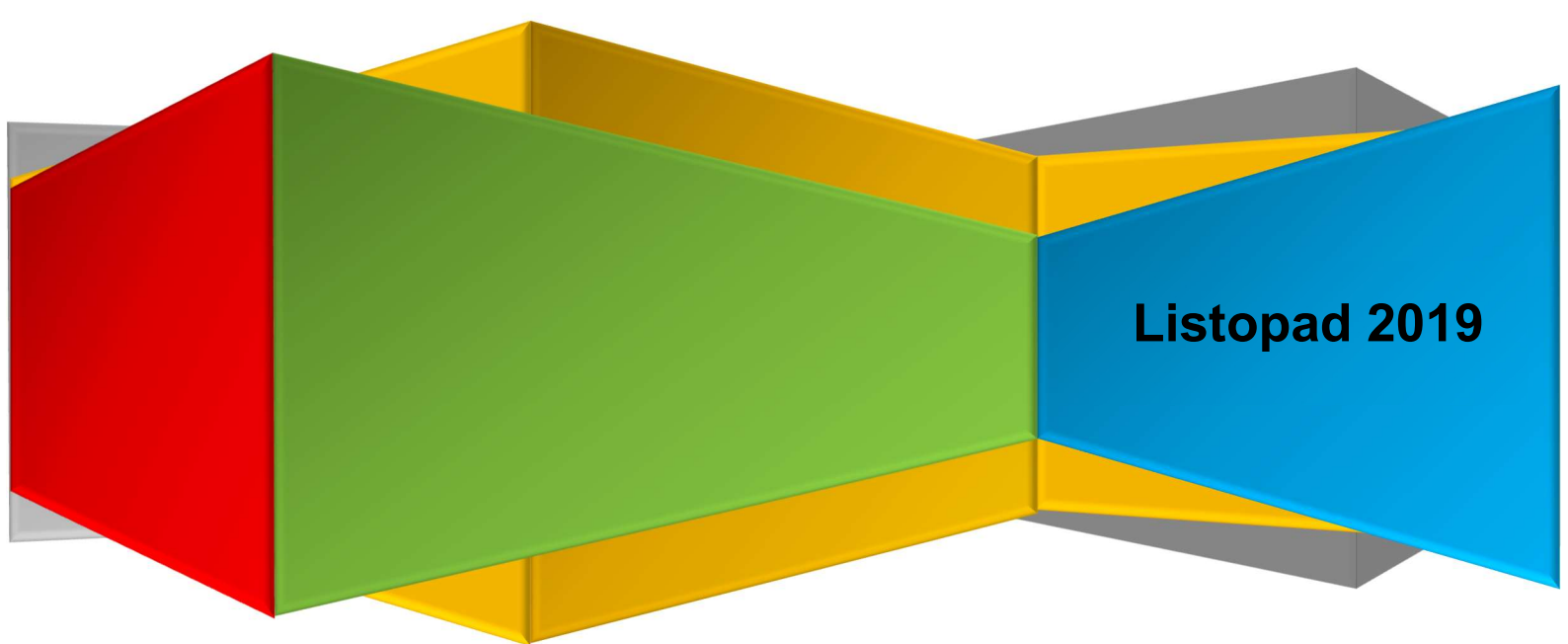

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Vstupní analýza Moravská Třebová

Analýza sociálního vyloučení na území
města

Zpracoval: Mgr. Martin Šmoldas, DiS.

Listopad 2019

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Seznam zkratek

- AD – Azylový dům
- Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR
- CVČ – Centrum volného času (organizační složka MěÚ Moravská Třebová)
- ČSÚ – Český statistický úřad
- DnB – Doplatek na bydlení (typ dávky HN)
- DPS – Domov s pečovatelskou službou
- ESIF - Evropské strukturální a investiční fondy
- HN – Dávky hmotné nouze vyplácené Úřadem práce
- KoP ÚP – Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR
- LP – Lokální partnerství ASZ
- MěÚ – Městský úřad
- MOP – Mimořádná okamžitá pomoc (typ dávky HN)
- MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
- NNO – Nestátní nezisková organizace
- OSVZ – Odbor sociálních věcí a zdravotnictví
- ORP – Obce s rozšířenou působností
- OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí
- OZP – Osoby zdravotně postižené
- PnŽ – Příspěvek na živobytí (typ dávky HN)
- PnB – Příspěvek na bydlení
- SAS – Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi (typ sociální služby)
- SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů ČSÚ
- SPO – Společně posuzované osoby (při výplatě dávek)
- SVL – Sociálně vyloučená lokalita
- VPP – Veřejně prospěšné práce (nástroj tzv. Aktivní politiky zaměstnanosti Úřadu práce)
- VTOS – Výkon trestu odnětí svobody
- VV – Výkon vazby

Obsah

Seznam zkratk.....	2
Obsah	3
Úvod.....	5
Definice základních pojmů.....	6
Agentura pro sociální začleňování	6
Sociální vyloučení	6
Typologie vyloučených lokalit v Moravské Třebové	7
Metodologie.....	9
Standardy výzkumné práce a práce s informacemi	11
Etický kodex	12
Základní sociodemografická charakteristika města.....	13
Demografický vývoj	16
Problematika bydlení a bytové nouze	20
Stávající bytový fond města	20
Přidělování městských bytů, výše nájemného a délka smluv.....	20
Soukromý bytový fond	21
Občané města v bytové nouzi	24
Cílové skupiny osob ohrožených ztrátou bydlení dle typologie <i>Ethos</i>	25
Místní ubytovací kapacity pro osoby ohrožené ztrátou bydlení	27
Městská ubytovna	27
Františkánský klášter.....	30
Další kapacity krizového bydlení	33
Další skupiny obyvatel ohrožené v Moravské Třebové a ORP bytovou nouzí a sociálním vyloučením	34
Místní romská populace.....	35
Centrum volného času	38
Sinti	39
Lidé ohrožení příjmovou chudobou	41
Nezaměstnanost v Moravské Třebové a ORP	41
Sociální dávky	44
Meziroční srovnání počtu vyplacených dávek v Moravské Třebové	44
Vybrané údaje o sociálních dávkách za rok 2019	47

Dávky hmotné nouze	47
Dávky státní sociální podpory	48
Lidé ohrožení dluhy a exekucemi	48
Dluhové poradenství	52
Bezpečnostní problematika obecně	53
Příčiny rizikových jevů a navrhovaná opatření	55
Atmosféra ve městě a pocit bezpečí občanů	56
Sociální služby	59
Další použitá literatura a prameny	62
Další internetové stránky	63
Příloha č. 1: Checklisty a indikátory	64
Checklist - bezpečnost	64
Indikátory - bydlení	67
Checklist - identifikace závadného bydlení v lokalitě I.	69
Checklist - identifikace závadného bydlení v lokalitě II.	70
Checklist - sociální bydlení pro domácnosti ohrožené sociálním vyloučením	70
Checklist - komunitní život v obci	74
Checklist - sociální služby	75
Indikátory – zadluženost obyvatel	78
Checklist – zadluženost obyvatel	80
Indikátory - nezaměstnanost	82
Checklist - základní aspekty zdraví a péče o zdraví	85
Příloha č. 2 – Index zdraví, kvality života a dostupnosti lékařské péče v Moravské Třebové	88

Úvod

Následující zpráva předkládá výsledky výzkumu, realizovaného pracovníky Odboru pro sociální začleňování (Agentury) Úřadu vlády ČR v období od března do října 2019. Kromě vlastních terénních poznatků a rozboru statistických nebo institucionálních dat, jsme do analýzy zahrnuli také výstupy z pracovních skupin, které byly v Moravské Třebové ustanoveny a působily, v rámci spolupráce s ASZ v červenci 2019. **Předkládaná studie rovněž částečně vychází z tematického výzkumu: Podkladová analýza ke koncepci bydlení města, který vznikl v červnu 2018 v rámci tzv. vzdálené dílčí podpory ASZ městu Moravská Třebová. V některých částech se proto opíráme o doplněné či aktualizované pasáže zmíněného textu.**

Hlavním cílem výzkumu bylo podat ucelený přehled o stavu sociálního vyloučení na území města Moravské Třebové a vytvořit analytické podklady pro tvorbu *Strategického plánu sociálního začleňování* (SPSZ). Předkládaný dokument proto vznikl primárně jako podklad pro projektové aktivity a systémová opatření zaměřená na sociální a bytovou politiku, a zároveň jako vodítko pro další analytickou práci Agentury a interní evaluaci výsledků vlastní činnosti. Mimo to by zájemcům měl posloužit **jako materiál pro základní orientaci v tématu a jako předloha pro kvalifikovanou diskusi o dané problematice.**

Pozornost studie je upřena především na identifikaci a popis skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením a bytovou nouzí. Kromě toho se dotýká i dalších oblastí, jako jsou nezaměstnanost, dluhy, nebo rozšíření socio - patologických jevů. **Obecně práce usiluje o celkový odhad počtu obyvatel města ohrožených chudobou a negativními dopady sociálního vyloučení.**

Definice základních pojmů

Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR. Funguje od roku 2008 a je **vládním nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení**.

- **Pomáhá obcím a městům** při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na realizaci těchto postupů.
- **Propojuje přitom místní subjekty** (města a obce a jejich úřady, ale také nestátní neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce České republiky, zaměstnavatele, policii -a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.
- **Přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě**, spolupracuje -s ministerstvy, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci obcím -a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům Agentura pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují -s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají -s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo -k vymanění se z daného stavu je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich

kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL) nebo o oblasti se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení (OZKSV). V dokumentu jsou záměrně užívané oba pojmy, a to především z důvodů jejich použití v původních zdrojích, na které se tento text odkazuje. Pakliže autoři, kteří jsou zde citováni, užívají ve své práci pojem sociálně vyloučená lokalita, tak i zde se v kontextu jejich práce tento termín objevuje. Rozdíl mezi pojmy sociálně vyloučená lokalita a oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení se odehrává především v konceptuální rovině. Původně homogenní charakter sociálně vyloučených lokalit se během let mění ve více neohraničenou, heterogenní a nespojitou oblast, kde nežijí pouze sociálně vyloučení podle např. etnického klíče, kde však, ale stále dochází ke kumulaci negativních socio-ekonomických a dalších faktorů. Pro tyto oblasti používáme právě termín oblast se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení.

Tyto lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná především o etnicitu romskou.

Typologie vyloučených lokalit v Moravské Třebové

Níže uvedený obrázek přehledně znázorňuje typologii lokalit, které se dle zkušeností pracovníků ASZ ve spolupracujících obcích vyskytují nejčastěji. Zároveň doplňuje poněkud obecný pojem sociálně vyloučená lokalita o potřebné podrobnosti a místní kontext. Typologii jsme v Agentuře vytvořili proto, že zmíněný pojem, se kvůli svému nadužívání postupně devalvoval, stal se stigmatizujícím a ztratil schopnost výstižného popisu reality - skutečný stav totiž spíše zkresluje. Vlivem mediálního obrazu dnes spojení vyloučená lokalita vytváří hlavně představu vybydleného sídliště na okraji města. Realita je však v mnohém pestřejší a vymyká se jednoduchému škatulkování. I proto raději používáme termín oblasti se zvýšenou koncentrací sociálního vyloučení (OZKSV), který doplňujeme podrobnějším popisem jednotlivých lokalit. Shodou okolností je Moravská Třebová ukázkovým městem pro využití naší typologie, protože zde rozhodně nelze hovořit o existenci sociálně vyloučené lokality ve svém klasickém pojetí či obecném chápání. Nejsou zde žádné prostorově vymezené části města s chybějící infrastrukturou, mediálně zajímavá ghetta nebo špatné čtvrti, do kterých ostatní nechodí (pokud za ni nebudeme považovat historické centrum – viz níže). Přesto se však město výrazně potýká s problematikou chudoby a sociálního vyloučení, která je však specificky rozprostřena, nebo -se objevuje v nečekaných souvislostech. Dle naší typologie rozlišujeme v Moravské Třebové pouze

některé prostorově vymezené lokality, konkrétně několik objektů typu B1 – *Sociálně vyloučený bytový dům*. Za určité míry zobecnění, bychom potom mohli území centra města označit dle typologie také jako C3 – tedy *Lokalitu s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů*. Podrobnosti lze nalézt v dalších pasážích textu.

	A	B	C
1 (dům)	Sociálně vyloučený rodinný dům 	Sociálně vyloučený bytový dům 	Bytový dům s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
2 (spojité území)	Skupina sociálně vyloučených rodinných domů 	Skupina sociálně vyloučených bytových domů 	Skupina bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
3 (nespojité území)	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů 	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů 	Lokalita s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů

Obrázek 1 - Typologie vyloučených lokalit dle ASZ

Metodologie

Předkládaná práce kombinuje kvalitativní a kvantitativní výzkumné metody a pracuje jak s „tvrdými“ faktografickými, historickými a statistickými daty, tak i s osobními a profesními postřehy, zkušenostmi -a hodnocením oslovených místních aktérů či respondentů. V rámci výzkumu byly použity následující metody:

- „**Desk research**“, neboli sekundární analýza dat, která slouží k vyhodnocování informací -z datových matic vytvořených pro potřeby výzkumu, z odborných studií a textů, úředních -a městských dokumentů či archivních pramenů nebo z veřejně dostupných internetových zdrojů. Kromě specifických datových matic, vytvořených dle našeho zadání, jsme pracovali s následujícími dokumenty:

Název dokumentu	Vydavatel (autor)	Rok vydání
Analytická část MAP pro území ORP Moravská Třebová do roku 2023	MAS Moravskotřebovsko a Jevíčko o.p.s.	2017
Demografická analýza ORP Moravská Třebová - bakalářská práce	Jakub Kolář - Mendelova Univerzita v Brně/Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií	2015
Koncepce prevence kriminality města Moravská Třebová 2017 – 2020	OSVZ MěÚ Moravská Třebová	2017
Kronika města Moravská Třebová	MNV/MěÚ Moravská Třebová	1952 - 2017
Plán aktivit Centra volného času na období	CVC MěÚ Moravská Třebová	2016
Sbírka matrik východočeského Kraje 1587 – 1949	Státní oblastní archiv v Zámrsku	2019
Socio-ekonomická analýza jako podklad pro tvorbu Strategického plánu rozvoje města	Berman Group/Město Moravská Třebová	2018
Strategie integrace příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit v Pardubickém kraji 2016 – 2020	Pardubický kraj	2016
Strategie území správního obvodu ORP Moravská Třebová v oblasti předškolní výchovy a základního vzdělávání, sociálních služeb, odpadového hospodářství, zaměstnanosti a podpory podnikání	ORP Moravská Třebová	2015

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Moravské Třebové 2016 – 2018	OSVZ MěÚ Moravská Třebová	2016
Transformace regionu po roce 1989 na příkladu SO ORP Moravská Třebová na příkladu ORP Moravská Třebová se zaměřením na zpracovatelský průmysl - bakalářská práce	Václav Dokoupil – Geografický Ustav Přírodovědecké Fakulty MUNI Brno	2015
Výroční zpráva 2018	Bonanza Vendolí, z.ú.	2019
Výroční zpráva 2018	Charita Moravská Třebová	2019
Výroční zpráva MěÚ Moravská Třebová	MěÚ Moravská Třebová	2005 - 2017
Vývoj osídlení v Moravské Třebové	Miroslav Trnka - Katedra geografie Přírodovědecké fakulty UPOL Olomouc	2010
Žádost o přidělení bytu	Odbor majetku města a komunálního hospodářství MěÚ Moravská Třebová	2015
Zpráva o stavu romské menšiny v kraji v roce 2016	Pardubický kraj	2017

Tabulka 1 - Seznam použitých dokumentů

- **Hlubkové strukturované nebo polo-strukturované rozhovory** probíhaly s tzv. institucionálními aktéry¹, tedy se zástupci institucí, organizací, či firem, jež se problematikou přímo zabývají, nebo se jich alespoň nějakým způsobem dotýká. Celkem proběhlo několik desítek rozhovorů v délce 30 – 160 minut, kterých se účastnilo přibližně 15 systémových aktérů. Oslovení aktéři jsou shrnuti v tabulce 2.

Oslovené instituce
Městský úřad Moravská Třebová
Bonanza Vendolí o.p.s.
Charita Moravská Třebová
Technické služby Moravská Třebová s.r.o.
Centrum volného času (organizační složka MěÚ Moravská Třebová)
Řeholní dům menších bratří v Moravské Třebové
Lexus z. ú.
Úřad práce – KoP Moravská Třebová

¹ Institucionální aktéři jsou dále v textu označováni rovněž jako *systémoví aktéři* nebo jen *aktéři*.

Bytová komise města Moravská Třebová
Agentura pro sociální začleňování
Další aktéři.

Tabulka 2 - Pracovníci institucí, se kterými proběhl strukturovaný rozhovor

- **Polo-strukturované rozhovory**, které probíhaly s osobami ohroženými sociálním vyloučením nebo s osobami, kterých se tato problematika bezprostředně dotýká.
- **Pozorování a mapování v terénu**, v identifikovaných lokalitách či domácnostech, nebo -ve vytipovaných lokacích na území města. Mapování probíhalo buď samostatně, nebo v doprovodu zaměstnanců MěÚ Moravská Třebová či jiných osob. V rámci polo-strukturovaných rozhovorů, mapování v terénu, nebo při dalších příležitostech bylo osloveno **28 osob či domácností**.
- **Účast na veřejném setkání** s vedením města a zaměstnanci a klienty Centra volného času, kterého se zúčastnilo zhruba **20 lidí**.
- **Doplňkové rozhovory realizované elektronickou poštou nebo telefonicky**
- **Zpracování a interpretace dat**

Standardy výzkumné práce a práce s informacemi

Výzkumníci ASZ ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Validity (platnosti) dat je v ASZ dosahováno longitudinálním šetřením na místě, pečlivým výběrem (rekrutací) respondentů, užitím vhodných nástrojů výzkumu i za pomoci přímých citací.

Reliability (spolehlivosti) dat dosahují výzkumníci v ASZ standardizovaným postupem analýzy dat od jasně stanovených oblastí dotazování (scénáře rozhovorů), vyhotovením přepisů rozhovorů až po kódování sebraných dat (tzv. clustering). Při kódování výzkumníci ASZ redukují velké množství získaných dat do menšího počtu analytických jednotek (clusterů) na základě souvislostí (podobnosti či odlišnosti).

Jednotlivá tvrzení a výzkumné závěry v této zprávě vznikaly převážně komparací kvalitativních dat získaných přímo v terénu se statistickými údaji od institucí. Pokud se k danému tvrzení nepodařilo získat potřebné statistické údaje, ověřování pravdivosti probíhalo metodou tzv. *triangulace*, tedy potvrzením informace minimálně ze tří na sobě nezávislých zdrojů, případně i *triangulací výzkumných metod*. Některé číselné údaje, se kterými v textu pracujeme, se nepodařilo stoprocentně ověřit, a proto je uvádíme jako kvalifikované odhady v určitém rozmezí nebo s předpokládanou odchylkou.

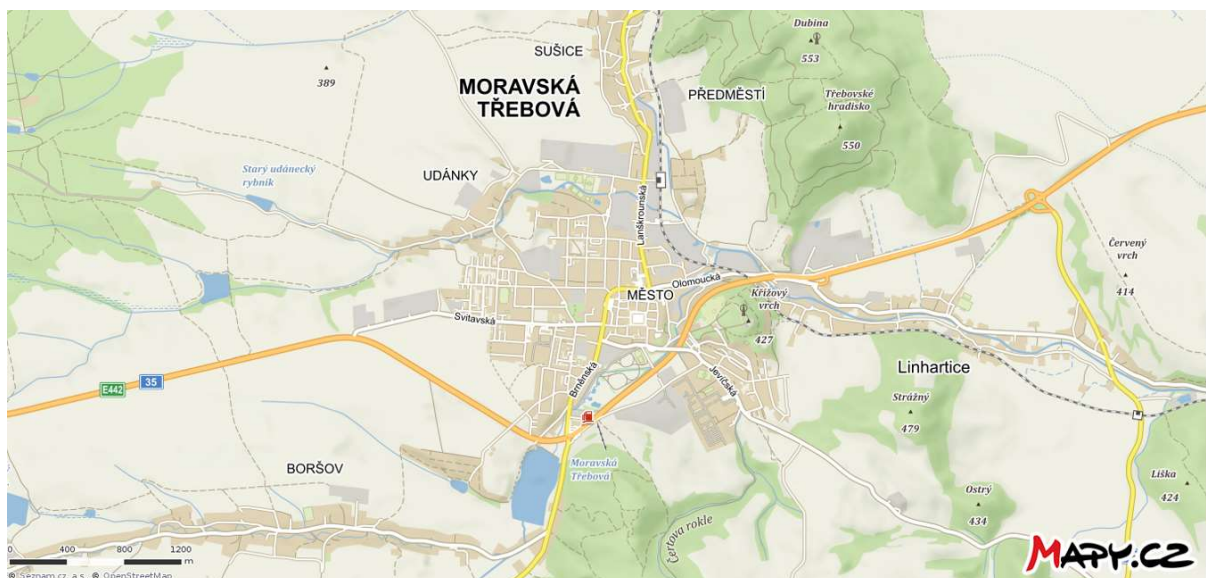
Vzhledem k časovému rozpětí výzkumu (březen až říjen 2019), je nutné vzít v úvahu, že se některé uváděné údaje mohou mírně lišit od aktuálního stavu v době finalizace analýzy.

Účastníci kvalitativního šetření jsou ve zprávě označeni jako participantů či aktéři a v případě citace jsou očíslováni.

Etický kodex

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí ***Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování***, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od participantů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost participantů, participantů byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí je i zaručená anonymita dotazovaných respondentů. Veškeré informace použité v této studii tak byly získány se souhlasem participantů a s vědomím účelu, k němuž budou využity. Data jsou zpracovávána anonymně a osobní sdělení jsou v textu označena písemnou zkratkou. Rovněž statistická data jsou uváděna v agregované podobě tak, aby byla zachována ochrana osobních údajů dotčených osob.

Základní sociodemografická charakteristika města²

Mapa 1 – Moravská Třebová (Zdroj: www.mapy.cz³)

Město Moravská Třebová se nachází ve východní části Pardubického kraje, přibližně 80 km jihovýchodně od krajského města Pardubic a v bezprostřední blízkosti hranic Olomouckého kraje. Je správním centrem **ORP, které zahrnuje 33 obcí s celkovými 26 267 obyvateli⁴, z toho k 31. 12. 2018 činil počet obyvatel samotného města 10 070 osob⁵**. Moravská Třebová leží na regionální železniční trati spojující Českou Třebovou a Chornice a na důležité vnitrostátní silnici č. 442, vedoucí z Mohelnice do Hradce Králové.

V minulosti bylo město významným střediskem renesanční kultury, vzdělanosti a náboženského života. Později se díky rozvoji dopravy stalo rovněž centrem převážně textilního průmyslu a těžby nerostných surovin z okolí.

Město se nachází na území tzv. *Hřebečska*, které bylo až do druhé světové války největším německojazyčným ostrovem v českém vnitrozemí. Po roce 1945 byla většina tehdejších obyvatel odsunuta a v souvislosti s obnovou a dalším rozvojem průmyslu bylo město nově dosídleno českým obyvatelstvem nejdříve z vnitrozemí střední Moravy, později i ze vzdálenějších koutů republiky včetně Slovenska. Okolní obce byly potom kolonizovány převážně rolníky, kteří se ujímali správy zemědělských usedlostí. Část nových kolonistů do regionu přicházela i v rámci tzv. reemigrace

² V této kapitole (konkrétně strana 13 až 14) vycházíme ze studie: ŠMOLDAS, Martin. *Tematický výzkum: Podkladová analýza k připravované koncepci bydlení Moravská Třebová*. Praha, 2018 [cit. 2019-11-06]. Úřad vláda ČR, odbor pro sociální začleňování (agentura). S. 12 a 13. **Doplněno a aktualizováno o údaje za rok 2018 a 2019.**

³ Moravská Třebová, okres Svitavy, Česko. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=16.6575754&y=49.7513782&z=13&q=Moravsk%C3%A1%20T%C5%99ebov%C3%A1>

⁴ Český statistický úřad: *Počet obyvatel v ORP k 31. 12. 2018*. Dostupné online. [cit. 2019-09-25]

⁵ Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích k 31. 12. 2018*. Dostupné online. [cit. 2019-09-25]

krajanů ze SSSR a dalších zemí⁶. Od 50. let dvacátého století hrály v hospodářském a společenském životě města důležitou roli významné státní podniky jako *Hedva, Kras, Prefa nebo Sandrik*, zaměstnávající většinu obyvatel a zastřešující rovněž nezanedbatelný podíl bytové výstavby. V 60. letech pak vznikl spojením okolních zemědělských družstev *Státní statek Moravská Třebová*, jako největší zaměstnavatel pro zemědělské dělníky.

V rámci ekonomické transformace došlo v 90. letech k zásadní přeměně trhu práce a útlumu do té doby převažující textilní výroby. V současné době je ve městě dominantním odvětvím výroba a zpracování plastů pro automobilový průmysl, spojené především s firmou REHAU AUTOMOTIVE, s.r.o., nyní největším soukromým zaměstnavatelem ve městě, ale i s dalšími subjekty jako ATEK, s.r.o., TREBOPLAST, s.r.o. nebo ABNER, s.r.o. Významným průmyslovým sektorem je do dnešních dní rovněž zdejší tradice obrábění kovů, zastoupené například firmou TONER, s.r.o.

V souvislosti s poválečnou přeměnou skladby obyvatelstva a narušením přirozeného hospodářského vývoje, nebo také s okrajovou polohou v rámci kraje, se město i celý region dlouhodobě potýká se strukturálními obtížemi spojenými s vysokou nezaměstnaností a souvisejícími negativními společenskými jevy. Od 90. let bylo správní území ORP Moravská Třebová (dříve v rámci okresu Svitavy) regionem s tzv. *soustředěnou podporou státu*⁷, nicméně i přesto se až do dnešních dní v porovnání s krajskými statistikami potýká s vyšším výskytem některých sociálních problémů a patologických jevů. Kromě ekonomických a sociálních problémů se dle názorů některých místních aktérů moravskotřebovsko obecně vyrovnává s nepříliš zakořeněnou místní identitou a vztahem obyvatelstva k městu i regionu, což je dáno hlavně historickým vývojem.

Vzhledem k periferní poloze Moravské Třebové v rámci Pardubického kraje se místní občané vyrovnávají také se zhoršenou dopravní dostupností a vztahem ke krajské metropoli, protože přirozeným spádovým centrem je pro ně často spíše Olomouc. „*Pro třebováky je krajský město spíš Olomouc. Mají tam doktory, jezdí tam za kulturou i za nákupy a je to pro vlastně podstatně blíží, než do Pardubic.*“⁸

Z výše uvedených důvodů odsud průběžně odcházejí hlavně mladší a kvalifikovanější obyvatelé, kteří se usazují ve větších městech, kde je větší šance pro přiměřené pracovní uplatnění, kulturní a společenské vyžití, nebo tam, kde jsou možnosti vhodného bydlení odpovídající platovým podmínkám. Problémy s přiměřeným uplatněním však mají i někteří příslušníci střední a starší generace, především pak ženy, které dříve pracovaly v dominantní textilní výrobě, jež z velké části zanikla.

⁶ Viz. Např.: JIRKOVÁ, I.: *Osídlování Moravské Třebové v letech 1945 až 1947. Diplomová práce*, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra historie. Brno 2007.

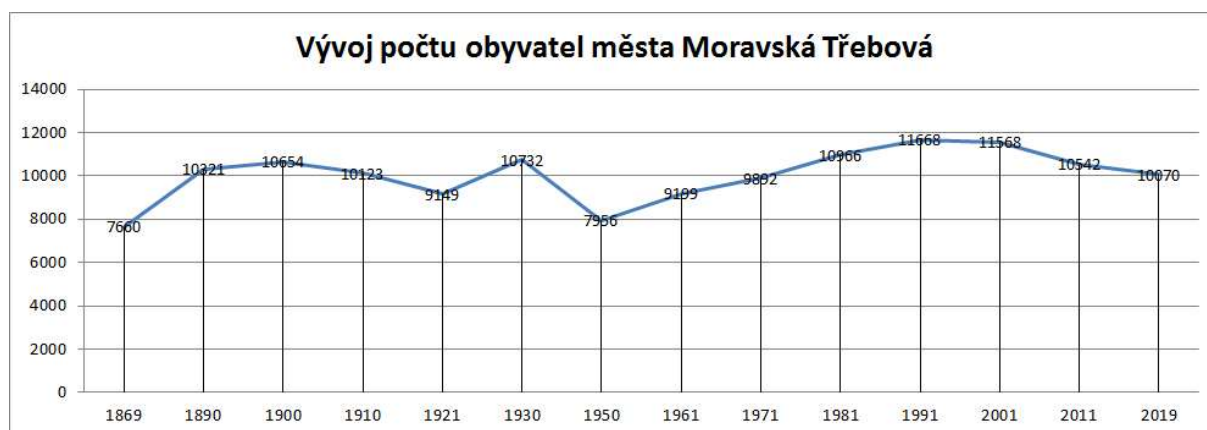
⁷ *Regiony ČR s intenzivní podporou ze strany státu* [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://www.jvmrpic.cz/regiony-cr-s-intenzivni-podporou-ze-strany-statku>

⁸ Osobní sdělení participanta 1. Vlastní terénní záznamy.

Jedním z klíčových problémů města je také nedostatek lékařů, zejména v oborech pediatrie, stomatologie a psychiatrie.

Demografický vývoj⁹

V této kapitole se věnujeme rozboru nejvýznamnějších demografických ukazatelů v Moravské Třebové. Pro svá zjištění v kapitole jsme čerpali data a informace primárně ze statistik ČSÚ, který shromažďuje údaje ze *Sčítání lidu, domů a bytů* (dále jen SLDB) z roku 2011. Vzhledem k tomu, že od zmíněného sčítání již uplynulo více než osm let, může se aktuální stav od zjištění SLDB 2011 v lecčem odlišovat. Pokud jsme tedy vycházeli ze zmíněného sčítání, vždy jsme se pokoušeli výpočty aktualizovat pomocí jiných zdrojů dat, nebo dalších údajů ČSÚ (který čerpá svá zjištění i z jiných zdrojů než ze SLDB). Pokud doplňující data k dispozici nebyla, stanovili jsme buď pravděpodobnou odchylku anebo jsme uváděné údaje z roku 2011 použili jako ilustraci trendu určitého vývoje a jako odrazový můstek pro další analytickou práci.

Graf 1 - Vývoj počtu obyvatel města Moravská Třebová (Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování)

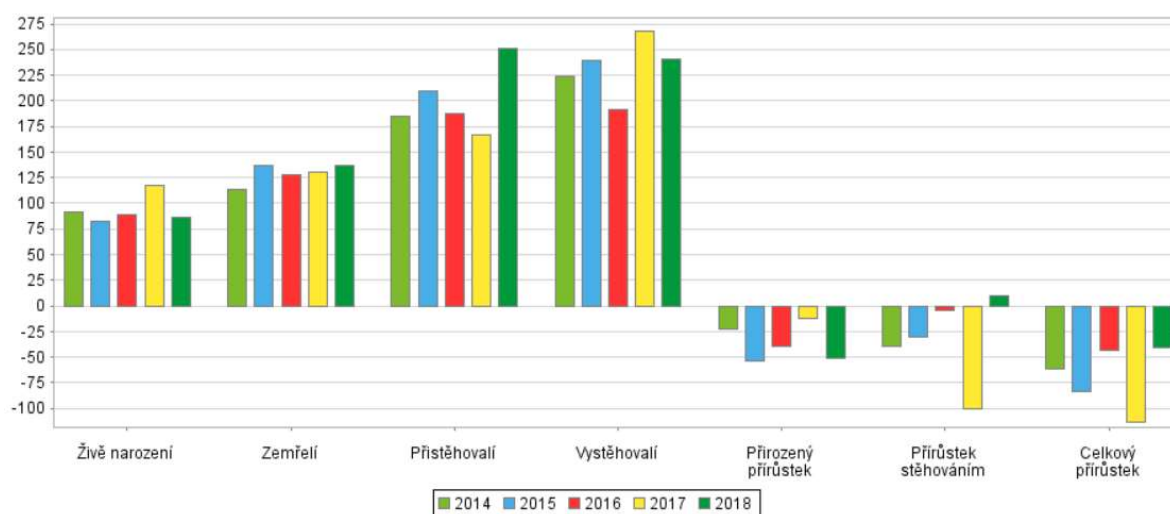
Po celé období, kdy se od druhé poloviny 19. století začalo se systematickým sčítáním lidu, oscilovala populace Moravské Třebové okolo počtu 10 000 obyvatel. K významnějším výkyvům došlo po první, ale hlavně po druhé světové válce, kdy byla drtivá většina obyvatel německé národnosti odsunuta a město bylo dosídleno nejdříve osadníky z vnitrozemí a později i ze vzdálenějších koutů republiky, včetně Romů ze Slovenska. Již v 80. letech tak počet obyvatel dosáhl předválečné úrovně a v souvislosti s rozvojem převážně textilního průmyslu a bytové výstavby nadále stoupal zhruba až do roku 1991, kdy dosáhl svého vrcholu. Následně došlo v roce 1992 k prudšímu poklesu v souvislosti s odtržením obcí Gruna, Malíkov a Radkov a od roku 1993 potom stav obyvatel klesá průběžně.

Kvůli setrvalému poklesu je současný stav obyvatel srovnatelný přibližně s polovinou 70. let (patrné z grafu 1), ale paradoxně například i s rokem 1910. Hlavním faktorem, který se podílí na

⁹ V této pasáži (konkrétně strany 15 až 18) vycházíme z kapitoly *Demografický vývoj ve vztahu k problematice bydlení*, obsažené ve studii: ŠMOLDAS, Martin. *Tematický výzkum: Podkladová analýza k připravované koncepci bydlení Moravská Třebová* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-11-06]. Úřad vláda ČR, odbor pro sociální začleňování (agentura). S. 14 až 18. **Doplněno a aktualizováno o údaje za roky 2018 a 2019.**

klesajícím počtu obyvatel je jejich stěhování z města (viz graf 2), které (spolu s vyšší mírou úmrtnosti ve srovnání s porodností) mírně, ale v současné době již setrvale, převyšuje přírůstek. Příčiny současného odlivu obyvatel jsou stejné jako v jiných obdobně velkých městech. Jedná se o **nedostatek atraktivních pracovních příležitostí, možností studia nebo sportovního či kulturního vyžití**. V případě Moravské Třebové může být jedním z důvodů rovněž i nedostatek bytů adekvátních parametrů, bytů v atraktivních lokalitách či (cenově dostupných) pozemků k výstavbě. Navzdory současné ekonomické prosperitě a tedy i nižší nezaměstnanosti, lidé z města i nadále odcházejí, protože řadě z nich nevyhovuje struktura pracovního trhu, který se stále orientuje převážně na mužské dělnické profese, nebo nekvalifikovaná pracovní místa (převážně v automobilovém průmyslu). Lze také říci, že část lidí do Moravské Třebové za práci dojíždí, ale nebydlí tu. Přesto, že dočasný odchod části obyvatel kvůli práci a škole bývá ve všech menších městech běžný, dle oslovených aktérů je v Moravské Třebové problém, že se jich do města později vrací jen minimum, což dále posiluje negativní migrační saldo.

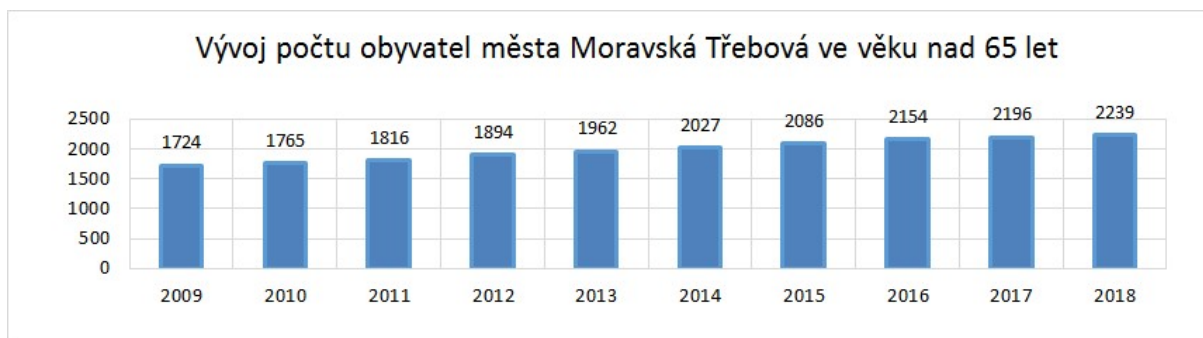
V letech 2014 – 2018 ubývalo městu průměrně 69 obyvatel ročně (celkem 343). Z toho se v průměru 233 z nich ročně vystěhovalo (celkem 1164). Počet vystěhovalých převyšoval za posledních 5 let přistěhovalé o 164¹⁰.

Graf 2 - Úbytek a přírůstek obyvatel v Moravské Třebové v letech 2014 – 2018 (Zdroj: ČSÚ)

Kromě celkového úbytku obyvatel se také zvyšuje průměrný věk a narůstá počet obyvatel nad 65 let. Těch, oproti stavu před 10 lety, v Moravské Třebové přibýlo až o 30 % (z 1724 v roce 2009 na loňských 2239).

¹⁰ Vzhledem k legislativní ochraně osobních údajů se nám bohužel nepodařilo zajistit o migraci obyvatel podrobnější a přesnější informace, například věk nebo místo, kam se lidé stěhovali, protože příslušný odbor MěÚ nám je nemohl poskytnout.

Graf 3 - Vývoj počtu obyvatel Moravské Třebové ve věku nad 65 let (Zdroj: SLDB/ČSÚ, vlastní zpracování)

Zároveň rapidně ubývá obyvatelstva v produktivním věku, za posledních 10 let o více než 1222 lidí (cca 16 %). Problémem tedy není jen odliv mladší a vzdělanější populace, ale úbytek téměř všech skupin obyvatelstva, které se podílejí na ekonomické produktivitě. To může do budoucna způsobovat značné problémy i místnímu podnikatelskému sektoru a zvyšovat poptávku po sezónní nebo zahraniční pracovní síle.

Odliv obyvatel je patrný především u mladších lidí s vyšší kvalifikací, kteří pokračovali v návazném studiu v některém z větších měst a již tam zůstali. **Naopak mládež z řad sociálně slabších, která nemá zkušenost se studiem mimo obec buď vůbec žádnou nebo jen krátkodobou, ve městě častěji zůstává, protože nemá k odchodu tolik příležitostí, ekonomického kapitálu ani sociálních kontaktů v jiných městech.**

Graf 4 - Vývoj počtu obyvatel Moravské Třebové v produktivním věku (Zdroj: SLDB/ČSÚ, vlastní zpracování)

Ve stejném období (2009 – 2018) se zvýšil také průměrný věk občanů Moravské Třebové, a to ze **41,2 na 44,2, tedy celkem o 3 roky.**

Co do počtu živě narozených dětí má vývoj v posledních deseti letech rovněž spíše sestupnou tendenci, nicméně jednotlivé roky se mezi sebou vyznačují poměrně velkým rozpětím. V poslední pěti letech počet narozených dosahuje **v průměru 94 dětí ročně**.

Do budoucna se přitom očekává pokračování úbytku obyvatel. **Dle základní demografické prognózy realizované v rámci přípravy podkladů pro strategický plán města je odhadováno, že do roku 2030 ubude obcím ORP přirozenou cestou dalších 1500 obyvatel, přičemž do tohoto odhadu není započítána migrace, která celkové číslo ještě zvýší¹¹.**

¹¹ Berman Group. *Profil města: Socioekonomická analýza jako podklad pro tvorbu strategického plánu města* [online]. 2018 [cit. 2019-10-09]. S. 20.

Problematika bydlení a bytové nouze¹²

V posledních letech se ukazuje, že existuje poměrně početná skupina lidí, která není schopná si ze svých příjmů pořídit, nebo jen s obtížemi zvládá hradit bydlení na soukromém trhu, (nehledě na další okolnosti, které omezují přístup ke standardnímu bydlení). **Města však již nedisponují dostatečnými kapacitami bytů, aby tuto nouzi svých občanů mohla efektivně řešit, ani pokud chtějí.** V minulosti totiž velká část z nich prodala v poměru daleko více bytů, než jich postavila, což se týká i Moravské Třebové.

Většinou místních aktérů je v Moravské Třebové akcentována především problematika nedostatku tzv. startovacích bytů, případně bytů pro mládež opouštějící ústavní výchovu. Obecně se však hovoří o nedostatku jakýchkoliv dostupných bytů, a to nejen pro tyto skupiny. Jednoduše řečeno může mít problém se sháněním bytů v Moravské Třebové téměř každý zájemce, protože volné bytové kapacity jsou velmi omezené. A to jak u městských bytů, tak i na soukromém trhu. **Z hlediska sociální problematiky to představuje hlavně nedostatek kapacit pro ohrožené rodiny, samoživitelky či osoby či jednotlivce ohrožené ztrátou bydlení (včetně například seniorů s nízkými příjmy) nebo pro ty, kteří jsou již na ulici.** Pro uvedené skupiny sociálně potřebných nejsou v městském bytovém fondu vyčleněny konkrétně žádné sociální byty, ačkoliv **v praxi většina, především pak nově přidělovaných bytů plní v podstatě sociální funkci.** U bytů v historickém centru města vzhledem ke složení nájemníků dokonce dlouhodobě.

Stávající bytový fond města

Město Moravská Třebová je v současné době vlastníkem 331 bytů, což představuje zhruba 7 % všech bytových jednotek na území města. Kromě uvedeného množství pak město vlastní ještě ubytovnu, kde se nachází celkem 46 lůžek ve 22 pokojích. Z tohoto počtu jsou 2 lůžka vyčleněna jako tzv. krizová. Za specifické kapacity **městského bydlení můžeme považovat jeden městský byt v centru, vymezený v posledních pěti letech pro potřeby Dětského domova Moravská Třebová, kde bydlí 3 - 4 děti pod dohledem vychovatelů.**

Přidělování městských bytů, výše nájemného a délka smluv

Standardní městské byty jsou přidělovány uchazečům rozhodnutím Rady města na základě doporučení bytové komise. Uchazeč o městský byt vyplňuje *Žádost o přidělení bytu*, kde uvádí základní parametry jeho stávající bytové situace, jeho povolání a dosavadní bydliště. Mezi další hodnocená kritéria patří bezdlužnost vůči městu a doložení toho, že uchazeč není vlastníkem žádné nemovitosti, ve které by mohl jinak bydlet. Krom toho je přihlíženo k jeho příjmům, povolání a místu

¹² Následující pasáže (konkrétně strana 19 až 22) vycházejí z kapitoly *Vybrané aspekty bytové problematiky v Moravské Třebové* a z kapitoly *Bytový fond města Moravská Třebová*, které jsou součástí studie: ŠMOLDAS, Martin. *Tematický výzkum: Podkladová analýza k připravované koncepci bydlení Moravská Třebová* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-11-06]. Úřad vlády ČR, odbor pro sociální začleňování (agentura). S. 26 – 32 a 33 - 38. **Krácen, doplněno a aktualizováno o údaje za léta 2018 a 2019.**

trvalého pobytu. Vyhodnocení přiměřenosti žádosti je na rozhodnutí bytové komise, která tak kromě výše uvedených základních kritérií posuzuje hlavně tzv. naléhavost bytové situace žadatelů, přičemž může požádat o stanovisko pracovníky OSVZ. Dle vyjádření zástupců bytové komise jsou při přidělování bytů upřednostňováni hlavně senioři nebo mladé matky samoživitelky či rodiny, zároveň, je však přihlíženo ke stabilitě příjmů uchazeče (proto, aby neupadali do dluhů). Rozhoduje také datum podání žádosti, nicméně žádosti uchazečů nejsou bodovány. **Pro uchazeče neexistuje pořadník, pouze seznam uchazečů, ve kterém bylo v srpnu 2019 evidováno asi 140 žádostí** a dalších zhruba 80 žádostí o byty DPS. Dle vyjádření zástupců bytové komise přicházejí žádosti o byty převážně od obyvatel s nižšími příjmy. Specifická situace nastává u přidělení místa na ubytovně, kde je rozhodováno výhradně dle sociální a bytové nouze uchazeče. Žadatelé o místo na ubytovně bývají z velké části lidé ohrožení bezdomovectvím, invalidní důchodci nebo příjemci dávek HN. V současné době se na městské byty uzavírají převážně smlouvy na dobu určitou. Na počátku nájemního vztahu na zkušební dobu 3 měsíců, pokud se uchazeč osvědčí tak dále standardně již na 12 měsíců. Jiná situace je u dlužníků, kde je smlouva prodlužována pouze vždy na 1 měsíc. Pokud je evidentní snaha nájemníka splácet, tak na 3 – 6 měsíců. Smlouvy na ubytovně jsou uzavírány vždy na 1 měsíc.

V roce 2017 se uvolnilo a následně znovu obsadilo 25 bytů, v roce 2018 potom bytů 19, z toho dle odhadů města 3 pro cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením. 8 městských bytů zůstává dlouhodobě neobsazených, z důvodu plánované rekonstrukce.

Nájemné v městských bytech se pohybuje v rozmezí 24 – 62 Kč za m². Jeho konkrétní výše je určována typem bydlení, polohou a stavebně technickým stavem domu. Nejnižší nájemné v rozmezí 24 – 28 Kč je v tzv. bytech zvláštního určení a bezbariérových bytech, o něco vyšší nájemné 34 Kč je v městských startovacích bytech, kde jsou kvůli umístění v památkové rezervaci vysoké stropy a složité vytápění. Stejně tak se platí 34 Kč za m² i v městských tzv. holobytech v Boršově. U zbývajících standardních bytů se platí základní nájemné 57 Kč za m², v případě, že na domě proběhla rekonstrukce potom 62 Kč za m². Na ubytovně se měsíčně platí částka cca 2500 – 2600 Kč za lůžko.

Soukromý bytový fond

Z hlediska právního vztahu k užívání bytů se asi **30 % obydlených bytů nachází ve vlastním domě majitele, asi 16 % v osobním vlastnictví a dále je asi 20 % bytů nájemních a přibližně 15 - 20 % družstevních. Celkem tedy bydlí v bytě či domě, který mají v osobním vlastnictví zhruba 46 - 50¹³ % obyvatel Moravské Třebové**, nicméně vzhledem k množství nájemních bytů, se v soukromých rukou v Moravské Třebové nachází minimálně 65 % bytového fondu. Zbytek pak tvoří byty ve vlastnictví města, byty družstevní (tzv. kvazi-vlastnická forma) nebo byty dalších subjektů.

Většina nájemních bytů je v Moravské Třebové ve vlastnictví jednotlivců či rodin (obvykle vlastní jeden byt, maximálně dvě jednotky bytů), které v nich aktuálně z různých důvodů nebydlí a nechávají je

¹³ Horní hranice odhadu reflektuje předpokládaný vývoj od posledního SLDB v roce 2011.

proto k dispozici k pronájmu. Nemovitosti získali nejčastěji během privatizace bytových domů (ať už městských, podnikových či jiných) nebo výkupem na volném trhu. Nejvíce je tento trend patrný v historickém centru města, kde je převážná většina nemovitostí ve vlastnictví jednotlivých fyzických osob (případně SJM), v menší míře potom firem a nakonec SVBJ. Vlastnická struktura bytových domů v centru je tedy velmi pestrá, obvykle se jedná o starousedlíky, kteří si odkupovali byt nebo celý dům. Běžné bylo, že se na koupi celých domů skládali příbuzní napříč generacemi.

Několik lidí vlastní rovněž větší počet nemovitostí a jejich pronajímání se stalo podnikatelskou aktivitou, někdy zaměřenou i na obyvatelstvo ohrožené chudobou a sociálním vyloučením.

To se však odráží i v situaci, kdy centrum města není příliš atraktivní lokalitou pro dlouhodobé bydlení. Domy jsou vzhledem k vysokým nákladům rekonstruované pouze částečně nebo vůbec a bydlení tak není příliš komfortní. Ceny nájemného nelze posadit příliš vysoko a hlavně drobní vlastníci nemají finanční prostředky na rekonstrukce i památkově chráněných domů. Někdy tak často jediná skupina, co má zájem o bydlení v nerekonstruovaných domech v centru, jsou sociálně slabší. Na rozdíl od velkých měst, kde se historická jádra postupně mění v exkluzivní lokality s vyšším nájemným, tento fenomén do Moravské Třebové zatím nedorazil a počet žádaných bytových domů pro nájemní bydlení je v centru nízký. Větší počet bytů s vyšším standardem bydlení vznikl v poslední době (v centru města) pouze v rekonstruovaném domě ve *Ztracené* ulici, nicméně i zde trvalo odprodávání bytů delší dobu. Specifickou formou pronájmů, spojenou s hospodářským oživením, se staly pronájmy či podnájem sezónním či zahraničním pracovníkům místních průmyslových podniků. Tento fenomén se týká hlavně bytů v sídlištní zástavbě, kdy jsou byty v některých případech pronajímány přímo pracovními agenturami či zaměstnavateli. Tento fenomén tlačí nahoru ceny volných bytů.

Od začátku roku 2019 bylo na internetu realitními kancelářemi v Moravské Třebové nabízeno k pronájmu pouze několik málo bytů a situace tak ukazuje i na nedostatek nájemního bydlení. Je však pravděpodobné, že část nabídky je realizována neveřejnými kanály, například pomocí vlastních kontaktů realitních kanceláří, v uzavřených skupinách na sociálních sítích nebo jednoduše přes známé, kde mají majitelé lepší kontrolu nad zázemím a možnostmi zájemců. Vzhledem ke specifické situaci v Moravské Třebové je také pravděpodobné, že jsou podobné komunikační kanály zaměřené i na některé skupiny sociálně vyloučených obyvatel, ačkoliv se nejedná o masovou záležitost a týká se pouze jednotlivých pronajímatelů.

Z pohledu RK se ceny nájemného počítají dle dispozic jednotlivých bytů. Obvyklé nabídkové ceny se tak v současné době mohou pohybovat u standardních (nebo rekonstruovaných) až do výše 1 + 1 za 6000 - 7000 Kč, 2 + 1 za 7000 - 8000 Kč nebo 3 + 1 za 8000 - 9000, počítáno bez nákladů na energie, tedy pouze jako čistý nájem.

K průměrné výši nájemného je dobré uvést také příjmy ze zaměstnání, které jsou v Moravské Třebové obvyklé. Průměrná měsíční mzda v Česku činila ve druhém čtvrtletí roku 2019 **34 105 Kč (30 271**

v Pardubickém kraji) a medián 29 127 Kč¹⁴. K Moravské Třebové podobná statistická data neexistují, nicméně **rozbořem výdělků u 50 pozic nabízených v dubnu ÚP pro Moravskou Třebovou s maximálně půlhodinovou dojížděkou do blízkého okolí jsme dospěli k průměrné částce cca 24 900 Kč.** Do této mzdy však nebyly zahrnuty částečné úvazky. K obdobným číslům došla v roce 2018 společnost Berman Group při realizaci Průzkumu podnikatelského prostředí pro Strategický plán rozvoje města. *„Průměrná mzda za rok 2016 dosáhla částky 21 679 Kč, v roce 2017 narostla na 22 902 Kč a pro letošní rok (tedy 2018, pozn. aut.) je očekáván další nárůst o cca 5-10%.“¹⁵*

¹⁴ Zaměstnanost a mzdy v Pardubickém kraji v 1. až 2. čtvrtletí 2019 [online]. ČSÚ [cit. 2019-11-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/zamestnanost-a-mzdy-v-pardubickem-kraji-v-1-az-2-ctvrtleti-2019>

¹⁵ Berman Group. *Strategický plán rozvoje města - Průzkum podnikatelského prostředí* 2018 [cit. 2019-10-09]. S. 7.

Občané města v bytové nouzi¹⁶

V Moravské Třebové například doposud zcela chyběly jakékoliv služby pro osoby akutně ohrožené bezdomovectvím. Přitom dle našich zjištění se na území ORP nachází minimálně 100 osob v akutní bytové nouzi a další desítky touto nouzí ohrožené, přičemž do budoucna jim hrozí další propad. Dle typologie *Ethos* (viz níže) bychom do kategorie *nevyhovující a nejisté bydlení* mohli zařadit také zhruba 15 osob (včetně dětí), kteří bydlí v objektu bývalých městských holobytů v Boršově bez přístupu k teplé tekoucí vodě.

Zhruba třetina ze zmíněného počtu 100 osob je ubytována na městské ubytovně, několik lidí střídavě přežívá na ulici nebo u známých či příbuzných a zbytek je ubytován ve třech objektech Františkánského řádu (Řeholní dům menších bratří v Moravské Třebové) v Moravské Třebové, Gruně a Starém Městě. Dle informací sociálního odboru jsou osoby v bytové nouzi často odkazovány k pobytovým sociálním službám v dalších městech, například na azylové domy ve Svitavách nebo vzdálenějších v Brně, Pardubicích nebo v Olomouci. Rodiny mohou využít také azylového domu v blízkém Koclířově, který však bývá hojně využíván zájemci z celé republiky.

Rodiny či jednotlivci v bytové nouzi v Moravské Třebové a obcích ORP **nemohou často dosáhnout na standardní nájemní bydlení kvůli vysokým kaucím, drahým pronájům nebo kvůli předsudkům, předchozím špatným zkušenostem nebo prostě kvůli jiným záměrům (s majetkem) pronajímatelů** aj. Problémem je také opakovaně zmiňovaný nedostatek dostupných bytů obecně. Dle řady oslovených aktérů počet lidí, kteří se ocitají v nepříznivé bytové situaci, dále narůstá (například v důsledku exekucí), aniž by přitom průběžně vznikaly další potřebné kapacity k bydlení. Ve městě je sice řada volných bytů, ale ne vždy jsou dostupné nebo obyvatelné. Volné kapacity chybí také v místních ubytovnách, které jsou nyní plně využívány sezónními či zahraničními pracovníky v místním průmyslu. Nocležna, navržená již v *Komunitním plánu sociálních služeb* v roce 2012 nikdy nevznikla a v nové verzi plánu z roku 2015 se už neobjevila. Návrhy na zřízení azylového domu se občas objevují v různých strategických dokumentech, ale stejně jako u ostatních služeb pro tuto cílovou skupinu, není jejich potřeba ve skutečnosti pocíťována příliš palčivě, protože díky velkému množství lidí ubytovaných ve Františkánském klášteře se přímo na ulici vyskytuje v současnosti jen zanedbatelný počet lidí a je rovněž nižší zájem o využívání městské ubytovny.

Řada osob přichází na ubytovnu či do kláštera s neřešenými psychiatrickými problémy. U Františkánů se čas od času vyskytují také vážně nemocné osoby – dříve bezdomovci, někteří zde i zemrou, pro které v podstatě neexistuje v současném zdravotně sociálním systému řešení situace.

¹⁶ V této pasáži (konkrétně strana 23 až 26) vycházíme z kapitoly *Občané Moravské Třebové v bytové nouzi*, obsažené ve studii: ŠMOLDAS, Martin. *Tematický výzkum: Podkladová analýza k připravované koncepci bydlení Moravská Třebová* [online]. Praha, 2018 [cit. 2019-11-06]. Úřad vláda ČR, odbor pro sociální začleňování (agentura). S. 39 až 45. **Doplněno a aktualizováno o údaje za roky 2018 a 2019.**

Cílové skupiny osob ohrožených ztrátou bydlení dle typologie *Ethos*

Při stanovování výčtu populací i jednotlivců ohrožených v Moravské Třebové ztrátou bydlení, se opíráme o evropskou typologii ETHOS, používanou i v České republice. Ta vychází z principu, že pojetí domova lze chápat ve třech oblastech, jejichž absence může vést k bezdomovectví. „*Mít domov může být chápáno jako: mít přiměřené bydlení, které může osoba a její rodina výlučně užívat (fyzická oblast); mít prostor pro vlastní soukromí s možností sociálních vztahů (sociální oblast); mít právní důvod k užívání (právní oblast).* Z toho vyplývají čtyři formy vyloučení z bydlení: **bez střechy (I.), bez bytu (II.), nejisté bydlení, nevyhovující bydlení (III.)** – všechny tyto situace ukazují na absenci bydlení.“¹⁷

Specifické příčiny i průvodní jevy propadu do bytové nouze se mohou lišit. **Výjimku tvoří problémy s dluhy a exekucemi, které spojují takřka všechny případy bezdomovců nebo osob ohrožených ztrátou bydlení.** Dle oslovených aktérů bývá také jednou z bezprostředních příčin pádu do situace bezdomovectví sankční vyřazení z evidence ÚP z důvodů neplnění povinností stanovených Úřadem práce. **Podle odhadů ÚP bývá takto každoročně vyřazeno z evidence asi 15 – 20 lidí,** kteří se tak na období 6 měsíců ocitají prakticky bez prostředků.

Níže uvedená čísla ve všech kategoriích *Ethos* dávají v součtu číslo zhruba 195 lidí. V případě podkategorie *Ethos III, nevyhovující a nejisté bydlení* se však jedná o nejnižší hranici odhadu, vycházející pouze z dostupných dat o ohrožených domácnostech. Lze předpokládat, že další ohrožené domácnosti existují, aniž bychom o nich ve výzkumu věděli.

V Moravské Třebové se nyní dle informací města nenachází žádné osoby v situaci zjevného bezdomovectví. V minulém roce šlo o zhruba 2 - 3 osoby, které pobývaly na neznámých místech, pravděpodobně venku nebo v opuštěných objektech, přes den často u nákladní rampy místního Penny Marketu nebo na autobusovém nádraží.

Další osoby na hranici bezdomovectví dle typologie *Ethos* – podkategorie bez bytu se nacházejí v již zmiňované ubytovně a v objektech ve vlastnictví *Řádu menších bratří*. Na ubytovně se jedná asi o **35 lidí, v budovách kláštera asi o 60 lidí.** Přestože tito lidé nebydlí na ulici, zařadili jsme je do této kategorie bezdomovectví, protože jsou ubytováni v nestandardním a pro dlouhodobý pobyt z různých důvodů nevyhovujícím typu bydlení, bez klasického nájemního vztahu.

Dle údajů Úřadu práce bylo v únoru 2018 na ubytovnách, v klášteře a případně v dalších nestandardních typech bydlení v Moravské Třebové celkem 18 příjemců dávky HN – příspěvku na živobytí. Dle aktuálnějších údajů MPSV za červen 2019 (viz strana 25) pobíralo v ubytovacích zařízeních nebo jiných než obytných prostorech doplatek na bydlení celkem 18 osob.

¹⁷ ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: https://www.feantsa.org/download/cz___8621229557703714801.pdf

Výhledově lze také do kategorie *bez bytu* zařadit osoby opouštějící výkon trestu, či výkon vazby, zvláště pak ty, kteří nemají vlastní bydlení ani rodinné zázemí. Pro srovnání: v březnu 2019 bylo ve výkonu trestu celkem 18 osob z Moravské Třebové (a jedna osoba ve výkonu vazby). To představovalo celkem 0,19 % obyvatel, tedy zhruba srovnatelný podíl, jako je průměr ČR (0,2 %) ¹⁸.

Vysvětlivky: VTOS – Výkon trestu odnětí svobody, VV – Výkon vazby	2016	2017	2018
Počet propuštěných osob z VTOS/VV - ORP /	12	13	11
z toho Moravská Třebová	8	6	10
Počet propuštěných osob VTOS/VV bez standardního bydlení – ORP/	3	2	1
z toho Moravská Třebová	2	0	1

Tabulka 3 - Evidence sociální kurátorky pro dospělé, MěÚ Moravská Třebová (Zdroj: MěÚ Moravská Třebová, vlastní zpracování)

Za osoby v nevyhovujícím nebo nejistém bydlení dle typologie *Ethos* považujeme rodiny či jednotlivce ohrožené ztrátou bydlení například kvůli exekucím, velmi nízkým příjmům, z důvodu rozpadu vztahu či rodiny nebo žijící v přelidněných nebo technicky nevyhovujících domácnostech.

Odhad počtu těchto osob je vzhledem k velikosti regionu a rozptýlu sociálně vyloučených osob problematický. Proto jsme vycházeli hlavně z výše uvedeného počtu příjemců dávek HN, konkrétně doplatku na bydlení a dále z počtu příjemců příspěvku na bydlení, které indikují nedostatečné příjmy daných osob pro pokrytí nákladů na bydlení. Do našich odhadů tak nejsou započítáni sociálně slabší jednotlivci a senioři, kteří na uvedené dávky nedosáhnou, ale přesto mohou být ohroženi bytovou nouzí či ztrátou bydlení. Celkový počet lidí v bytové nouzi tak může být o desítky procent vyšší.

Celkový počet vyplacených doplateků na bydlení činil v Moravské Třebové v březnu 2019 **44 v Moravské Třebové**, z čehož se **ve 24 případech jednalo o byty**. Pokud zahrneme příjemce a jejich rodiny s průměrným počtem členů domácnosti dle celkového množství společně posuzovaných osob u příjemců HN (240), tak by se to mohlo týkat asi **97 osob v Moravské Třebové (z toho zhruba 38 dětí)**, z toho v bytech asi 80 osob.

DOPLATEK NA BYDLENÍ		Počet
Počet dávek/příjemců za 3/2019		44
z toho typ bydlení	byt	24
	ubytovací zařízení	12
	stavba pro rekreaci	0

¹⁸ Mapa vězňů. *Irozhlas.cz* [online]. 2018 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/mapa-veznu_1903280600_pek?latlng=49.74175170000001|15.335075800000027|7

	jiný než obytný prostor	6
	pobytové sociální služby	2
	jiné, neuvedeno	0
Celkový počet SPO za 3/2019 - ubytovací zařízení		12
Výdaje* ve 3/2019 - ubytovací zařízení (v tis. Kč)		23,3

Tabulka 4 - Struktura příjemců doplatku na bydlení v Moravské Třebové za březen 2019

Dále můžeme využít statistiky vyplacených příspěvků na bydlení, kdy nárok na dávku vyplývá právě z poměru výdajů vynakládaných na bydlení, ačkoliv se u této dávky jedná o 30 % a nikoliv 40 %. Celkový počet vyplacených **příspěvků na bydlení** činil v **březnu 2019 244 v Moravské Třebové**. Pokud zahrneme příjemce a jejich rodiny s průměrným počtem členů moravsko-třebovské domácnosti (2,3), tak by se to mohlo týkat **v Moravské Třebové až 561 osob**.

Dle typologie *Ethos* bychom do kategorie *nevyhovující a nejisté bydlení* mohli zařadit také **zhruba 15 osob (včetně dětí), které bydlí v objektu bývalých městských holobytů v Boršově bez přístupu k teplé tekoucí vodě**.

Místní ubytovací kapacity pro osoby ohrožené ztrátou bydlení

Kvůli absenci azylových domů nebo jiných bytových alternativ supluje tuto funkci v Moravské Třebové zdejší městská ubytovna a zmiňované objekty Františkánského řádu.

Městská ubytovna

Muži a ženy bez jiné možnosti bydlení mají možnost využít ubytovny města Moravské Třebové na ulici Brněnské 50. Na ubytovně je celkem 22 pokojů pro dva, celkově 46 lůžek. Ty jsou v současné době využity asi ze ¾. Dále jsou zde formálně zřízena 2 tzv. krizová lůžka, která však prakticky nebývají využívána a pokoj v současné době slouží jako sklad nábytku.

Kuchyňky a sociální zařízení na ubytovně jsou společné. Pronajímání zajišťují stejně jako v případě městských bytů Technické služby a administrativně Odbor majetku města a komunálního hospodářství. O provoz se stará správce pověřený městem, který zároveň na ubytovně bydlí. Od ledna 2018 byl jeden z ubytovaných rovněž pověřen úklidem. Na plynulý chod, výběr ubytovaného a dlužných částek dohlíží pověřená pracovnice Technických služeb, která se dle svých slov snaží s ubytovanými dle možností co nejvíce pracovat a motivovat je k plnění povinností spojených s bydlením, nicméně její hlavní pracovní náplň je jiná.

Z celkového počtu obyvatel ubytovny pracovalo v dubnu 2018 legálně asi 8 lidí, z toho 4 na VPP a 1 na klasický úvazek. Jeden člověk potom na dohodu o provedení práce u technických služeb. Zbytek

osob byli starobní či invalidní důchodci, případně příjemci dávek hmotné nouze. Novější data se nám nepodařilo zjistit, nicméně vzhledem k tomu, že se struktura obyvatel ubytovny příliš nemění, lze předpokládat, že jsou ilustrativní i k současnému stavu.

Většina obyvatel ubytovny pochází z okolních obcí nebo přímo z Moravské Třebové. Případy lidí, kteří by neměli žádné vazby s regionem, bývají na ubytovně spíše výjimečné, ačkoliv to může souviset i se způsobem vyplácení některých dávek (např. doplatku na bydlení) ÚP, který požaduje od ubytovaných tyto vazby prokazovat. Věkový průměr ubytovaných se pohybuje kolem 50 let. Většina obyvatel je stálých, bydlí zde i několik let.

Za lůžko na pokoji se platí měsíčně částka přibližně 2500 – 2600 Kč, kterou ubytovaní hradí převážně ze sociálních dávek (PnŽ, DnB) nebo ze starobních a invalidních důchodů, v menší míře potom z výplaty.

Ubytovna je v relativně uspokojivém technickém stavu, město navíc plánuje pokoje vymalovat, postupně vyměnit okna, postele a u některých pokojů i podlahy. Celkové prostředí na ubytovně však působí deprimujícím a demotivujícím dojmem. Většina obyvatel ubytovny se nachází v tíživé životní situaci, jedná se o lidi, kteří se potýkají s nezaměstnaností, dluhy a exekucemi, různými druhy závislostí, se zdravotními problémy nebo duševním onemocněním. Ubytovna je tak místem koncentrace sociálně - patologických jevů, které ztěžují návrat ke standardnímu způsobu bydlení a i proto byla v roce 2015 při šetření MPSV označena za sociálně vyloučenou lokalitu.

Ubytovna není pobytovou sociální službou a s lidmi tak zde doposud neprobíhala systematická sociální práce. V rámci svých možností a kapacit zde vykonávají sociální práci pracovníci Úseku sociálních služeb a pomoci OSVZ, například při doprovodu klientů ve špatné zdravotní situaci na ÚP, nebo na další úřady. Někteří z nich tak na ubytovně bydlí již řadu let, aniž by došlo k výraznějšímu posunu jejich situace. *„Ty lidi jsou tam v podstatě uklizený. Když někdo skončí tady na místní ubytovně, tak už to může být na celý život.“¹⁹* Přitom deklarovaným posláním ubytovny by mělo být dočasné řešení krizové situace, které se však vzhledem k absenci návazných kroků a dalších možností bydlení neustále odkládá. Problémem je také špatná pověst ubytovny a určité stigma, které je s ní spojené. Ubytovna je například nabízena jako krátkodobé řešení některým osobám, které odcházejí z výkonu trestu a nemají jinou možnost dočasného bydlení. Část z nich, především pak ti, kteří zde již někdy v minulosti pobývali, však do ubytovny odmítají nastoupit. *„Dost lidí, co už někdy byla na ubytovně, tak tam znovu nechtějí. Řeknou třeba, že tam s takovýma špinavcema nechtějí být.“²⁰* Z těchto a dalších důvodů nejsou například 2 krizová lůžka, vymezená na ubytovně pro případy akutní bytové nouze vůbec využívána (je zde sklad nábytku) a osoby, pro které jsou určeny tak raději volí jiné alternativy, mezi nimi nedaleký Františkánský klášter, kam jsou někdy odkazováni i městskou policií. Dle pracovníků města jsou tak

¹⁹ Osobní sdělení účastníka 2. Vlastní terénní záznamy.

²⁰ Osobní sdělení účastníka 3. Vlastní terénní záznamy.

lůžka většinu roku prázdná a není určený přesný postup, jak s ubytovanou osobou dále nakládat, pokud lůžka skutečně využije. Podle některých obyvatel ubytovny nebyla lůžka v minulých letech dokonce využívána vůbec a předtím se stávalo, že zde byly maximálně na noc „uklizeny“ osoby v podnapilém stavu. Otázkou také zůstává nenaplnění celkové kapacity ubytovny. **Mimo zmíněné důvody může také souviset s tím, že na bydlení zde nedosáhnou osoby, které mají vůči městu jakýkoliv dluh, což může být pro některé z nich těžko řešitelná překážka.**

Největším problémem na ubytovně zůstává absence systematické sociální práce s klienty. V minulosti bylo na tento problém opakovaně poukazováno. Jeden ubytovaný využívá služeb pečovatelské služby a dle dostupných informací se některé osoby čas od času obracejí s žádostí o radu také na pracovníci CVČ. V rámci prevence kriminality bylo dříve v řešení zřízení funkce domovníka nebo byl podaný projekt na zřízení funkce sociálního pracovníka, který by na ubytovně měl sídlo a docházel by rovněž za klienty i do kláštera, nicméně plánované projekty nenaplňovaly parametry požadované Ministerstvem vnitra. Neúspěšně také za rozšíření své služby do prostor ubytovny v minulosti lobovali pracovníci CVČ.

Dle některých klientů ubytovny je problematický i malý tlak na dodržování provozního řádu, kdy zde dochází ke konzumaci alkoholu a s tím spojené rušení ostatních ubytovaných. Problematické je i slabé zajištění ubytovny proti pohybu cizích osob. V minulosti zde tak docházelo ke krádežím, do objektu docházeli zástupci společností nabízejících půjčky, nové smlouvy, nebo za účelem výběru peněz od dlužníků. V minimálně jednom případě doloženém z několika zdrojů, potom přesvědčil zástupce blíže nezjištěné zdravotní pojišťovny několik lidí ke změně své původní smlouvy, přičemž se později ukázalo, že nová zdravotní pojišťovna neměla s místními lékaři a dané osoby tak po určitou dobu neměly přístup k potřebné lékařské péči. Nedávno také došlo k napadení správce ubytovny několika ubytovanými.

Obrázek 2 – Městská ubytovna v Moravské Třebové (foto: Martin Šmoldas)

Františkánský klášter

Již přes 10 let poskytuje zázemí a ubytování osobám ohroženým bezdomovectvím *Řeholní dům řádu menších bratří* (neboli řád františkánů) ve svém objektu v klášteře v Moravské Třebové a na dalších dvou farách v nedalekých obcích Staré Město a Gruna. Objekt kláštera byl řádu navrácen státem v rámci církevních restitucí v 90. letech. Hlavním nositelem a realizátorem sociálních myšlenek je zde kvardián (představený řádu), otec Šebestián.

Dle dostupných informací zde bylo donedávna ubytováno až 60 osob v bytové nouzi, (z toho asi 8 dětí), z toho polovina přímo v klášteře v Moravské Třebové. Zmíněné počty se velmi často a rychle mění, ale v zásadě mohou odpovídat i současnému stavu. Kromě jednotlivců nebo párů zde žilo i zhruba 5 samoživitelek s dětmi a 2 rodiny. Z celkového množství ubytovaných osob bylo asi 11 Romů, 5 – 6 osob s duševním onemocněním, přičemž 1 osoba zde bydlící měla svého opatrovníka. Jednalo se tedy převážně o cílové skupiny, které jsou výrazně znevýhodněny na trhu s bydlením a pro něž v podmínkách Moravské Třebové neexistuje systémové řešení. Výčet jmenovaných skupin pak uzavírali starší bezdomovci, nebo obecně chudí lidé trpící těžkými zdravotními problémy, pro které

systémové řešení neexistuje ani v rámci celé ČR. Kvůli nízkým důchodům spojeným s exekucemi často nedosáhnou na patřičné pobytové sociální služby a dlouhodobý pobyt v nemocnici či na LDN není vzhledem ke kapacitám a účelu zařízení možný, nehledě na to, že i samotný personál nemocnice řeší každoročně odhadem i desítky případů, kdy hledá ubytování pro pacienty, kteří po skončení hospitalizace nemají kam jít. V souvislosti s touto cílovou skupinou (ale i dalšími) řeší v klášteře častou bariéru při zajišťování příspěvků na péči.

Ubytování v klášteře nefunguje na principu sociální služby, většina aktivit je zde poskytována na bázi dobrovolnictví členů řádu a jejich spolupracovníků. Placenou pozici zastává pouze jedna administrativně-sociální pracovnice. Představitelé řádu nemají zájem transformovat svou činnost v sociální službu, protože by to představovalo zvýšenou administrativní a personální zátěž, na kterou nemají kapacity.

Za ubytování je měsíčně poskytována úhrada ve výši zhruba 3000 Kč, která zahrnuje veškeré náklady na bydlení. V některých případech dostávají ubytovaní také stravu, ošacení, hygienické potřeby a další nezbytnosti dle aktuálních možností. Částka za ubytování je ubytovanými hrazena většinou z DnB, případně z PnŽ nebo starobních či invalidních důchodů. Ubytování zahrnuje většinou společné pokoje, kuchyňky a sociální zařízení, které se nacházejí na chodbě. Uspořádání prostor na farách, především pak v Gruně, je pak přizpůsobeno více podmínkám rodinného života. Za jednu z velikých výhod zdejšího ubytování je možné považovat to, že nedochází k rozdělování rodin.

Část ubytovaných žije v prostorách kláštera dlouhodobě a některé z nich se daří zapojit i do jeho základního chodu nebo pracovních aktivit. Základní zázemí je však poskytováno také osobám v tíživé životní situaci, jež přicházejí přímo z ulice. Naopak ubytování na faře v Gruně je více uzpůsobeno osobám, párům nebo rodinám, které mají základní kompetence k samostatnému bydlení.

Finanční stabilita celého systému ubytování je v současné době kvůli zpříšňujícím se podmínkám vyplácení dávek HN částečně ohrožena. Změnila se například pravidla pro PnŽ, který je od 1. 1. 2018 vyplácen do výše 35 – 60 % ve stravenkách, což znesnadňuje úhradu ubytování. Vyplácení DnB je u bydlení na farách zase podmíněno vlastními měřiči odběru energií pro jednotlivé byty, což však není v technických ani finančních možnostech farností, které vlastní budovy far. Vzhledem k tomu, že klášter není sociální službou, není příjemcem žádných dotací a na jeho chod finančně nepřispívá kraj ani město Moravská Třebová (ani obce Gruna či Staré Město), zůstává tak hlavním zdrojem příjmů uvedená částka za ubytování, případně občasné příspěvky donátorů a sympatizantů. Významným zdrojem pomoci jsou také *Tříkrálové sbírky* Charity Moravská Třebová a jejich potravinová banka.

Díky aktivitám řádu se v současné době nenacházejí na ulicích Moravské Třebové téměř žádní bezdomovci. Přitom dle tvrzení některých aktérů i podle dohledatelných zpráv z médií²¹ jich mohlo být

²¹ *Radnice v Moravské Třebové řeší problém, kam s bezdomovci* [online]. Český rozhlas Pardubice. [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/radnice-v-moravske-trebove-resi-problem-kam-s-bezdomovci-6083630>

ještě před rokem 2013 až 45, přičemž ubytovaných v klášteře bylo tehdy 38. Ubytovací kapacita kláštera a obou far tak za posledních 5 let narostla téměř o polovinu a město se v současné době problematikou bezdomovectví nemusí prakticky vůbec zabývat. V případě ukončení současné ubytovací činnosti řádu by se dle odhadů nárazově na ulici ocitlo nyní asi 20 – 25 lidí.

Aktivity řádu se zpočátku nesetkávaly s příliš velkým pochopením místních občanů a institucí. Byly označovány za nesystémové, případně bylo poukazováno na kumulaci osob, které nepocházejí z Moravské Třebové, v prostorách kláštera a na farách ve Starém Městě a v Gruně. V současné době lze ale vztahy označit za normalizované, pro letošní rok dokonce klášter získal 50 000 Kč z městského rozpočtu. Františkáni spolupracují hlavně s Charitou Moravská Třebová, dále s městskou policií, ale část osob zde nachází ubytování i na doporučení úředníků MěÚ či ÚP.

Přes veškerou snahu zůstává část lidí ubytovaných v klášteře ve stavu trvalého provizoria a není v kapacitách členů řádu s nimi realizovat navazující sociální práci nebo systematicky vytvářet kompetence k samostatnému bydlení. Umístění některého z klientů do samostatného bytu, ať už městského, nebo soukromého, se tak daří spíše sporadicky. Vzhledem ke zmíněnému nedostatku návazného bydlení zde ubytování často zůstávají i delší dobu, případně odchází do jiného nestandardního bydlení. V současné době jsou kapacity františkánů naplněny a není příliš prostor pro přijímání dalších osob. Stabilita současných možností je do budoucna ohrožena pro příští rok plánovaným odchodem otce Šebestiána do Plzně.

Čas od času jsou v klášteře ubytovány i osoby nebo rodiny z jiných částí Pardubického kraje, které mají podobné problémy a z různých důvodů se dozvědí o této možnosti. Část ubytovaných se zde někdy střídá i ve velmi krátkých časových intervalech, případně se cyklicky navrací.

Obrázek 3 – Františkánský klášter v Moravské Třebové (Zdroj: www.mapy.cz)

Další kapacity krizového bydlení

Další krizové kapacity bydlení v Moravské Třebové prakticky neexistují a alternativní možnosti pro řešení obtížné bytové situace se tak nacházejí hlavně mimo území obce případně i ORP. Jak už jsme zmínili, osoby v bytové nouzi z Moravské Třebové se někdy na doporučení OSVZ, poskytovatelů sociálních služeb či sociálního pracovníka místní nemocnice podaří umístit do azylových domů, které se však nenacházejí přímo v Moravské Třebové. Azylové domy pro matky s dětmi v okolí jsou například ve Svitavách, Koclířově nebo ve vzdálenější obci Hamry u Hlinska. Ještě obtížnější je umístit muže, volné kapacity v azylových domech se totiž sporadicky nacházejí až ve vzdálenějších obcích, například v Olomouci, Zábřehu na Moravě, Šumperku nebo v Pardubicích. **Kromě zmiňované městské ubytovny jsou ostatní ubytovny v Moravské Třebové většinou zaplněny sezónními dělníky, kteří pracují v místním průmyslu.**

Další skupiny obyvatel ohrožené v Moravské Třebové a ORP bytovou nouzí a sociálním vyloučením

Správní obvod regionu Moravská Třebová byl na období 2014 – 2020 již poněkoličtější zařazen mezi tzv. *území se soustředěnou podporou státu*, do kategorie *hospodářsky slabé regiony* nebo do kategorie *regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností*²². Jak jsme již uvedli v úvodu práce, příčiny neuspokojivého stavu, který se projevuje hlavně vysokou nezaměstnaností a zvýšeným výskytem sociopatologických jevů, je potřeba hledat už v historii města (vnitřní „Sudety“) nebo v ekonomické transformaci. Podobně se z hlediska republikového srovnání indexu kvality života v roce 2019 umístila Moravská Třebová na nepříliš povzbudivém 177 místě (z možných 206) s celkovým indexem 3,1²³.

V Moravské Třebové se dle mapování MPSV nachází jedna sociálně vyloučená lokalita, přičemž se jedná o již zmíněnou městskou ubytovnu na Brněnské ulici (33 obyvatel – jednotlivců). Další lokality a objekty ve městě s vyšším podílem osob ohrožených sociálním vyloučením jsme popsali na předchozích stranách. Kromě ubytovny se jedná hlavně o farnosti v majetku Františkánského řádu (*Řeholní dům menších bratří v Moravské Třebové*) přímo ve městě nebo v obcích Gruna a Staré Město (celkem asi 60 osob včetně rodin).

Zhruba 17 osob bydlí také v 7 bytech (z nich je 1 v osobním vlastnictví) v obecním objektu s tzv. holobyty v městské části Boršov. Byty se nacházejí v budově bývalé školy, která byla koncem 90. let přestavěna na byty pro neplatiče nájemného. Standard bydlení je tedy velmi nízký. Jedná se o malé, většinou jednopokojové byty s kuchyňkou, které však nejsou vybaveny teplou vodou a tedy ani koupelnou a sprchami a kde se topí v kamnech. V současné době již tyto byty neplní funkci holobytů, ale běžných nájemních bytů s tzv. sníženou kvalitou (tento standard je definován způsobem vytápění), nicméně úroveň bydlení zůstává stejná, na což je poukazováno i některými nájemníky. „*To bydlení tady není úplně špatný, to nemůžu říct. Ale celý život bych tady teda bydlet nechtěl. Člověk se musí taky někdy osprchovat, že? Nežijeme přeci v kriminále.*“²⁴ **Kromě nedostatečného zázemí pro hygienu, zde byl zmiňován také obtížný způsob vytápění, společné vyúčtování nákladů za vodu nebo částečnou izolaci obyvatel, kteří většinou nedisponují automobily a jsou závislí na omezeném počtu autobusů.** Pro vícečetné rodiny jsou pak v bytech stísněné podmínky. Zmíněné technické nedostatky mohou mít dopady na hygienu a zdraví obyvatel. Nicméně standardu bydlení odpovídá doposud poměrně nízké nájemné – 35 Kč za m².

²² *Regiony ČR s intenzivní podporou ze strany státu* [online]. [cit. 2019-10-16] Dostupné z: <https://www.jvmrp.cz/regiony-cr-s-intenzivni-podporou-ze-strany-statu>

²³ *Obce v datech: Moravská Třebová* [online]. Obce v datech [cit. 2019-11-07]. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/moravska-trebova>

²⁴ Osobní sdělení účastníka 4. Vlastní terénní záznamy.

Složení obyvatel holobytů je pestřejší, bydlí zde i několik Romů, kteří předtím obývali byty v centru města.

Některými místními aktéry je za sociálně vyloučenou lokalitu či „ghetto“ označováno také historické centrum města nebo přinejmenším náměstí a některé přilehlé ulice. Jedná se však spíše o nadsázku nebo metaforu, která naznačuje, že navzdory nesmírné historické hodnotě je prakticky již od konce války centrum považováno za méně atraktivní místo k bydlení, což je dáno hlavně stavebně technickým stavem budov, jejich vnitřními dispozicemi, historií výstavby a obsazování bytů ve městě a také sociální a etnickou strukturou obyvatel v centru.

Místní romská populace

Moravská Třebová má poměrně vysoké zastoupení romské populace, která dle odhadů místních aktérů tvoří asi 3 % obyvatel města. Místní Romové patří mezi nejchudší obyvatele města, potýkají se s vysokou a často dlouhodobou nezaměstnaností, zadlužením, tvoří velké procento místních příjemců dávek hmotné nouze a část z nich se zřejmě potýká i se závislostí na drogách. Nicméně zdejší romská populace netvoří komunitu v pravém slova smyslu a rozdíly mezi různými skupinami mohou být velké (včetně ekonomické situace). Ve městě jsou totiž jednak zastoupeny různé subetnické skupiny (Sinti, Rumungři) a jednak několik větších rodin, jejichž vzájemné vztahy nemusí být vždy harmonické. Z těchto a dalších důvodů nemají místní Romové žádnou formální politickou či sociální platformu nebo organizaci, skrze kterou by prosazovali kolektivní zájmy, ačkoli dříve ve městě existovalo romské sdružení. Jejich potřeby jsou tak částečně saturovány jinými institucemi, převážně pak *Centrem volného času*, které je organizační složkou MěÚ. Z uvedených důvodů je také částečně nerealistická představa jedince – autority z řad místních Romů (po které někteří systémoví aktéři volají), který by měl respekt u všech ostatních a moderoval případné konflikty. Zároveň lze však většinu místních Romů považovat za starousedlíky, kteří (stejně jako majorita) přicházeli za prací a bydlením do vysídleného města v prvních poválečných desetiletích a mají zde dlouhodobě kořeny. Většina romských rodin je navzájem příbuzensky propojena. Rozdíly mezi zmíněnými sub etniky se postupem času stírají, přičemž pro mladší ročníky již nejsou nijak zásadní. Navzdory možným konfliktům mezi rodinami či jednotlivci nejsou vzájemné vztahy mezi místními Romy zásadně vyhrcoené a existuje zde jistá soudržnost a vzájemná výpomoc.

Většina Romů z Moravské Třebové bydlí v centru města, na náměstí a v některých přilehlých ulicích. Nejedná se však o souvislé osídlení, ale spíše o jednotlivé byty či několik bytů v domech ve vlastnictví města nebo soukromých vlastníků, kteří bytové domy získali v rámci privatizace, případně jiným způsobem. Další romské rodiny žijí na ulicích Olomoucká, Brněnská, Svitavská a Nádražní, které s centrem sousedí a několik domácností je potom rozprostřeno i ve zbytku města (ul. Školní, Dr. Jánského a další). V posledních letech se také několik, hlavně mladších rodin přestěhovalo na sídliště Západní. V rámci terénního šetření bylo identifikováno minimálně 30 nemovitostí, jednotlivých bytů či bytových domů, kde místní Romové bydlí. Dle našich odhadů je však jejich celkový počet ještě

vyšší. Romové, kteří jsou ubytováni v objektech františkánského řádu, většinou z Moravské Třebové přímo nepocházejí.

Romské osídlení centra města je většinovým veřejným míněním vnímáno spíše negativně, protože se jedná o jinak turisticky atraktivní lokalitu v městské památkové rezervaci. Na veřejných prostranstvích dochází k občasným konfliktním situacím a centrum zůstává mimo úřední hodiny prakticky vylidněné. Místní Romové se sdružují na náměstí hlavně o víkendech a v letních měsících.

Původ romského osídlení města je třeba hledat již v 50. letech, kdy přicházeli nejdříve rodiny Sintů ze střední Moravy (Zábřežsko, Olomoucko) a později i Romové ze Slovenska (například z Bardějova a okolí), jako nekvalifikovaná pracovní síla pro potřeby zdejšího státního statku a průmyslu, které se po odsunu sudetských Němců potýkaly s nedostatkem zaměstnanců. Obtíže spojené se soužitím s majoritou byly přitom zřejmé již od počátku. V záznamech městské kroniky z roku 1956 se například můžeme dočíst, že: *„Komise pro převýchovu cikánského obyvatelstva neměla úkol lehký. Řešila vhodné umístění těchto občanů do pracovního poměru, sledovala prospěch a docházku jejich dětí v mateřských i školách (...) poskytovala jednorázové sociální výpomoci a všímala si i celkové převýchovy těchto občanů v oblékání, hygienických návycích apod. Podle usnesení rady KNV v Brně bylo zajištěno dalších 5 bytů na Nám. VŘSR č. 12 – zadní trakt, Poštovní ul. Č. 4, Horní č. 2, Moskevská č. 31 a Cihlářová č. 13. V červnu byly v rámci této kvóty přiděleny 2 rodiny kočujících cikánských občanů uvyklých primitivnímu způsobu života. Obě byly umístěny do společného bytu na ulici Horní, kde došlo několikrát k oprávněným stížnostem občanů na jejich chování.“* Z uvedené kuriózní citace jsou paradoxně vidět některé fenomény, které se projevují až do dnešních dnů. Je to například přidělování bytů romským rodinám hlavně v centru města, které se postupem času stalo jakousi normou. V nejstarším období poválečného dosídlování Romové získávali hlavně vícerozměrné byty v horším technickém stavu, kterých bylo právě v centru města spousta. Zatímco první úspěšná vlna poválečných osadníků se usazovala hlavně v hodnotných rodinných domech a vilách v severní nebo severozápadní části, (později) rozvíjející se střední třída usilovala o bydlení v nových družstevních bytovkách a později na sídlišti na ul. Západní, místní Romové zůstali až do současnosti ve své většině bydlet hlavně v historickém centru města, kde vlastní město dodnes také většinu svého bytového fondu. Pokud některé romské rodiny dosáhly v 80. letech jisté sociální mobility, pak se to projevilo i jejich stěhováním se dále od centra. (ačkoliv toto tvrzení nelze uplatnit na všechny případy). Část romských rodin drží v centru v osobním vlastnictví rodinné nebo menší bytové domy.

Potřeba bydlení u většiny místních Romů je doposud jakž takž naplněna, ačkoliv přeplněné byty začínají být v poslední době problémem právě i pro některé místní romské nebo smíšené rodiny. Vývoj ovšem není tak dramatický jako v jiných částech republiky, protože místní Romové ve své většině dlouhodobě a stabilně obývají převážně historické centrum města, kde jsou vícerozměrné bytové jednotky. Hlavním problémem, převážně mladé generace není ani tak akutní stísněnost bytů (místní Romové obvykle ani nevytvářejí příliš mnohočetné rodiny), jako spíše nemožnost se osamostatnit. Mladí jedinci, páry a rodiny tak zůstávají bydlet ve vícegeneračních bytech a nemají mnoho šancí se osamostatnit a vymanit se z prostředí rodiny. To spolu s dlouhodobou nezaměstnaností,

nedokončeným vzděláním, pocity diskriminace a nepřijetí většinovou společností, negativními vlivy v rodině a celkově neperspektivními vyhlídkami může vést hlavně u romské mládeže k dlouhotrvající frustraci a podléhání patologickým jevům. Dle našich terénních poznatků i rozhovorů s místními aktéry je mladší romská generace ohrožena dalším sociálním propadem a horší sociální situací, než se kterou se potýkaly jejich rodiče nebo prarodiče.

Dle odhadů se ve městě nyní nachází asi 15 až 20 romských domácností v bytové nouzi, nebo se zhoršujícími se podmínkami bydlení. Ať už se jedná o přeplněné domácnosti, nízké příjmy a zadlužení, diskriminaci na otevřeném trhu s bydlením, přístup majitelů nemovitostí, nebo jiné problémy. Specifickou skupinou jsou potom lidé přicházející z výkonu trestu.

Až na dvě až tři výjimky, docházejí všechny školou povinné romské děti do ZŠ „Křižovatka, na ul. ČS: armády, kde v současné době tvoří až čtvrtinu žáků. V současné době je ve škole kromě velkého množství romských žáků také obecně minimálně 2/3 žáků z různých sociálně slabých rodin, případně žáci s různými poruchami učení, atd. Problémem je, že se na školu přilepila negativní pověst zařízení určeného „pro černé“, školy segregované apod., což dále posiluje úbytek žáků, především pak z majoritní populace. Problémem jsou také předčasné odchody některých bývalých žáků školy ze středních škol a učilišť, nebo odmítání dalšího studia vůbec, ve výjimečných případech i předčasné ukončení ZŠ.

Poměrně velká část místních Romů, především mužů, v současné době pracuje. A to ať už legálně v místním průmyslu či službách, nebo beze smlouvy, většinou ve stavebnictví nebo na sezónních pracích. Ženy většinou pečují o domácnost a děti, případně o osoby blízké a směnné provozy pro ně představují bariéru pro sladování rodinného a pracovního života. Svou roli hraje také specifické postavení ženy v domácnosti, především pak u sub-etnika Sintů. Část místních Romů se potýká se závažnými zdravotními potížemi, které jim neumožňují plnohodnotný výkon práce. Dle tvrzení některých aktérů má řada místních mladých Romů problémy si dlouhodobě udržet zaměstnání, protože nemají ustálené pracovní návyky nebo potřebnou pracovní disciplínu a častěji tak u nich dochází ke změnám zaměstnavatelů.

Samotní oslovení Romové v rozhovorech hodnotili situaci ve městě velmi různorodě. Až na výjimky se překvapivě shodovali na tom, že se ve městě cítí relativně bezpečně a nepotýkají se příliš s předsudky nebo nevnímají zhoršenou atmosféru v soužití ve městě. Při hlubší diskusi se však ukázalo, že předsudečné jednání ze strany majority existuje minimálně v oblasti bydlení, možnosti získat adekvátní zaměstnání, nebo v rovném přístupu ke vzdělání. Šetření naopak neprokázalo, že by docházelo k diskriminaci romského obyvatelstva při možnosti využívání služeb lékařů. I přesto se ale místní romská populace potýká se značnými zdravotními potížemi a je zasažena civilizačními chorobami pravděpodobně (v přepočtu na počet obyvatel) mnohem více než majorita. Jedná se například o kardiovaskulární choroby, obezitu, ale i psychosomatické obtíže. Příčiny těchto obtíží jsou většinou spojené s nezdravým životním stylem a výživou. Z terénního šetření nevyplynuly žádné zásadní poznatky o drogové scéně. Lidé sice přítomnost drog, (hlavně pak u mládeže kouřící

marihuanu) ve městě vnímají, nicméně poukazují na to, že s tím nemají nic společného, případně že se o to nestarají. Dle některých respondentů se situace ve městě uklidnila s přibývajícím věkem konzumentů, nicméně podle několika systémových aktérů to spíše souvisí s tím, že jsou nejproblematictější jedinci nyní ve vězení.

Z hlediska bydlení jsou místními Romy za nejlepší možnost jednoznačně považovány městské byty, které jsou nejen cenově přijatelné, ale obvykle také v lepším technickém stavu než mnohé nemovitosti soukromníků. Nicméně dostupnost městského bydlení (především pak pro mladší ročníky) je kvůli nízkému počtu bytů v podstatě minimální. Lidé, kteří již v městských bytech nyní bydlí (kromě holobytů), tak většinou projevují spokojenost s celkovým technickým stavem, nemají problém s domluvou s pracovníky města a jsou spokojeni i s výší nájemného. Pokud a něco kriticky poukazují, pak nejvíce na krátkodobost uzavíraných smluv, případně na vzhled společných prostor.

Z hlediska dostupnosti sociálních služeb zaznívaly také velmi různorodé názory. Část oslovených rodin například dle svých slov žádné služby nepotřebuje a nevyužívá, ačkoliv jejich děti dříve alespoň využívali služeb CVČ. Většina místních Romů je obeznámena se službami místní charity, především občanské poradny, ale nejvíce se o radu a pomoc obrací buď na CVČ nebo na pracovníky MěÚ.

Centrum volného času

Centrum volného času (dále jen CVČ) bylo založeno jako organizační složka městského úřadu přibližně před 20 lety a dodnes funguje jako zázemí pro trávení volného času sociálně slabé mládeže, převážně z řad místních Romů. Původně bylo jeho zaměření širší a po určitou dobu fungovalo v dopoledních hodinách jako ekvivalent (dnešní) odlehčovací služby pro fyzicky či mentálně handicapované. Později se ale více vyprofilovalo jako zařízení pro Romy (což mohlo souviset i se vznikem konkurenčního NZDM Díra) a je tak dnes vnímáno i veřejností.

CVČ poskytuje zázemí pro volnočasové aktivity a zároveň také konzultace a terénní služby. Při tom dochází k částečnému překryvu s aktivitami jiných organizací, především Charity Moravská Třebová. Jedná se však převážně o služby Občanské poradny a lze tedy většinou hovořit spíše o spolupráci nebo vzájemném doplňování služeb než o konkurenci. V současné době navštěvuje CVČ převážně mládež středoškolského věku, nicméně s žádostí o radu či konzultace sem docházejí i lidé starší, kteří sami (nebo jejich děti) CVČ dříve navštěvovali. Počet návštěvníků z řad mladších dětí je naopak minimální, protože mají buď generačně jiné potřeby a priority nebo si k CVČ ještě nestihli vybudovat (kvůli změnám v personálním obsazení centra) důvěru. Dle informací je také nižší počet návštěvníků z rodin, které lze celkově díky lepší socio-ekonomické situaci považovat za více integrované. Nejvíce využívané jsou prostory CVČ především v zimních měsících. V současné době zde pracuje pouze jedna pracovnice, která kromě zmiňovaných aktivit, nabízí vybraným klientům také doučování.

Fungování centra bylo vždy velmi propojené s místní romskou komunitou a výrazně se do ní promítalo, což se v minulosti pozitivně projevilo například zlepšováním situace v oblasti vzdělávání

nebo řešení exekucí. Dříve byl v rámci CVČ také aktivní a úspěšný fotbalový klub FC Lazio Roma. Obecně byla dle některých výpovědí také aktivnější participace místních Romů, kteří se běžně zapojovali do plánování, chodu a aktivit CVČ. S průběžnými obměnami na pozicích vedoucích a zaměstnanců se však měnil profil a zaměření centra a množství služeb v předešlém rozsahu v něm již nebylo možné poskytovat. Zaměstnanci CVČ se také postupně přikláněli více k přístupu, který bychom mohli nazvat „opatrovatelským“, což dle některých aktérů vedlo u klientů k nižší samostatnosti, a spíše než ke zvyšování kompetencí ke spoléhání se na poskytované služby. Tento přístup postupně dospěl až do současného stadia stagnace, kdy je s formou poskytování služeb i výsledky CVČ dlouhodobě nespokojeno vedení města, část romské komunity i zaměstnanci centra a uvažuje se o nastavení nového způsobu jeho fungování. Ve hře jsou přitom různé varianty, včetně většího důrazu na terénní služby nebo přeměny CVČ v komunitní centrum, které by usilovalo o postupné zplnomocňování romské komunity.

Posledně jmenovanému modelu by nahrávalo i to, že místní Romská komunita stále vnímá CVČ jako bezpečné, domácké zázemí a usiluje o jeho zachování, především pak kvůli dětem. Během diskuze vedení města, zástupců ASZ a moravskotřebovských Romů, které v říjnu 2019 proběhlo v CVČ, se ukázalo, že od budoucího fungování si všichni zúčastnění slibují hlavně nové impulzy a inspiraci pro práci s dětmi a mládeží. Místní Romové také možnost ještě více využívat prostory pro vlastní aktivity (oslavy, setkání apod.), a případné rozšíření CVČ o venkovní zázemí s dvorkem. Možnosti pronájmu komerčních prostor jsou pro místní Romy totiž velmi omezené.

Sinti

Specifická je místní subetnická skupina Romů – Sintů. Na rozdíl od tzv. *Rumungrů* neboli slovenských Romů, pocházeli Sinti obvykle původem z české části Československa a jejich romský dialekt měl (a dodnes má) jinou podobu, strukturu a byl obohacen o řadu německých slov. Do roku 1959, kdy bylo zákonem zakázáno kočování, se jednalo o příslušníky tzv. polokočovné skupiny, u kterých byl „...jejich pravidelný, profesně motivovaný pohyb vázán na určitou geografickou oblast a omezen na teplejší období roku; na zimu se jednotlivé skupiny vracejí na jedno místo.“²⁵ Kořeny moravskotřebovských Sintů je potřeba hledat na střední Moravě, konkrétně na Zábřežsku (Pobučí, Hrabešice, Zábřeh), Olomoucku (Olomouc, Senice na Hané) nebo Prostějovsku, kde se pravděpodobně sezónně zdržovali, vykonávali řemesla nebo vypomáhali na statcích. Část roku potom kočovali jako koňští handlíři, mimo jiné i na pravidelná místa v okolí Lanškrouna, Svitav, Litomyšle a dalších míst v regionu. Během války byli Sinté z Moravy zadrženi nacisty a ze shromaždiště v Olomouci následně posíláni transporty do tábora v Letech u Písku nebo přímo do koncentračního tábora Auschwitz – Birkenau, odkud se vrátila jen zhruba desetina z nich.

Po válce a následném zákazu kočování pracovala část Sintů na státních statcích na Zábřežsku a později se takto dostávali i do Moravské Třebové. První rodiny přicházeli do města již v letech 1951

²⁵ ELŠÍK, Viktor. *Sintská a manušská romština* [online]. Romano Džaniben [cit. 2019-11-07]. Dostupné z: <https://www.dzaniben.cz/files/9afa19f031a8ae3ea595249642a7f0e1.pdf>. S. 162.

– 1953, ačkoliv příslušníci jednotlivých rodin zřejmě často pendlovali mezi různými místy pobytu. V současnosti je dle našich odhadů v Moravské Třebové zhruba 15 – 20 domácností se Sintskými kořeny. Hlavně starší z nich dodnes částečně lpějí na dodržování některých specifických zvyků. Specifické je postavení ženy v rodině nebo zákaz přicházet do styku v určitém kontextu „nečistými“ látkami či předměty, což může snižovat šance při například při hledání zaměstnání nebo začlenění do aktivit majority. U mladších generací však tyto zvyky v každodenním životě již prakticky nehrají roli. Část místních Sintů je zapojena do aktivit evangelického letničního spolku *Život a světlo* se sídlem v Olomouci, přičemž bohoslužby se odehrávají i v Moravské Třebové. Kořeny spolku lze hledat ve Francii, odkud byl tento model přenesen zhruba před 25 lety do Olomouce a asi před 4 roky také do Moravské Třebové. V počáteční fázi byly pro bohoslužby poskytnuty prostory CVČ, ale vzhledem k velkému množství lidí organizátoři nakonec zvolili jiný prostor. Loni se však misie vrátili do CVČ, kam pravidelně z Olomouce dojíždí pastor Josef Vrba (Aladar) nebo hosté z Německa.

Lidé ohrožení příjmovou chudobou

Dle šetření ČSÚ²⁶ z let 2015 a 2016 bývá v České republice ohroženo příjmovou chudobou necelých 10 % obyvatel, přičemž tento podíl se dlouhodobě příliš nemění. Údaje k Moravské Třebové sice k dispozici nemáme, nicméně lze předpokládat, že se od průměrných republikových čísel o tolik lišit nebudou, případně budou díky vyšší míře nezaměstnanosti i o něco vyšší, protože obvyklá výše příjmů může být v Moravské Třebové asi o třetinu nižší než celostátní průměr. Jak již bylo řečeno, průměrná měsíční mzda v Česku činila ve druhém čtvrtletí roku 2019 34 105 Kč (30 271 v Pardubickém kraji) a medián 29 127 Kč (27 271 v Pardubickém kraji)²⁷. K Moravské Třebové podobná statistická data neexistují, nicméně rozborem výdělků u 50 pozic nabízených v dubnu ÚP pro Moravskou Třebovou s maximálně půlhodinovou dojížděnkou do blízkého okolí jsme dospěli k průměrné částce cca 24 900 Kč. Do této mzdy však nebyly zahrnuty částečné úvazky.

Dle údajů za celý Pardubický kraj za rok 2018, byly nejnižší výdělky již tradičně zastoupeny mezi nekvalifikovanými nebo pomocnými dělníky (20 349 Kč), nebo mezi pracovníky v úklidu (15 814 Kč)²⁸.

Nejvíce se dle ČSÚ příjmová chudoba dotýká domácností nezaměstnaných a příjemců dávek (69,1 %), s velkým odstupem potom domácností důchodců (11,5 %), samostatně výdělečně činných (9,6 %) a nakonec zaměstnanců (4,1 %).

Z hlediska složení rodin a počtu osob v domácnosti jsou nejvíce příjmovou chudobou ohroženy domácnosti neúplných rodin se závislými dětmi (40,1 %), kterých je v Moravské Třebové asi 350 – 380 (u nichž je v asi 80 % případů v čele domácnosti žena) – **ve městě se jedná tedy asi 140 – 150 těchto rodin ohrožených nízkými příjmy**. Stejně tak bývají chudobou výrazně ohroženy i rodiny se třemi a více dětmi (až 23 %), kterých je ve městě celkem asi 90 a **příjmovou chudobou jich tak proto může být (dle procentuálního poměru) ohroženo asi 20**.

Nezaměstnanost v Moravské Třebové a ORP

V září 2019 činila nezaměstnanost v Moravské Třebové **3,7 % což, představovalo 261 lidí bez práce**²⁹. V rámci celé ORP byla nezaměstnanost potom o něco nižší - **3,3 % s počtem 1070 lidí bez práce**. Ze sledovaných regionů Pardubického kraje se jedná o **vůbec nejhorší výsledek**, ačkoliv například od ledna 2018 se nezaměstnanost snížila téměř o 2,6 % a pokles bude zřejmě i nadále pokračovat. Druhý nejhorší výsledek byl v ORP Lanškroun, kde byla ve sledovaném období nezaměstnanost 2,2 %, **což převyšovalo ORP Moravská Třebová o 1,1 %**. Dle posledních

²⁶ BRÁZDÍKOVÁ, Michaela. Chudoba postihuje i zaměstnance. *Statistika a my* [online]. 2016(07-08/2016) [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2016/08/chudoba-postihuje-i-zamestnane/>

²⁷ *Zaměstnanost a mzdy v Pardubickém kraji v 1. až 2. čtvrtletí 2019*. [cit. 2019-10-18]. [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/x/zamestnanost-a-mzdy-v-pardubickem-kraji-v-1-az-2-ctvrtleti-2019>

²⁸ Viz. *ISPV - Informační systém o průměrném výdělku: Zveřejněny výsledky ISPV za 4. čtvrtletí 2017* [online]. [cit. 2019-10-18]. Dostupné z: <http://www.ispv.cz/cz/Aktuality/Zverejneny-vysledky-ISPv-za-4-ctvrtleti-2018.aspx>

²⁹ Počet nabízených volných míst byl ve stejném období 652 za ORP a 320 za Moravskou Třebovou

dostupných zjištění činil v březnu 2019 počet dlouhodobě nezaměstnaných osob nad 6 měsíců 109, z toho 48 dokonce nad 12 měsíců. Ve stejné době se 80 evidovaných uchazečů potýkalo s exekucemi. Co se týče celého ORP, tak například v červnu 2019 zde bylo 47,7 % uchazečů v evidenci déle než 5 měsíců (nejvíce v Pardubickém kraji), 10,5 % uchazečů bylo v evidenci 12 – 24 měsíců a 9,6 % uchazečů více než 24 měsíců. Na území ORP byly nejvíce zastoupeni uchazeči ve věku 55 – 59 let a dále ve věku 40 – 54 let. Nejvíce uchazečů bylo vyučených (42,9 %), další početnou skupinou byli uchazeči se základním vzděláním (28,1 %)³⁰. K 8. 3. 2019 vykonávalo veřejně prospěšné práce (VPP) 9 osob (o rok dříve taktéž 9 osob a o dva roky dříve 24 osob). Ke stejnému dni byli na společensky účelná pracovní místa aktuálně umístěni 2 uchazeči (o rok dříve 13 osob a o dva roky dříve 17 osob). Podrobné statistické údaje k zaměstnanosti lze nalézt na stranách 87 – 89 (přílohy) této zprávy.

„Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 činil podíl osob se základním vzděláním včetně neukončeného mezi patnáctiletými a staršími 22,3 %, což byla druhá nejvyšší hodnota v kraji po Králicku. Odvětvové zaměření zaměstnanosti se vyznačuje značně podprůměrným zastoupením zaměstnaných obyvatel ve službách.“ Uvedené tvrzení je možné podpořit i vybranými statistickými údaji. Například k 18. 10. 2019 na stránkách ÚP nabízeno celkem 247 volných pracovních míst pro Moravskou Třebovou s dojezdností do 10 minut. Z nich bylo plných 166 pro absolventy základní či praktické školy či osoby bez vzdělání, 66 pro vyučené, 17 míst pro uchazeče s maturitou a pouze 2 pro vysokoškolsky vzdělané³¹.

Město Moravská Třebová v průběhu ekonomické transformace utrpělo v souvislosti s problematickou přeměnou trhu práce a útlumem převážně textilního průmyslu. V důsledku toho se nyní při shánění na pracovním trhu znevýhodněny většinou ženy (často kvalifikované pro zmíněné textilní odvětví), které **buď musejí pracovat na převážně nekvalifikovaných pozicích, ve vícesměnných provozech, které jsou obtížně slučitelné s rodinným životem.** Navíc omezený počet pracovních míst, která v textilním průmyslu zůstala, se vyznačuje jedněmi z nejnižších výdělků. Nedostatek zkrácených nebo flexibilních úvazků nejčastěji dopadá na matky samoživitelky, často se s ním potýkají i romské ženy, které však mimo to narážejí na další kumulaci bariér.

Část dlouhodobě nezaměstnaných vykazuje apatii a rezignaci na řešení životní situace, přijímají stávající situaci jako trvalou a přenáší své návyky na nastupující generaci. Vyloučení z trhu práce se týká také předlužených osob (nejen ze sociálně znevýhodněného prostředí), pro něž navýšení legálních příjmů znamená hrozbu jejich zabavení. Výrazné omezení možností zaměstnání vykazují také nízkokvalifikovaní zaměstnanci a především zaměstnankyně, které mohou nalézt uplatnění zejména jen ve směnných provozech, což koliduje právě s rodinným životem. Mezi Romy je

³⁰ Měsíční charakteristika obcí s rozšířenou působností a okresů Pardubického kraje a Počet uchazečů, podíl nezaměstnaných obyvatel (PNO) a volná místa v obcích Pardubického kraje, [online]. Portál MPSV [cit. 2019-11-07]. Dostupné z:

https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/pak/nezamestnanost_v_cislech/statistika_orp/rok_2019/cerven_2019

³¹ Hledání volných míst. Moravská Třebová, okres Svitavy. [cit. 2019-10-18]. [online]. Dostupné z <https://www.uradprace.cz/web/cz/volna-mista-v-cr>

identifikována zkušenost s diskriminací z důvodu etnicity, respektive mezi zaměstnavateli nepanuje vůči této cílové skupině důvěra. Na druhou stranu v současné době ekonomického růstu pracuje rekordní množství Romů i v Moravské Třebové, ačkoliv se bohužel často stává, že hlavně mladší ročníky skončí pracovní poměr rychle po nástupu, protože se například kvůli nízkým pracovním návykům nebo konfliktům s kolegy nedokážou srovnat s podmínkami v zaměstnání.

Dle oslovených aktérů v pracovních skupinách se scházejí v Moravské Třebové hlavně preventivní služby na podporu a motivaci cílové skupiny získat či udržet si zaměstnání. Poukazováno bylo také na již zmiňovanou absenci systematické práce pro osoby v bytové nouzi, což má za následek neschopnost dotčených najít si zaměstnání, ani v něm následně setrvat. Jako další nedostatky lze označit například, že opatření v rámci tzv. aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) na sebe časově nenavazují (existují prodlevy – rekvalifikace / poradenství vs. práce), že struktura studijních a učňovských oborů je omezena na specifický okruh oborů a také, že není dostatek pracovních míst pro osoby se zdravotním hendikepem s doprovodem / asistencí.

Sociální dávky

Významným indikátorem míry zatížení obce sociálními problémy mohou být i počty příjemců různých typů sociálních dávek - především pak vybraných dávek hmotné nouze nebo státní sociální podpory. Mezi skupinami nejvíce ohroženými příjmovou chudobou bývají dlouhodobě nezaměstnaní nad 1 rok a příjemci dávek HN. Tyto dvě skupiny se přitom z velké části překrývají. V březnu 2019 bylo v Moravské Třebové celkem **109 příjemců dávky HN - PnŽ**. Jeden příjemce přitom představuje přibližně jednu domácnost (protože dávku využívají tzv. společně posuzované osoby) kromě jednotlivců na ubytovnách a azylových domech a dalších specifických případů. Celkový počet lidí, kteří byli ve sledovaném období existenčně závislí na příjmech dávek v hmotné nouzi, činil **240**, z toho **přibližně 95 nezaopatřených dětí**. **Jak si ještě uvedeme níže, čísla jsou ve srovnání s dalšími obcemi Pardubického kraje poměrně vysoká.**

Meziroční srovnání počtu vyplacených dávek v Moravské Třebové

Níže uvedená tabulka podává **přehled o vývoji počtu příjemců příspěvku na bydlení, příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení** (tedy nejčastěji pobíraných dávek hmotné nouze nebo státní sociální podpory) **v regionu v letech 2016 – 2018**. Pokud údaje za jednotlivé roky vydělíme číslem 12, dostáváme se k průměrnému měsíčnímu počtu příjemců, kdy jeden příjemce přitom představuje zhruba 1 domácnost.

Rok	Doplatek na bydlení		Příspěvek na živobytí		Příspěvek na bydlení	
	Celkově v daném roce	Měsíční průměr ³²	Celkově v daném roce	Měsíční průměr	Celkově v daném roce	Měsíční průměr
2016	1109	92	2745	229	3953	329
2017	717	60	1953	163	3560	297
2018	653	54	1477	123	3137	261

Tabulka 5 – Počty dávek DnB, PnŽ a PnB vyplacené v Moravské Třebové v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV, vlastní zpracování)

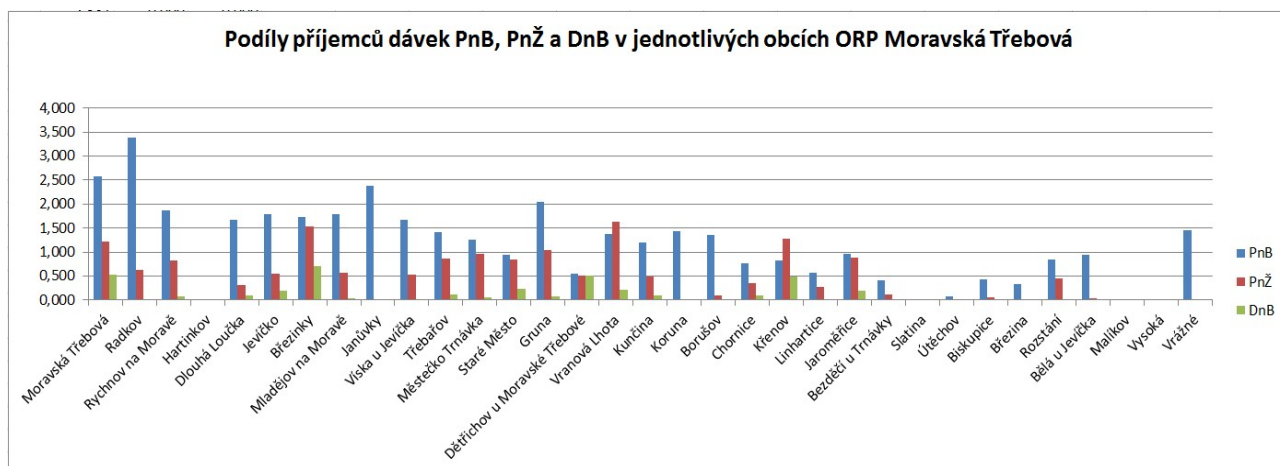
Při přepočtu uvedených čísel z roku 2018 a porovnání s poměrem počtu hospodařících domácností zjistíme, že bylo **v Moravské Třebové v roce 2018 v průměru asi 2,8 % domácností v hmotné nouzi**, respektive příjemců dávky HN příspěvku na živobytí. Mezi lety 2016 – 2018 se však podíl domácností v hmotné nouzi **snížil z tehdejších 5,2 % o 2,4 % (tedy téměř o polovinu) na loňských 2,8 %**.

³² Zaokrouhleno na celá čísla.

Z tabulky je rovněž také patrné, že mezi lety 2016 – 2018 došlo ke značnému poklesu absolutního počtu ročně vyplácených dávek. **U příspěvku na živobytí se jednalo o pokles o více než 46 %, počet příspěvků na bydlení poklesl o zhruba 20 % a u doplatků na bydlení se jednalo o pokles necelých 41 %.** Je tedy zřejmé, že dochází k citelnému poklesu počtu vyplácených dávek, z čehož lze odvozovat i na zlepšující se socioekonomickou situaci alespoň části z nich.

V roce 2018 byl dle propočtu průměrný počet domácností pobírajících příspěvek na bydlení 216, příspěvek na živobytí 123 a doplatek na bydlení 54. Tato čísla je tedy možná interpretovat tak, že se v Moravské Třebové nacházelo v daném roce zhruba 123 rodin, které se v pravidelných intervalech potýkaly s hmotnou nouzí a zároveň využívaly institucionální podpory úřadu práce. Podobně je možné říct, že v regionu bylo asi 261 domácností, které měly problém s úhradou nákladů spojených s bydlením, neboť ty překročily 30 % rodinného rozpočtu a pobíraly proto PnB, u 54 z nich jsou tyto potíže značné a musely k PnB ještě pobírat doplatek na bydlení, případně tento doplatek pobíraly na úhradu nákladů spojených se substandardními formami bydlení (azylové domy, ubytovny apod.).

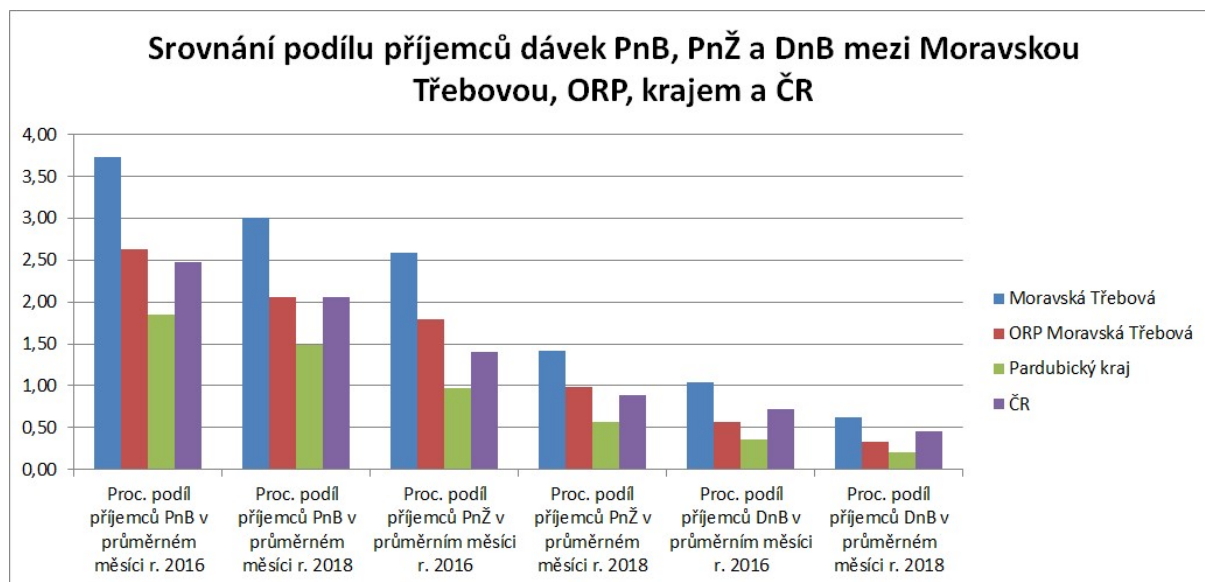
Zajímavé je srovnání procentuálního podíl příjemců na počet obyvatel v jednotlivých obcích ORP Moravská Třebová. **Z grafu 7 je patrné, že co do podílu příjemců dávek hmotné nouze (PnŽ a DnB) na počet obyvatel patřily mezi nejzatíženější obce Vranová Lhota, Březinky, Moravská Třebová, Křenov nebo Dětrichov u Moravské Třebové.** K výsledným údajům v grafu, jsme došli následujícím výpočtem: *celkový počet PnŽ/DnB/PnB v obci za r. 2018 / 12 / počet obyvatel v obci k 1. 1. 2018 * 100.* Postup byl tedy jiný v případě porovnání počtu příjemců dávek s počtem hospodařících domácností na předchozí straně.

Graf 5 – Podíly příjemců dávek PnB, PnŽ a DnB v jednotlivých obcích ORP Moravská Třebová (Zdroj: MPSV, vlastní zpracování)

Pokud porovnáme podíl příjemců dávek PnB, PnŽ nebo DnB v Moravské Třebové s ORP MT jako celkem, dále s Pardubickým krajem nebo s podílem v rámci České republiky (v letech 2016 – 2018), kraje i celé republiky, tak, přestože od roku 2016 došlo ke značnému poklesu průměrných hodnot ve všech jmenovaných územních celcích, **Moravská Třebová i nadále výrazně přesahuje sledované**

průměrné podíly. V roce 2018 byl tak průměrný podíl příjemců PnB o více než 31 % vyšší než v ORP, dokonce o téměř 51 % vyšší než krajský a o zhruba 31 % vyšší než republikový průměr. Podobně u PnŽ byl za rok 2018 průměrný podíl příjemců PnB o více než 30 % vyšší než v ORP, dokonce 59 % vyšší než krajský a o zhruba 30 % vyšší než republikový průměr. Konečně průměrný podíl příjemců DnB za rok 2018 byl ve městě Moravská Třebová o téměř 42 % vyšší než v ORP, dokonce o téměř 67 % vyšší než krajský a o 27 % vyšší než republikový průměr.

Graf 6 - Srovnání podílu příjemců dávek PnB, PnŽ a DnB mezi Moravskou Třebovou, ORP, krajem a ČR

Pro doplnění přikládáme rovněž statistický přehled počtu průkazů OPZ platných v obcích v Moravské Třebové vždy v prosinci v letech 2016 – 2018 a v březnu 2019. Z uvedených čísel je patrný mírný vzestup celkového počtu držitelů všech typů těchto průkazů.

Měsíc/rok	Celkem	Průkaz - Stupeň zdravotního postižení					
		TP		ZTP		ZTP/P	
		Žadatel - Věk		Žadatel - Věk		Žadatel - Věk	
		0-17 let	18+ let	0-17 let	18+ let	0-17 let	18+ let
12/2016	456	1	91	7	272	11	74
12/2017	509	3	109	5	302	10	80
12/2018	546	2	124	7	321	9	83
3/2019	555	Nezj.	137	Nezj.	329	Nezj.	89

Tabulka 6 – Počet průkazů OPZ platných v Moravské Třebové v prosinci v letech 2016 – 2018 (Zdroj: MPSV, vlastní zpracování)

Vybrané údaje o sociálních dávkách za rok 2019

Dávky hmotné nouze

Údaje za rok 2019 svědčí o dalším poklesu počtu příjemců dávek. Za sledovaný měsíc březen tohoto roku (3/2019) byl totiž počet vyplacených dávek u příspěvku na živobytí 109, tedy o zhruba 11 % nižší než průměr z roku 2018. U doplatku na bydlení se ve stejném období jednalo o 44 vyplacených dávek, tedy asi o 18 % méně než průměr roku 2018 a u příspěvku na bydlení o 244 vyplacených dávek, tedy cca o 6 % méně než byl roční průměr 2018. Nicméně je třeba podotknout, že počty vyplacených dávek v jednotlivých měsících mohou značně kolísat a tyto výpočty tak mají především ilustrační hodnotu. Například v únoru 2018 (2/2018) byl totiž počet vyplacených PnŽ 95, tedy o 13 % méně než v nyní sledovaném březnu 2019.

PŘÍSPĚVEK NA ŽIVOBYTÍ		Počet
Počet dávek/příjemců za 3/2019		109
Celkový počet SPO za 3/2019		240
z toho v okruzích SPO	osob ve věku 65 a více let	9
	nezaop. dětí	95

Tabulka 7 – Počet vyplacený PnŽ v březnu 2019 (Zdroj: MPSV, vlastní zpracování)

Není bez zajímavosti, že například až 22 % příjemců dávky příspěvku na živobytí za březen 2019, bydlelo na náměstí T. G. Masaryka. O něco nižší, ale stále vysoký podíl příjemců PnŽ – necelých 14 % bychom našli také na ulici Svitavské (svůj vliv na to má jistě i přítomnost františkánské kláštera), dále 11 % na Brněnské ulici (kde sídlí i městská ubytovna) nebo zhruba 9 % na Olomoucké ulici (viz tabulka 11). Pro srovnání: Na náměstí T. G. Masaryka vlastní město Moravská Třebová celkem 52 bytů, ve kterých bydlí dohromady přibližně 128 osob.

PŘÍSPĚVEK NA ŽIVOBYTÍ - ulice	Počet dávek/příjemců za 3/2019
Brněnská	12
nám. T. G. Masaryka	24
Olomoucká	10
Svitavská	15

Tabulka 8 – Části obce s největším podílem vyplacený PnŽ v březnu 2019 (Zdroj: MPSV, vlastní zpracování)

Z hlediska příjemců dávek mimořádné okamžité pomoci, tzv. MOP, převažovaly v roce 2018 i ve sledovaném období března 2019 odůvodněné náklady dítěte, sociální vyloučení a jednorázové výdaje.

MIMOŘÁDNÁ OKAMŽITÁ POMOC		Počet vyplacených dávek		Výdaje (v tis. Kč)*	
		v roce 2018	ve 3/2019	v roce 2018	ve 3/2019
Celkem		34	4	44,1	2,6
z toho	hrozba újmy na zdraví	1	0	2	0
	mimořádná událost	0	0	0	0
	jednorázový výdaj	7	1	3,9	0,5
	nezbytné náklady	5	0	14	0
	sociální vyloučení	9	1	9	1
	odův. náklady dítěte	12	2	15,2	1,1

Tabulka 9 – Poměr počtu vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci za rok 2018 a březen 2019 (Zdroj: MPSV, vlastní zpracování)

Dávky státní sociální podpory

Co do počtu dávek státní sociální podpory, vyplacených KoP ÚP Moravská Třebová (vyplacených pouze obyvatelům města) za sledované období března 2019, příspěvek na dítě, poskytuje ucelený přehled tabulka 8. Konkrétně se jedná o příspěvek na bydlení, příspěvek na mobilitu, příspěvek na úhradu potřeb dítěte a příspěvek na péči.

Typ dávky		Počet vyplacených dávek ve 3/2019	Průměrná výše dávky (Kč)
Příspěvek na bydlení		244	3 132
Příspěvek na mobilitu		334	
Přídavek na dítě		309	
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte		9	
Příspěvek na péči		471	
z toho	I. st. závislosti	155	
	II. st. závislosti	160	
	III. st. závislosti	112	
	IV. st. závislosti	44	

Tabulka 10 – Počty různých druhů dávek státní sociální podpory vyplacených v březnu 2019 (Zdroj: MPSV, vlastní zpracování)

Lidé ohrožení dluhy a exekucemi

Mezi osoby potenciálně ohrožené chudobou a ztrátou bydlení počítáme i osoby, které se potýkají s předlužením exekucemi. To se přitom týká průřezově všech skupin obyvatel Moravské Třebové a problematika tak není spjatá se sociálním statutem, etnicitou, nezaměstnaností, nebo dalšími běžnými indikátory sociálního vyloučení, nýbrž souvisí spíše s nerealistickými očekáváními nebo nedostatkem socioekonomických kompetencí, které mají za následek neschopnost sestavit a udržet vyrovnaný rozpočet.

Dle údajů *Exekutorské komory České republiky* zprostředkovaných serverem *mapaexekuci.cz*, se za rok 2017³³ nacházelo v Moravské Třebové **985 fyzických osob** postižených soudní exekucí, to jest přibližně **9,6 % všech obyvatel** města, ale až **11,09 % obyvatel v produktivním a vyšším věku (nad 15 let)**. Ze všech obcí s rozšířenou působností se v rámci Pardubického kraje opět jednalo o vůbec nejhorší výsledek.

Zhruba 72 % z celkového počtu lidí v exekuci, tedy asi 715 lidí z tohoto počtu mělo 2 a více exekucí. 61 % (asi 600 lidí) z nich pak mělo dokonce 3 a více exekucí a bylo tedy předlužených. Dle našich odhadů mohlo mít asi 160 lidí dokonce 10 a více exekucí. **Celkový počet aktivních exekucí činil 5245**, z čehož vyplývá průměrně **5,3 exekucí na osobu**. Průměrná jistina dluhu se pohybovala okolo **237 118 Kč** na osobu. Z celkového počtu 985 osob postižených exekucí bylo 8 % seniorů a 16 % lidí ve věku 18 – 29 let. Každá fyzická osoba přitom představuje jednoho dospělého člověka, ale důsledky exekuce se samozřejmě dotýkají všech členů zasažených rodin. Při vynásobení osob v exekuci průměrným počtem lidí v moravskotřebovské domácnosti (2,3) tak zjišťujeme, že problematika může zasahovat do života až 2265 lidí.

Nezanedbatelný je také počet **80 osob v evidenci úřadu práce KoP Moravská Třebová (v období 3/2019), kteří se zároveň potýkají s exekucí. Z celkového počtu nezaměstnaných (277) se totiž ve sledovaném měsíci jednalo až o 29 %**. Dle našich odhadů se v těchto případech jedná především o dlouhodobě nezaměstnané, kterým právě exekuce **brání v návratu na běžný pracovní trh, protože by srážkami exekutorů přicházeli o vysoký podíl z případného platu a jejich finanční situace by se nástupem do práce mohla dokonce výrazně zhoršit**. Domníváme se proto, že část z těchto osob raději pracuje v šedé ekonomice, případně tyto příjmy kombinuje s příjmy ze sociálních dávek, které jsou zákonem chráněny před zabavením.

Poměrně zajímavé je zjištění, že za rok 2018 procházelo v Moravské Třebové **158 lidí** procesem oddlužení, tedy **zhruba 16,4 % z celkového počtu osob v exekuci a 1,78 % z celkového počtu obyvatel města ve věku nad 15 let**. To je na české poměry, kde se procentuální poměr povolených oddlužení v obcích pohybuje průměrně okolo 9,6 % o něco málo vyšší úspěšnost³⁴.

³³ Novější data nebyla v době výzkumu k dispozici. Viz. www.mapaexekuci.cz

³⁴ Srov. www.mapabankrotu.cz

Na souvislost dluhové problematiky a bytové nouze ukazuje rovněž za rok 2017 **téměř 50 moravskotřebovských nemovitostí** (s celkovým počtem 41 majitelů) **zatížených tzv. zástavním právem exekutorskými**³⁵.

K více méně podobným číslům docházíme i při zprůměrování hodnot obcí ORP Moravská Třebová. Tam se s exekucemi potýká **9,2 % osob ve věku nad 15 let**. Počet povolených oddlužení je rovněž relativně vysoký a tvoří průměrně **19,3 % k poměru k počtu osob v exekuci**. **Se závažnějšími problémy se potýkají jednak v Mladějově na Moravě, kde je podíl osob v exekuci 21,28 % ale především pak v obci Vrážné, kde podíl osob v exekuci dosahuje alarmujících 32,26 % a jedná se tak o vůbec nejzadluženější obec v Pardubickém kraji**. Podrobnosti o obcích ORP, shrnuje tabulka 5³⁶. Pro srovnání: Zatímco v lednu 2018 činila nezaměstnanost ORP Moravská Třebová 9,1 %, v září 2019 to bylo již jen 3,3 %

Obec	Počet obyvatel nad 15 let*	Počet obyvatel v exekuci*	Procentuální podíl obyvatel v exekuci*	Podíl nezaměstnaných osob***	Počet povolených oddlužení**	Procentuální podíl oddlužení na počtu lidí v exekuci**
Bělá u Jevíčka	306	43	14,05 %	1,4 %	8	18,6 %
Bezděčín u Trnávky	187	6	3,21 %	1,6 %	1	16,67 %
Biskupice	371	45	12,13 %	3 %	4	8,89 %
Borušov	150	7	4,67 %	3,2 %	2	28,57 %
Březina	310	9	2,9 %	2,3 %	8	88,89 %
Březinky	111	5	4,5 %	2,3 %	2	40 %
Dětřichov u Moravské Třebové	183	12	6,56 %	1,3 %	3	25 %
Dlouhá Loučka	457	27	5,91 %	1,9 %	12	44,44 %
Gruna	157	7	4,46 %	4,8 %	2	28,57 %
Hartinkov	49	3	6,12 %	0 %	0	0 %
Chornice	748	50	6,68 %	3,1 %	11	22 %
Janůvky	43	3	6,98 %	0 %	0	0 %
Jaroměřice	1036	68	6,56 %	2,3 %	19	27,94 %
Jevíčko	2045	180	7,48 %	2,7 %	45	25 %
Koruna	113	6	5,31 %	3,3 %	3	50 %

³⁵ Data za rok 2017 poskytl Agentura pro sociální zaměrování Český úřad zeměměřičský a katastrální.

³⁶ Vzhledem k nedostatku některých aktuálních údajů podotýkáme, že jsou srovnávány údaje za rok 2017 (počet osob v exekuci), za rok 2018 (podíl osob v bankrotu) a březen 2019 (nezaměstnanost)

Křenov	343	56	16,33 %	5,4 %	6	10,71 %
Kunčina	1131	38	3,36 %	2,2 %	18	47,36 %
Linhartice	536	18	3,36 %	2,1 %	7	38,88 %
Malíkov	81	7	8,64 %	2,9 %	6	85,71 %
Městečko Trnávka	1237	101	8,16 %	2,6 %	16	15,84 %
Mladějov na Moravě	364	80	21,98 %	5,6 %	11	13,75 %
Radkov	97	9	9,28 %	3,8 %	3	30 %
Rozstání	210	16	7,62 %	2,7 %	7	43,75 %
Rychnov na Moravě	505	73	14,46 %	5,4 %	11	15,07 %
Slatina	119	8	6,72 %	1 %	3	37,5 %
Staré Město	832	60	7,21 %	4,5 %	12	20,6 %
Třebařov	761	83	10,91 %	4,1 %	20	24,10 %
Útěchov	240	9	3,75 %	1,8 %	1	11,11 %
Víska u Jevíčka	142	10	7,04 %	5,8 %	0	0 %
Vranová Lhota	385	33	8,57 %	4,7 %	4	12,12 %
Vražné	62	20	32,26 %	2,2 %	1	5 %
Vysoká	29	1	3,45 %	3,7 %	1	100 %

**Tabulka 11 - Počty osob a procentuální zastoupení počtu exekucí na počet obyvatel nad 15 let v obcích
ORP Moravská Třebová (Zdroj: mapaexekuci.cz, insolvenční rejstřík, vlastní zpracování)**

Vysvětlivky:

* Údaje za rok 2017. Zdroj: www.mapaexekuci.cz;

**Údaje za rok 2018. Zdroj: www.mapabankrotu.cz;

***Údaje za září 2019. Zdroj: ww.mpsv.cz

Uvedené počty se však týkají pouze tzv. soudních exekucí. Různé státní nebo samosprávné instituce přistupují rovněž k tzv. správním neboli daňovým exekucím. Jedná se například o obce, úřady, zdravotní pojišťovny a další. Na rozdíl od soudních exekucí nejsou exekuce správní jednotně evidovány a jejich počet se nám tak nepodařilo shromáždit. Získali jsme pouze vybrané údaje od MěÚ Moravská Třebová. Kvůli absenci souhrnných údajů o správních exekucích se lze domnívat, že celkový počet exekucí a počet osob, které se s nimi potýkají, je v Moravské Třebové tedy ještě vyšší než uvedená čísla.

Pohledávky města

Město spravuje a vymáhá pohledávky různým způsobem, které se liší podle jednotlivých odborů. Všechny pohledávky jsou plošně evidovány odborem finančním. Avšak správcem pohledávky, který

je odpovědný za vymáhání, jsou už jednotlivé odbory. Jedná se o odbor finanční, odbor dopravní a v menší míře také odbor majetku města a komunálního hospodářství.

V případě problémů se splácením je preferován splátkový kalendář. Později se přistupuje ke správné exekuci dle daňového řádu a exekutorovi jsou pohledávky postupovány až v okamžiku, kdy není dlouhodobě plněno na základě upomínek ani splátkového kalendáře. Například celkový počet splátkových kalendářů uzavřených s nájemníky městských bytů činil v listopadu 2019 šest.

V případě známých, opakovaných dlužníků (většinou s trvalým pobytem na ohlašovně úřadu) je volen individuální přístup k vymáhání.

Dle posledních dostupných údajů, v březnu 2018 město evidovalo a vymáhalo celkový kumulovaný dluh na neuhrazených poplatcích a pokutách ve výši 5 544 000 Kč od cca 2300 dlužníků. Dluhy jsou řešeny nejprve výzvou k úhradě a následně využíváním daňové exekuce, případně jiných možností dle daňového řádu (přihlášení do dražby, do insolvenčního řízení). Město využívá také služeb soudního exekutora. Může se tak dít v případech, kdy je jinak ve vymáhání pohledávek déle jak 1 rok neúspěšné. Dle údajů poskytnutých městem není v současné době využíván úrok či poplatek z prodlení za opožděné úhrady poplatků v obci, respektive jeho sazba činí 0 %. Největší podíl dluhů přitom tvořily pohledávky spojené s bydlením. Dle údajů města tak ke konci roku činila výše dluhu na nájemném v městských bytech téměř 2 200 000 a dalších 550 000 Kč na městské ubytovně, přičemž dlužné nájemné se týkalo téměř 100 dlužníků. Více jak polovina z těchto dlužníků však v městských bytech již nebydlí a bydlících dlužníků je asi jen 40, z nichž v květnu 2018 bylo celkem 12 z nich z městské ubytovny. Se šesti dlužníky byl sepsán splátkový kalendář.

Značný podíl na celkovém dluhu tvořily rovněž pohledávky za sběr a svoz komunálního odpadu, na konci roku 2018 zhruba 2 300 000 Kč.

Dluhové poradenství

Lidé, kteří se potýkají s dluhy a exekucemi, mají v Moravské Třebové jen omezené možnosti na koho se obrátit o radu či konzultaci. Kromě řady komerčních subjektů nabízejících oddlužení a další spojené procedury převážně přes internet se totiž dluhovému poradenství formou odborného sociálního poradenství věnuje pouze Občanská poradna Charity Moravská Třebová, jejíž poradenství zároveň využívají v komplikovanějších případech i klienti dalších vybraných služeb. Ostatní neziskové organizace nabízejí základní poradenství nebo své klienty odkazují na jiné organizace. Kromě již zmíněné OP Moravská Třebová, jsou v blízkém okolí poradny v Poličce, v Lanškrouně, v České Třebové nebo Krizové centrum JJ Pestalozziho, o.p.s. Svitavy. Dle vyjádření pracovníků občanské poradny pocházela zhruba polovina z cca 200 klientů, které u nich za rok 2017 konzultovali přímo

z Moravské Třebové, přičemž se dle odhadu pracovníků poradny jednalo asi ve 30 % o Romy. Za rok 2018 pracovala poradna s celkem 258 klienty³⁷

S dluhovou problematikou klientů se potýkají všichni pracovníci ve službách sociální prevence i sociální pracovníci MěÚ a shodně potvrzují, že jde o jeden z největších problémů. Zároveň je však vidět mírný posun situace, kdy v posledních letech nepřibývá tolik nových dlužníků, metody finančních služeb se začínají kultivovat a podmínky pro poskytnutí půjček i služeb oddlužení mají vyšší práh než v minulosti, což je dáno i změnou legislativy. Místo nových dlužníků tak další exekuce přibývají hlavně těm, kteří už nějaké mají z minulosti. To ostatně potvrzují i údaje o počtu exekucí na straně 56, kde je vidět, že vícenásobné exekuce se týkají minimálně poloviny lidí z celkového počtu.

Navzdory tomu, že co do podílu osob v exekuci se čísla v Moravské Třebové i v regionu pohybují nad republikovým průměrem, řadě dlužníků se kvůli omezeným kapacitám nedostává odborné pomoci. Jediné specializované pracoviště – Občanská poradna, totiž zaměstnává pouze dva pracovníky celkově na 1,8 úvazku. Počet osob v exekuci je však ve městě 985 a na jeden úvazek tak v přepočtu teoreticky vychází zhruba 547 lidí. Navíc poradna působí v širším regionu, kde je počet osob potýkajících se s exekucemi ještě vyšší.

V souvislosti se změnou legislativy realizuje oddlužení v regionu právě pouze Občanská poradna. Za rok 2018 bylo poradnou zpracováno celkem 12 insolvenčních návrhů. Mezi lety 2016 – 2018 se potom jednalo dohromady o celkem 23 zpracovaných insolvenčních návrhů, se 100 % úspěšností co do povolení oddlužení³⁸.

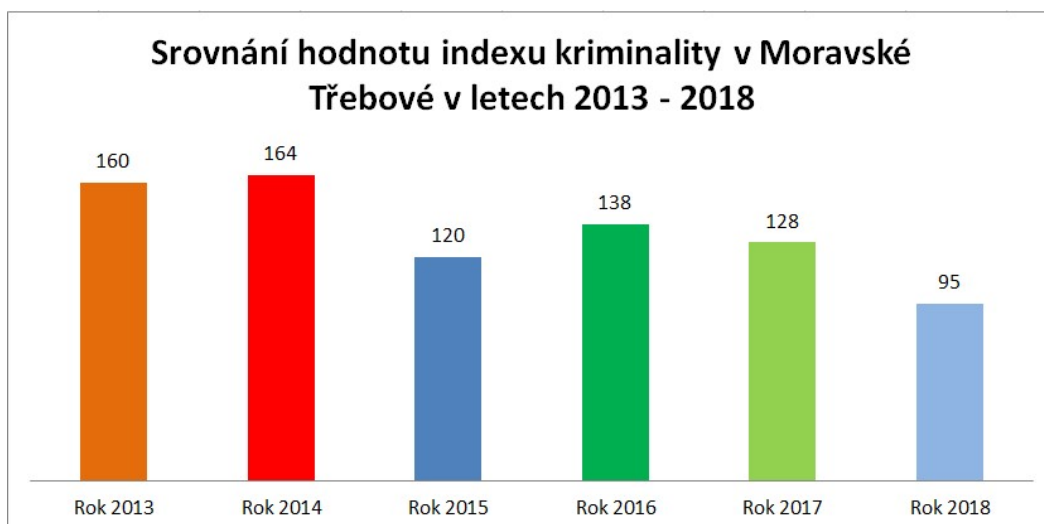
Občanská poradna byla v roce 2018 městem dotována částkou 50 000 Kč.

Bezpečnostní problematika obecně

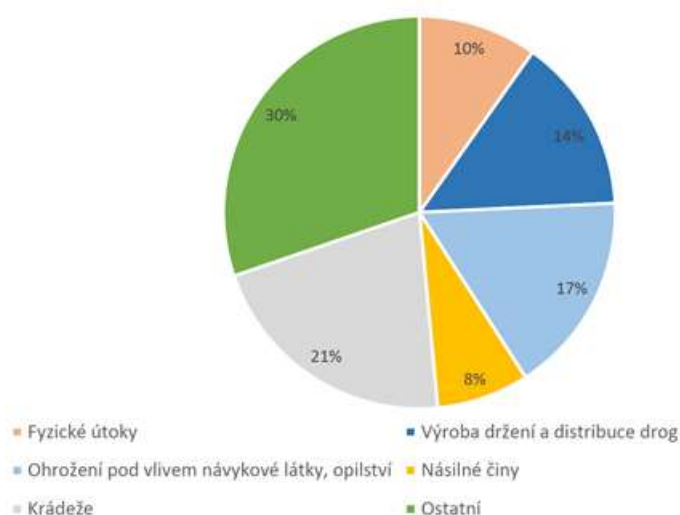
V meziročním srovnání indexu kriminality za léta 2013 - 2018 se na území v působnosti OO PČR v Moravské Třebové ukazuje sice nepravidelný, ale přesto pozvolný pokles jeho hodnoty, což odpovídá obdobnému trendu na většině území ČR. K poklesu dochází hlavně u majetkové trestné činnosti. Oproti roku 2017 se snížil podíl trestných činů spojených s výrobou či konzumací návykových látek (řízení pod vlivem, držení výroba distribuce drog), který například mezi říjnem 2016 a říjnem 2017 tvořil až 31 nápadu TČ (graf 8). OO PČR v Moravské Třebové vyniká vysokou objasněností trestných činů. V roce 2018 se podařilo objasnit 84 % všech činů, což bylo nejvíce z celého kraje.

³⁷ Výroční zpráva 2018 [online]. Charita Moravská Třebová, 2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.mtrebova.charita.cz/o-charite/vyrocní-zpravy/>. S. 36.

³⁸ Výroční zpráva 2018 [online]. Charita Moravská Třebová, 2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.mtrebova.charita.cz/o-charite/vyrocní-zpravy/>. S. 39.

Graf 7 – Srovnání hodnoty indexu kriminality v Moravské Třebové v letech 2013 – 2018 (Zdroj: www.mapakriminality.cz)

Graf 8 - Struktura trestné činnosti za OOP Moravská Třebová od října 2016 do října 2017 (Zdroj: Bermann group, s.r.o.)

Oproti roku 2017 došlo loni ke značnému poklesu hodnoty indexu kriminality (ze 128 na 95) a OO PČR tak má nižší hodnotu, než kraj. Ještě v roce 2017 tomu přitom bylo opačně. Ve srovnání s krajským ukazatelem za rok 2017 byl ve stejném období místní index kriminality³⁹ mírně nad průměrem a Moravská Třebová se tak pohledem statistiky řadilo spíše mezi rizikovější města. Po Pardubicích a Chrudimi byl ve 2017 počet evidovaných trestných činů v rámci kraje dokonce třetí

³⁹ Index kriminality představuje počet spáchaných trestných činů za určený časový úsek na daném území, přepočtený na 10 tisíc obyvatel.

nejvyšší, což už v roce 2018 neplatilo. Je však třeba podotknout, že celý Pardubický kraj se v celorepublikovém srovnání řadí mezi ty nejbezpečnější.

Samotné město Moravská Třebová, patřilo ještě na přelomu let 2016 – 2017 mezi obce s nejvyšší kriminalitou v Pardubickém Kraji. V roce 2018 došlo ke značnému poklesu kriminality a snížení indexu o 85 bodů, nicméně i tak index překračoval krajský i republikový průměr.

Rok	Násilná	Mravnostní	Majetková	Ostatní	Celkem
2017	23	5	76	220	324
2018	26	7	64	142	239

Tabulka 12 – Index kriminality v Moravské Třebové v letech 2017 – 2018 (Zdroj: bezpečnostní analýza za rok 2018, Moravská Třebová)

Příčiny rizikových jevů a navrhovaná opatření

Dle vyjádření některých aktérů i ze setkání pracovních skupin vyplynulo za oblast bezpečnosti několik klíčových problémů, které se zapříčiňují, ať už o subjektivně pociťovanou, nebo statistikami podloženou zvýšenou míru rizikového chování některých skupin obyvatelstva a s tím spojená bezpečnostní rizika. Patří mezi ně především:

- Strukturální znevýhodnění regionu, který a je součástí tzv. Sudet. V minulosti zde byl vyšší výskyt socio-patologických jevů a Moravská Třebová dodnes spadá pod oblasti s tzv. soustředěnou podporou státu.
- Přítomnost romské menšiny a množství osob ohrožených sociálním vyloučením. V souvislosti s Romy představuje problém hlavně riziko konfliktního soužití s majoritou, což zvyšuje sociální napětí mezi obyvateli, snižuje atraktivitu města a v konečném důsledku způsobuje odliv obyvatel. V souvislosti s tím se hovoří o nedostatečné osvětě k tématu tolerance a soužití, například na základních školách.
- Velké množství restauračních zařízení a výskyt heren. Za rizikové je považováno především víkendové rušení nočního klidu a výtržnosti v blízkosti nočního klubu DUKU – DUKU.
- Silná a nedostatečně zmapovaná drogová scéna. Dle některých tvrzení dochází k dovozu drog z Olomouce a Prostějova a jejich prodeji na veřejných místech v centru. Zároveň je poddimenzována časová a personální dotace na poskytování terénních služeb pro cílovou skupinu uživatelů návykových látek.

Z pohledu vedení obce je potom potřeba doplnit některé problémy k řešení, které se objevily již v přihlášce ke spolupráci. Jedná se o:

- realizace dlouhodobého záměru zvyšování bezpečnosti ve městě

- zvýšený dohled kamerového systému
- prezentace městské policie veřejnosti

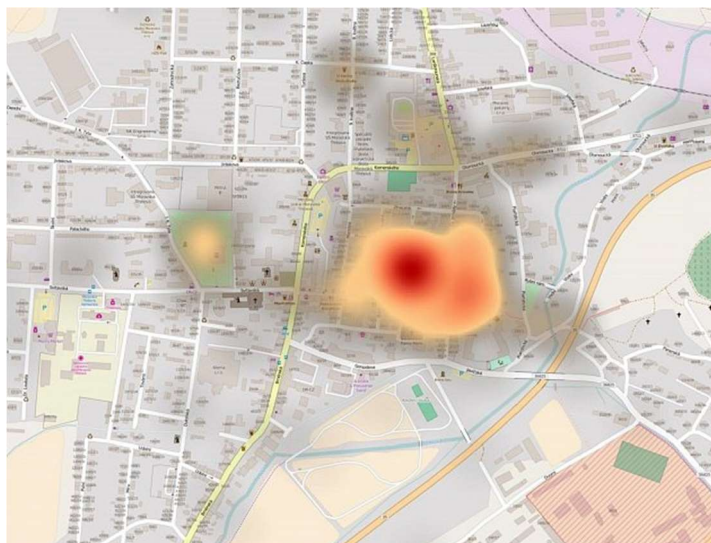
Atmosféra ve městě a pocit bezpečí občanů

Významným faktorem je také postoj občanů ke kriminalitě a celkový pocit bezpečí. Město nedávno realizovalo celkem dva průzkumy týkající se pocitu bezpečí občanů na území města, které vykazaly víceméně podobné výsledky. První z nich vznikl v rámci projektu *Zdravé město Národní sítě zdravých měst ČR* a týkal se primárně oblastí s vyšším pocitem ohrožení a z nějž vznikla tzv. *pocitová mapa*, která ukázala, že za nejrizikovější považují občané náměstí T. G. Masaryka a některé přilehlé ulice. Pravděpodobnou příčinou vyššího pocitu rizika veřejnosti bylo to, že zde bydlí a v denních i večerních hodinách se zde soustřeďuje větší část místní romské populace. K podobným výsledkům dospěl také *Průzkum spokojenosti obyvatel*, realizovaný na konci roku 2017 společností Berman Group s.r.o. pro potřeby tvorby aktuální podoby *Strategického plánu rozvoje města*. Zde se přímo píše: „*Při hodnocení kvality života byli respondenti požádáni, aby zhodnotili nejzávažnější problémy v obci. Nejvíce odpovědí v otázce "Zkuste popsat 4 nejzávažnější problémy v Moravské Třebové" bylo nashromážděno v oblasti bezpečnosti a kriminality. Z odpovědí totiž vyplývá, že právě kvůli tomuto problému občané často uvádějí jako zátěž romskou komunitu (24 %). Odpovědi zahrnujících kriminalitu či bezpečnost pak bylo ještě dalších 18 %. Do této kategorie pochopitelně spadá i drogová problematika, kterou za největší problém města považuje zhruba 5 % respondentů (...) Součástí hodnocení pro tuto kapitolu byla i volná otázka sloužící k určení míst, kde se občané ve městě necítí bezpečně. Zde dopadly výsledky naprosto jednoznačně. Přes 80 % odpovědí zmiňovalo centrum města nebo přímo náměstí a jeho bezprostřední okolí. Podle místních občanů se na něm, případně v jeho okolí, zdržují velké skupiny problémových občanů, kteří vyvolávají konflikty a v místních obyvatelích pocit ohrožení. Velká část respondentů pak uvedla, že ve večerních hodinách se centru města raději vyhýbá úplně.*“⁴⁰

Je tedy patrné, že v Moravské Třebové je latentně přítomná jistá míra interetnického napětí, které čas od času přechází buď do xenofobních projevů, nebo do otevřených konfliktů. V poslední době byl však zaznamenán pouze jediný významnější incident – hromadná rvačka příslušníků dvou rodin (z nichž jedna byla romská), která se odehrála v místní pobočce Penny Marketu. Celá událost byla medializována po dobu zhruba dvou měsíců na stránkách Svitavského deníku a k jejímu negativnímu vyznění částečně přispěly i poměrně neobratné výroky některých představitelů města, které zmíněné články doprovázely. Zhruba čtvrt roku před tímto incidentem bývalý starosta také s občany diskutoval na téma tzv. romské kriminality. I přesto, že v diskusi hájil stanovisko, že trestná a přestupková činnost páchaná ve městě Romy představuje statisticky dlouhodobě zanedbatelné a neměnné číslo, článek referující o této debatě se objevil v již zmiňovaném Svitavském deníku a přispěl tak

⁴⁰ Berman Group. *Strategický plán rozvoje města - Průzkum spokojenosti obyvatel*, 2018 [cit. 2019-09-09]. S. 8 a 10.

k „negativní popularizaci“ místní romské komunity Ve volební kampani před komunálními volbami se však toto téma naštěstí neobjevovalo.

Mapa 2 - Pocitová mapa Moravské Třebové - místa s pocitem ohrožení (Zdroj: svitavskydenik.cz⁴¹)

Jelikož nejsou dostupná statistická data, která by mohla potvrdit či vyvrátit spojení pocitu ohrožení s reálným nápadem trestné nebo přestupkové činnosti, nezbyvá než konstatovat, že výsledky uvedených průzkumů poukazují hlavně na zhoršené postoje majoritní populace k místní romské menšině jako celku (ale i obráceně). Čas od času se pak zhoršené vzájemné vztahy vyhrtí v otevřeném konfliktu, který je v některých případech následně medializován⁴². Na druhou stranu vedení města v minulosti opakovaně obhajovalo místní Romy, kteří jsou údajně původci pouze zanedbatelného procenta kriminality, které se dlouhodobě nezvyšuje⁴³.

V souvislosti s problematikou bezpečnosti považuje většina oslovených aktérů za rizikový faktor hlavně zvýšenou konzumaci a distribuci nelegálních návykových látek. Tento problém se však zdaleka netýká jen místní romské populace, naopak většina lidí užívajících i distribuujících drogy zřejmě pochází z řad majority. Nicméně vzhledem k procentuálnímu zastoupení v Moravské Třebové se tento problém zdejších Romů dotýká s daleko větší intenzitou. Dle některých odhadů může být uživateli drog asi 10 % zdejší romské populace, nicméně do tohoto jsou započítány i tzv. měkké drogy, například marihuana. Rozšíření drog zřejmě souvisí i s tranzitní polohou Moravské Třebové, která je snadno dostupná pro různé distribuční trasy, například z Olomouce, ale i z dalších velkých měst.

⁴¹ ŠMERAL, Jiří. Kriminalita Romů v Moravské Třebové: tabu, či jen fáma? *Svitavský deník* [online]. [cit. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://svitavsky.denik.cz/galerie/foto.html?mm=mt-pocitova-mapa-neklid-nebezpeci-detail-230217&back=3349723144-1749-39&photo=1>

⁴² Viz. např.: Svitavský deník. *Konflikt přilil olej do ohně* [online]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/konflikt-prilil-olej-do-ohne-20170605.html. Nebo: Svitavský deník. *Hádka dvou dětí v prodejně přerostla ve rvačku* [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://svitavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/hadka-dvou-deti-v-prodejne-prerostla-ve-rvacku-20170523.htm>

⁴³ Zdroj: Svitavský deník. *Co může za kriminalitu ve městě? Prý to jsou drogy* [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/co-muze-za-kriminalitu-ve-meste-pry-to-jsou-drogy-20170310.html

Od 1. 1. 2018 platí v Moravské Třebové regulace hazardu. Zákaz provozování se týká oblasti vymezené historickým centrem města (viz. Mapa 7)

58

Sociální služby

Seznam poskytovatelů a poskytovaných sociálních služeb na území města Moravská Třebová lze nalézt v *Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV⁴⁴* a plánovaná opatření potom na ve *Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb města Moravská Třebová*. Následující řádky tak spíše než výčtem nebo shrnutím reagují na podněty místních systémových aktérů, které se týkají buď nedostatečného pokrytí města službami, nebo jejich vzájemné koordinace nebo komunikace mezi poskytovateli a dalšími institucemi. V tabulce níže uvedený souhrn poskytovatelů se potom vztahuje primárně k cílovým skupinám osob ohrožených sociálním vyloučením.

Samotný počet poskytovatelů sociálních služeb i poskytovaných služeb není v Moravské Třebové příliš vysoký. Část potřeb města a regionu je tak saturována poskytovateli ze Svitav, případně i z Poličky a dalších obcí. Dostupnost služeb je horší hlavně pro obyvatele menších obcí, pro které je dojezdnost finančně i časově náročná, některé obce v regionu jsou tak pravděpodobně zcela bez pokrytí sociálními službami. Terénní charakter mají pouze služby SAS (Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi) moravskotřebovské Charity a organizace Bonanza. Terénní služby pro místní Romy přímo v Moravské Třebové poskytuje také CVČ, které však není registrovanou službou. Sociální služby poskytované v Moravské Třebové pro osoby ohrožené sociálním vyloučením shrnuje tabulka X

Druh sociální služby	Organizace	forma	Kapacita 2018	Počet klientů za rok 2018	Doplňující informace
Sociálně aktivizační služby	Charita Moravská Třebová	Ambul/terén	32 rodin v ORP (dále rozšířeno na 40 rodin)	57 rodin	
Sociálně aktivizační služby	Bonanza Vendolí, z.ú.	Ambul/terén	X	10 rodin (ORP MT)	
Občanská poradna	Charita Moravská Třebová	Ambul/	X	258 klientů. 12 návrhů oddlužení	Hlavní součástí služby je poskytování dluhového poradenství a zpracování insolvenčních návrhů
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – „Díra“	Bonanza Vendolí, z.ú.	Ambul/	16 klientů denně	Cca 85 osob	

⁴⁴ *Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV: Moravská Třebová* [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?si=&spo=&spd=&zn=&srp=pdaz&zak=Pardubick%C3%BD&zaok=Svitavy&zao=Moravsk%C3%A1+T%C5%99ebov%C3%A1&zau=&pn=&pic=&SUBSESSION_ID=1527078487575_1&sbmt=Vyhledat

Terénní program	Lexus z.ú.	terén	X	16 klientů	
Adiktologická ambulance Svitavy	Lexus, z.ú.	Ambul/	X	20	
	Centrum volného času (CVČ)	Ambul/terén	X	30 rodin formou poradenství či terénu. 120 – 130 osob, z toho 45 dětí ve volnočasovém klubu	Nejedná se o registrovanou sociální službu a organizační sloužkou MěÚ Moravská Třebová. CVČ poskytuje i doučování

Tabulka 13 - Vybrané sociální služby v Moravské Třebové (Zdroj: poskytovatelé uvedených služeb, výroční zprávy poskytovatelů)

Jak již bylo zmíněno na předchozích stranách, kromě sociálních bytů chybí v Moravské Třebové také sociální služba, která by rozvíjela kapacity klientů k samostatnému bydlení, především pak klientů, kteří jsou ohroženi bezdomovectvím, nebo se již v podobné situaci nacházejí a služba by umožňovala včasný záchyt a zahájení řešení prohlubujících se nepříznivých sociálních situací a efektivní podporu těch klientů, kteří usilují o řešení své životní situace (vč. např. podpory samostatného bydlení). Potřeby této cílové skupiny byly doposud řešeny nesystematicky a nesystémově a nedocházelo například k potřebné distribuci informací v terénu mezi městskou ubytovnou, farností, soukromými nájemními byty, k informování o sobě a dostupných službách CS; k zprostředkování odpovídající sociální služby; k pomoci získání obecního bytu apod.). **Služba by byla vhodná pro obyvatele městské ubytovny, ale i další klienty a zájemce. V případě vzniku sociálních bytů by pak mohla fungovat jako doprovodná sociální služba pro obyvatele těchto bytů. S uvedeným samozřejmě souvisí i dlouhodobě akcentovaný nedostatek** levného sociálního bydlení, bydlení pro mladé rodiny, chybějící startovací byty nebo nedostupnost azylového bydlení pro rodiny s dětmi. Do budoucna by také bylo vhodné zvýšit podporu úsilí Františkánů a zároveň zajistit výkon sociální práce také s osobami, které jsou zde ubytovány, zvláště v souvislosti s plánovaným odchodem Šebestiána Smrčiny do Plzně, který může ohrozit stabilitu zde poskytovaných aktivit.

Kromě výše uvedených problémů a výzev týkajících se bydlení, bylo v rámci výzkumu a následně i v rámci pracovních skupin vzniklých ve spolupráci s ASZ (a nakonec i městem samotným) jako zásadní problémy identifikovány především tzv. roztržitost stávajících služeb, špatná koordinace a chybějící komunikace mezi úřady a poskytovateli i mezi poskytovateli navzájem, dále problémy s financováním sociálních služeb nebo nízká nabídka některých typů sociálních služeb. Nespokojivý stav a propojení stávajících služeb podle závěrů pracovní skupiny je zapříčiněné hlavně rigidním přístupem a nedostatečnými kapacitami místních poskytovatelů a OSVZ, zapříčiňujícími přetíženost zaměstnanců. Současný stav také odráží dlouhodobý pasivní přístup města k některým aspektům sociální problematiky, formalizované plánování sociální služeb, nízkou podporu stabilizaci

neziskových organizací a chybějící vizi města v plánování sociální oblasti a související finanční plánování navázané na strategické plánování. Jedním z aspektů, na které bylo poukazováno, je také dlouhodobě neefektivní model současného fungování Centra volného času, které v posledních letech nerozvíjelo kompetence k samostatnosti svých klientů. Relativní spokojenost předchozího vedení města i romské komunity se statusem quo.

Z hlediska uvedených problematických aspektů na cílové skupiny identifikovaly pracovní skupiny jako problematické, CS nedisponuje znalostí a povědomím o možnostech řešení své tíživé sociální situace. Rodiny se potýkají s kumulací problémů, která snižuje motivaci je řešit a vede k rezignaci na svoji životní situaci (rozvodovost, zadluženost, nízký příjem, péče o děti, nemožnost osamostatnění se mladých rodin, finanční negramotnost, generační zátěž, vysoké náklady na bydlení, zdravotní příčiny a závislosti, muži samoživitelé pečující o děti).

Další použitá literatura a prameny

Český statistický úřad: *Počet obyvatel v ORP k 31. 12. 2018*. Moravská Třebová 25. Září 2019. Dostupné online.

Český statistický úřad: *Počet obyvatel v obcích k 31. 12. 2018*. Moravská Třebová 25. Září 2019. Dostupné online.

BRÁZDÍKOVÁ, Michaela. Chudoba postihuje i zaměstnance. *Statistika a my* [online]. **2016** (07-08/2016) Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2016/08/chudoba-postihuje-i-zamestnane/>

Strategický plán rozvoje města Moravské Třebové: pro období let 2014 - 2020. Moravská Třebová, 2013.

Měsíční statistická zpráva - Pardubický kraj [online]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/pak/nezamestnanost_v_cislech/statistiky/rok_2019/pardubicky_kraj

Moravská Třebová, okres Svitavy, Česko. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=16.6575754&y=49.7513782&z=13&q=Moravsk%C3%A1%20T%C5%99ebov%C3%A1>

Radnice v Moravské Třebové řeší problém, kam s bezdomovci [online]. Český rozhlas Pardubice. Dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/radnice-v-moravske-trebove-resi-problem-kam-s-bezdomovci-6083630>

ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR. Dostupné z: <http://www.feantsa.org>.

Regiony ČR s intenzivní podporou ze strany státu [online]. Dostupné z: <https://www.jvmrpic.cz/regiony-cr-s-intenzivni-podporou-ze-strany-statu>

Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV: Moravská Třebová [online]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/rozsirene_hledani_sluzby.do?si=&spo=&spd=&zn=&srp=pdaz&zak=Pardubick%C3%BD&zaok=Svitavy&zao=Moravsk%C3%A1+T%C5%99ebov%C3%A1&zau=&pn=&pic=&SUBSESSION_ID=1527078487575_1&sbmt=Vyhledat

JIRKOVÁ, I.: *Osídlování Moravské Třebové v letech 1945 až 1947*. Diplomová práce, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra historie. Brno 2007.

Náš domov Koclířov, z. s.: Výroční zpráva [online]. Dostupné z: <http://www.nasdomovkoclirov.cz/vyrocní-zprava/>

ISPV - Informační systém o průměrném výdělku: Zveřejněny výsledky ISPV za 4. čtvrtletí 2017 [online]. Dostupné z: <http://www.ispv.cz/cz/Aktuality/Zverejneny-vysledky-ISPv-za-4--ctvrtleti-2017.aspx>

Svitavský deník. *Konflikt přilil olej do ohně* [online]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/konflikt-prilil-olej-do-ohne-20170605.html

Svitavský deník. *Hádka dvou dětí v prodejně přerostla ve rvačku* [online]. Dostupné z: <https://svitavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/hadka-dvou-deti-v-prodejne-prerostla-ve-rvacku-20170523.htm>

Svitavský deník. *Co může za kriminalitu ve městě? Prý to jsou drogy* [online]. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/co-muze-za-kriminalitu-ve-meste-pry-to-jsou-drogy-20170310.html

ŠÍMÍKOVÁ, Ivana. *Analýza databáze příjemců dávek hmotné nouze: zhodnocení role nákladů na bydlení a dávek spojených s bydlením ve vztahu k příjemcům dávek hmotné nouze* [online]. Praha: VÚPSV, 2012.

ŠÍMÍKOVÁ, I. Vyhlídal, J. 2015. *Popis velikosti a struktury osob, které by mohly představovat cílovou skupinu sociálního bydlení*. Praha: VÚPSV

ŠMERAL, Jiří. *Kriminalita Romů v Moravské Třebové: tabu, či jen fáma?* *Svitavský deník* [online]. [cit. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://svitavsky.denik.cz/galerie/foto.html?mm=mt-pocitova-mapa-neklid-nebezpeci-detail-230217&back=3349723144-1749-39&photo=1>

Výroční zpráva 2018 [online]. Charita Moravská Třebová, 2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.mtrebova.charita.cz/o-charite/vyrocní-zpravy/>

Další internetové stránky

www.cenovamapa.org

www.facebook.com

www.mapaexekuci.cz

www.mapabankrotu.cz

www.mapakriminality.cz

Příloha č. 1: Checklisty a indikátory

Checklist - bezpečnost		
Monitoring řešení klíčového problému <i>snížený pocit bezpečí v obci</i>		
Lokalita:	Moravská Třebová	
Datum sběru:	Různé 2018 - 2019	Uvedeno u každé položky zvlášť
Tazatel:	Šmoldas	
Forma sběru:	Terén (2018) + desk research	
Forma spolupráce s ASZ:	KPSVL	
Dimenze	Splnění kritéria (ANO/NE)	Poznámka
Obec se pravidelně a efektivně zabývá prevencí kriminality		
Obec má identifikovány akutní bezpečnostní problémy a rizika, které je nutné řešit (do poznámky uveďte jaké)	Ano	Rizikové bary + herny + diskotéky; vysoká nezaměstnanost, tranzitní poloha obce; ubytovací zařízení + SVL; konzumace drog v místní romské populaci nebo obecně mezi obyvateli MT (až třetina trestné činnosti za rok 2017 souvisela s návykovými látkami)
Obec má zpracován strategický dokument zaměřený na bezpečnost (do poznámky uveďte jaký, případně další strategické dokumenty)	Ano	Koncepce prevence kriminality 2017 – 2020; Strategický plán rozvoje města – s. 11 + Průzkum spokojenosti obyvatel + Profil města – s. 67. – 72.)
Obec má zpracovanou bezpečnostní analýzu (v poznámce upřesněte zpracovatele, datum zpracování apod.)	Ano	Součást koncepce prevence kriminality 2017 – 2020. Vypracovala městská koordinátorka prevence kriminality Hana Navrátilová
Obec průběžně vyhodnocuje statistiky sledovaných typů trestné činnosti a využívá podnětů Policie ČR ke zpracování návrhů preventivních opatření (v poznámce upřesněte jak)	Ano	V rámci bezpečnostní analýzy (Koncepce prevence kriminality 2017 – 2020). V rámci strategického plánu rozvoje města – Profil města
Obec má zřízenou pracovní skupinu k prevenci kriminality, případně komisi pro bezpečnost a prevenci kriminality, složenou z klíčových partnerů, která navrhuje opatření k prevenci kriminality a preventivní aktivity (do poznámky uveďte klíčové partnery)	Ano	V obci působí Koordinátorka prevence kriminality, Skupina prevence městské policie, Komise pro prevenci kriminality RMMT (12 členů – zastoupen MěÚ, 2 neziskové organizace, zastupitelé a politici)

Obec má zřízenou funkci koordinátora prevence kriminality	Ano	
Obec na svém území realizuje program prevence kriminality na místní úrovni	Ano	Zahrnuje: Přednášková činnost MP na školách, přednášky pro seniory, MKDS, Pult centralizované ochrany, Projekty: Senior v Tísni, Bezpečnostní řetízky na kliku pro seniory a zdravotně hendikepované, SOS tlačítko, Resocializační program pro delikventy (2018), Začínáme u dětí (2014)
Obec sleduje a reaguje na sociodemografické ukazatele při vytváření návrhů preventivních opatření (nebo při vytváření koncepce prevence kriminality)	Ano	
Na území obce funguje služba na pomoc obětem trestných činů a domácího násilí (služba pokrývající území obce může být poskytována jakýmkoliv subjektem - obec, NNO...uvést které)	Ne	
Na území obce funguje služba na pomoc obětem sexbyznysu a nucené prostituce (služba pokrývající území obce může být poskytována jakýmkoliv subjektem - obec, NNO...uvést které)	Ne	
Obec ze svého rozpočtu přispívá na preventivní aktivity nebo programy, které probíhají na jejím území (uvést jaké)	Ano	Financování MP, financování funkce koordinátorky prevence, která píše projekty, finanční příspěvky NNO
Obec průběžně vyhodnocuje dostupná statistická data v oblasti bezpečnosti a rizikového chování		
Obec na svém území sleduje vývoj mravnostní kriminality (v poznámce upřesněte jak)	Ano	V rámci bezpečnostní analýzy + V rámci strategického plánu rozvoje města – Profil města)
Obec na svém území sleduje vývoj majetkové kriminality (v poznámce upřesněte jak)	Ano	V rámci bezpečnostní analýzy + V rámci strategického plánu rozvoje města – Profil města))
Obec na svém území sleduje vývoj násilné kriminality (v poznámce upřesněte jak)	Ano	V rámci bezpečnostní analýzy + V rámci strategického plánu rozvoje města – Profil města)
Obec monitoruje drogovou scénu na svém území (v poznámce upřesněte jak)	Ano	Vyhodnocením trestné činnosti související s drogami. Dále prostřednictvím informací od poskytovatele služby Laxus a dále informacemi od městské organizace Centrum volného času (CVČ). Přehled je ale nedostatečný
Obec využívá nástroje snižující pravděpodobnosti výskytu rizikového chování		
Obec využívá možnosti řešení problematiky hazardu a souvisejících jevů na svém území (uvést nástroje)	Ano	Regulace hazardu v historickém centru - Obecně závazná vyhláška města Moravská Třebová č. 5/2017, o regulaci provozování hazardních her

Obec na svém území využívá monitorovací kamerový systém	Ano	13 kamerových bodů
Obec na svém území využívá služby sociální prevence určené pro mládež (např. nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, dům na půl cesty - uvést jaké)	Ano	NZDM Díra, Centrum volného času (pro Romy), Laxus – terénní program pro uživatele
Obec podporuje volnočasové aktivity pro děti a mládež (zřizuje, přispívá finančně, přispívá materiálně, sleduje potřeby obyvatel v této oblasti - do poznámky uvést jaké)	Ano	Příliš široce formulovaná otázka. Podporovaných aktivit je celá řada.
Obec na svém území využívá služby sociální prevence určené osobám závislým na návykových látkách / osobám bez přístřeší	Ano / Ne	Terénní služba Laxus 1 x týdně - 16 klientů (zhruba polovina klientů jsou Romové) Adiktologická ambulance Svitavy
Obec na svém území realizuje projekty:		
Domovník - preventista (do poznámky uvést počet a místo působení)	Ne	
Asistent prevence kriminality (do poznámky uvést počet)	Ano	Pouze ÚP
Jiné (do poznámky uvést jaké)	Ano	Projekty: Senior v Tísni, SOS tlačítko, Resocializační program pro delikventy (2018), Začínáme u dětí (2014)
Obec umožňuje výkon obecně prospěšných prací (pokud realizují jiné subjekty v obci, uvést výčet subjektů do poznámky)	Ano	MěÚ, Technické služby
Obec aktivně řeší sociální klima v obci		
Obec průběžně monitoruje případné napětí mezi různými skupinami obyvatel obce (např. analýzou policejních statistik, mediální analýzou, výměnou informací s TP NNO apod.)	Ne	
Obec umí v případě potřeby vzniklé napětí řešit (má stanovený postup, nástroje, kapacity)	Ne	
Obec zná nástroje na minimalizaci konfliktů při protestních akcích či pochodech a umí je využívat (např. disponuje plánem postupu při potenciálně konfliktním shromáždění; ví, na koho se obrátit apod. - uvést jaké nástroje)	Ne	
Obec na svém území sleduje projevy diskriminace za účelem jejího zmírnění (např. sleduje rozmístění dětí do ZŠ, segregovaná veřejná	Ano	Dříve neveřejné téma. Systematicky se rozjídá až ve spolupráci s ASZ a MAS

prostranství apod., uvést jak)		
Obec disponuje komunikační strategií pro oblast bezpečnosti a veřejného pořádku	Ne	
Nižší pocit důvěry v instituce ze strany cílové skupiny		
Městská policie se účastní preventivních akcí či programů v obci (např. besedy, dny prevence; uvést jaké)	Ano	
Státní policie se účastní preventivních akcí či programů v obci (např. besedy, dny prevence; uvést jaké)	Ano	
Městská policie spolupracuje s místními ZŠ, (SŠ) v oblasti prevence kriminality a rizikového chování	Ano	
Státní policie spolupracuje s místními ZŠ, (SŠ) v oblasti prevence kriminality a rizikového chování	Ano	
Městská policie proškoluje své zaměstnance v oblasti hate crime (uvést, zda všechny)	Ne	
Městská policie proškoluje své zaměstnance v oblasti práce s menšinami. (uvést, zda všichni)	Ne	
Kladné odpovědi celkem	23	

Indikátory - bydlení					
Monitoring řešení klíčového problému vysoký počet domácností v nestandardním bydlení					
Lokalita:		Moravská Třebová			
Datum sběru:		3/2019 - 8/2019		Přesnější datum uvedeno u každé položky zvlášť	
Tazatel:		Šmoldas			
Forma spolupráce s ASZ:		KPSVL			
Název ukazatele	Hodnota	Datum	Zdroj	Poznámka	
Počet příjemců/společně posuzovaných osob dávek na bydlení v azylových domech, ubytovnách, rekreačních objektech a jiných než obytných prostorech	20	6/2019	ÚP ČR nebo kvalifikované odhady	25 (2/2018)	

Počet obyvatel žijících v nevhodných bytech (kvalifikovaný odhad počtu obyvatel žijících v domech/bytech/lokalitách, které považujeme za nevhodné z důvodu extrémní segregace, přelidněnosti, špatného hygienického stavu, špatného stavebně technického stavu)	Nejméně 125 (ubytovna, holobyty, klášter a farnosti, byty na Svitavské) ale nemáme dostatečné informace o všech bytech	5/2018	Vstupní/situační analýza	24 příjemců doplatku na bydlení (3/2019)
Celkový počet obecních bytů/dlouhodobě (déle než rok) neobsazených/z toho využitelných pro CS (tzn. vyloučit byty v segregovaných lokalitách, DPS, služební byty ve školách apod.)	8/6	11. 04.2019	obec	
Počet nově obsazených bytů za poslední rok celkem/z toho pro CS (počet nově uzavřených smluv s novým nájemníkem za poslední rok/ z toho kvalifikovaný odhad počtu bytů přidělených jako sociální bydlení ⁴⁵)	19/3	11. 04. 2019	obec	
Počet sociálních bytů pro CS ve vlastnictví obce/NNO/soukromých vlastníků (hodnocení sociálních bytů dle checklistu sociální bydlení)	0	5/2018	Vstupní/ situační analýza	
Kapacita sociálních služeb na podporu bydlení pro obyvatele obce (kapacity poskytovatelů podle registrace - počet služeb, kapacita klientů + příloha vyplněné checklisty podpora v bydlení)	40 rodin v ORP SAS „Šance pro rodinu“ – Charity MT, 10 rodin v ORP SAS Bonanza, CVČ - pracuje zhruba se 30	5/2018 + 8/2019	Vstupní/ situační analýza	CVČ – terénní služba z pověření MěÚ (nejedná se o registrovanou sociální službu)

⁴⁵ Sociální byty musí splňovat charakteristiky dané checklistem ASZ pro sociální bydlení.

	rodinami			
Počet obyvatel SVL využívajících služby na podporu bydlení/ celkový počet obyvatel SVL	0	5/2018	Vstupní/ situační analýza	
Má obec vypracovaná pravidla pro přidělování obecních bytů? Vyhodnocení pravidel pro přidělování obecních bytů podle checklistu sociálního bydlení (použít skóre z checklistu)	Ne	5/2018	Vstupní/ situační analýza	Pouze kritéria v žádosti o přidělení bytu shrnutá na stránkách obce
Má obec zmapovanou potenciální nabídku sociálního bydlení od jiných vlastníků na území obce? (existence jakékoliv analýzy/ spolupráce se soukromým vlastníkem apod.)	Ne	5/2018	Vstupní/ situační analýza	

Checklist - identifikace závadného bydlení v lokalitě I.		
(2/2018 – 5/2018)		
Název lokality: Bývalé holobyty v Boršově	Splnění kritéria (ANO/NE)	Poznámka
Přelidněné byty/ domy	Ano	Týká se jen některých bytů v domě (cca 3)
Špatné hygienické podmínky (plíseň, paraziti, problémy s vodou apod.)	Ano	Plíseň ani paraziti nikoliv. Bez přívodu teplé vody a možnosti sprchy
Špatný technický stav nemovitostí (viz checklist nezávadné bydlení)	Ano	Viz výše. Chybí základní vybavení pro hygienu. Topení tuhými palivy
Vyšší ceny nájmu/energií, než je v místě obvyklé (viz http://www.portalobydleni.cz/nastroje/cenove-mapy/)	Ne	
Jiné, nevhodnost indikující jevy (popište jaké)	Ano	Jedná se o tzv. nájemní byty se sníženou kvalitou, protože se zde topí tuhými palivy. Obyvatelé nejsou s bydlením vyloženě nespokojeni, ale poukazují na obtížný způsob vytápění, společné vyúčtování nákladů za vodu nebo částečnou izolaci obyvatel, kteří většinou nedisponují automobily a jsou závislí na omezeném počtu autobusů.

Checklist - identifikace závadného bydlení v lokalitě II.

(2/2018 – 5/2018)

Název lokality: Bytový dům v soukromém vlastnictví na ul. Svitavská (cca 3 byty)	Splnění kritéria (ANO/NE)	Poznámka
Přelidněné byty/ domy	Ano	Týká se jen některých bytů v domě
Špatné hygienické podmínky (plíseň, paraziti, problémy s vodou apod.)	Ano	Celkově zchátralý stav
Špatný technický stav nemovitostí (viz checklist nezávadné bydlení)	Ano	
Vyšší ceny nájmu/energií, než je v místě obvyklé (viz http://www.portalobydleni.cz/nastroje/cenove-mapy/)	Nezjištěno	
Jiné, nevhodnost indikující jevy (popište jaké)	Ano	Objekt s problematickou pověstí. Častější fluktuace Migrující rodiny ze Slovenska či Anglie

Checklist - sociální bydlení pro domácnosti ohrožené sociálním vyloučením

Monitoring řešení klíčového problému *vysoký počet domácností v nestandardním bydlení*

Lokalita:	Moravská Třebová	
Datum sběru:	Únor 2018	
Tazatel:	Šmoldas	
Forma sběru:	Terénní/desk research	
Forma spolupráce s ASZ:	KPSVL	
Poskytovatel bydlení: (název organizace)	Město	
Počet bytů v hodnoceném systému:	0	Město nedisponuje sociálním bydlením
Dimenze	Splnění kritéria	Poznámka

	(ANO/NE)	
Jasná pravidla pro obsazování bytů		
Obec má schválená a veřejná pravidla pro obsazování bytů	Ne	
Pravidla jsou dodržována - postup mimo popsaná pravidla je výjimečný a odůvodněný (živelná pohroma apod.)	Nezjištěno	
Na rozhodování se podílí sociální pracovníci nebo jiní reprezentanti cílové skupiny	Ano	
Obsazování na základě závažnosti sociální a bytové situace žadatele		
Žadatelé, kteří nejsou v bytové nouzi nebo sociálně potřební, nemohou o tyto byty žádat/jejich žádosti jsou vyřazovány	Ne	
Zvlášť zranitelné skupiny obyvatel jsou vybírány přednostně (např. jsou bodově zvýhodněny). Mezi takto preferované skupiny patří např.:	Ano	
domácnosti s nezletilými dětmi (zejména samoživitelé/samoživitelky)	Ano	
zdravotně postižení	Ano	
senioři	Ano	
oběti trestných činů (zejména domácí násilí)	Nezjištěno	
oběti diskriminačního jednání	Nezjištěno	
jiné srovnatelné skupiny	Nezjištěno	
Domácnosti v závažnější bytové nouzi jsou vybírány přednostně před domácnostmi s relativně lepší bytovou situací. Mezi prioritní situace v bydlení patří např.:	Ano	
osoby žijící bez střechy (na ulici, noclehárny, azylové domy)	Ano	Ano, ale spíše výjimečně a v souvislosti s městskou ubytovnou. Dále se nimi ale nepracuje, a tak nejsou příliš úspěšní
osoby žijící bez bytu (ubytovny, jiné než obytné prostory)	Ano	

osoby opouštějící instituce (dětské domovy, pěstounskou péči, vězení)	Ano	
osoby s akutním ohrožením bydlení (návrh na vyklizení bytu, výpověď)	Ne	
osoby ve významně nevyhovujícím bydlení (stav bytu/domu, přelidnění apod.)	Ano	
jiné srovnatelné situace	Ano	
Nejsou vyžadovány podmínky jako čistý trestní rejstřík, příjem ze zaměstnání apod. ani nejsou vylučováni žadatelé, kterým byl v minulosti nájem bytu ukončen	Ano	
Bydlení je přístupné také domácnostem s dluhy		
Dluhy žadatele vůči obci/NNO nejsou při hodnocení na újmu žadateli NEBO	Ne	
Řešené dluhy žadatele vůči obci/NNO (uzavřené splátkové kalendáře apod.) nejsou při hodnocení na újmu žadateli NEBO Bagatelní dluhy nejsou při hodnocení žádosti vůbec zohledňovány (poplatky za psy, popelnice apod.)	Ne	
Vstup do bydlení je umožněn i bez trvalého pobytu v obci		
Místo trvalého pobytu není pro hodnocení žádostí relevantní NEBO Domácnosti, které v obci skutečně bydlí a mají k ní jasnou vazbu (např. školní docházka dětí, evidence uchazečů o zaměstnání apod.) jsou hodnoceny stejně, jako domácnosti s trvalým pobytem v obci. Doba, po kterou mají domácnosti mít vazbu, není delší než jeden rok.	Ano	Žadatel s trvalým pobytem má lepší možnost byt získat
Vstup do bydlení je bez finanční nebo obdobnou bariéry		
Podání žádosti ani uzavření smlouvy není podmíněno zaplacením poplatku nebo dluhu po předchozím nájemníkovi	Ano	

Smlouva nepožaduje po nájemníkovi provedení rekonstrukce, uvedení bytu do obyvatelného stavu apod.	Ano	
Jistota (kauce) není při uzavření nájemní smlouvy požadována NEBO	Ano	
Jistota (kauce) je vybírána, ale je pokryta z dávky mimořádné okamžité pomoci NEBO	x	
Jistota (kauce) je vybírána, ale je rozložena do nízkých měsíčních splátek, které zvládají domácnosti platit NEBO	x	
Jistota (kauce) je odpuštěna domácnostem, které ji nemohou zaplatit	x	
Nabízené bydlení je dostatečně stabilní a přiměřené		
Domácnosti standardně získávají nájemní smlouvu s délkou trvání alespoň jeden rok	Ne	
Pokud domácnost neporušuje podmínky nájemní smlouvy, je s ní nájem prodlužován. Tento postup je ukotven ve schválených pravidlech	Ano (ale nejsou pravidla)	
Pokud uzavření nájemní smlouvy brání problém na straně klienta (např. dluhy vůči dodavatelům energií), je problém vyřešen v jeho prospěch (např. uzavřena podnájemní smlouva)	Nezjištěno	
Nájem a další náklady na bydlení jsou přiměřené a mohou jej hradit i domácnosti odkázané na dávky (příspěvek na bydlení)	Ano	
Byty jsou poskytovány ve standardním udržovaném stavu bez závad, mají koupelnu, WC, kuchyňskou linku	Ano	
Byty jsou lokalizovány mimo segregovanou lokalitu	Ano	
Problémy jsou řešeny pomocí sociální práce		
Při zjištění případných problémů v bydlení (zejména neplacení, narušování soužití, poškození bytu) je k dispozici pomoc sociálního pracovníka.	Ano	

Informace o předchozích problémech v bydlení jsou využity pro nastavení režimu platby za bydlení (zvláštní příjemce nebo přímá úhrada dávky), intenzity podpory pomocí sociální práce apod.	Nezjištěno	
Kladné odpovědi celkem	21/36	

Checklist - komunitní život v obci			
Monitoring řešení klíčového problému <i>nízká míra zapojení sociálně vyloučených do veřejného života obce</i>			
Lokalita:	Moravská Třebová		
Datum sběru:	2/2018 – 5/2018; 8/2019		
Tazatel:	Šmoldas		
Forma sběru:	Terén/desk research		
Forma spolupráce s ASZ:	KPSVL		
Dimenze	Splnění kritéria (ANO/NE)	Specifikace	Poznámka
V obci se konají pravidelné společenské, sportovní či kulturní akce pro širokou veřejnost (pokud ano, do specifikace uveďte, o jaký typ akce se jedná a kdo ji organizuje)	Ano		Jedná se o větší město. Vyjmenovat všechny akce není v možnostech tohoto formuláře ani výzkumníka
Společenských aktivit se účastní také obyvatelé SVL	Ano		Není ovšem bezproblémové. Na společenské akci, kde vystupovali žáci místní segregované ZŠ, část návštěvníků pískala a měla nevhodné připomínky
V SVL se konají společenské, kulturní či sportovní akce pro místní obyvatele (Pokud ano, do specifikace uveďte, o jakou akci se jedná, kdo ji organizuje, jak často se koná, jaký je odhadovaný počet účastníků)	SVL není prostorově oddělena		Pro místní romskou komunitu zajišťuje aktivity (včetně sportovních) Centrum volného času MěÚ

V obci působí organizace, které se podílejí na společenském či kulturním životě obce a připravují akce pro veřejnost (specifikujte, o jaké organizace se jedná)	Ano		Např.: Muzeum Moravská Třebová, Zámek Moravská Třebová, Knihovna města Moravská Třebová, Kulturní služby města Moravská Třebová atd, Občanské informační centrum. Město je také součástí projektu <i>Zdravé město</i> .
Obec vytváří prostor, kde pravidelně komunikuje s veřejností a kde se občané mohou vyjádřit	Ano		Projekt Zdravé město Moravská Třebová pořádá tzv. Veřejná fóra.
Obec podporuje komunitní aktivity	Ano		Například Bleší trhy nebo Dvorečky pořádané organizací Kulturní služby města MT.
Kladné odpovědi celkem	5		

Checklist - sociální služby

Monitoring řešení klíčového problému *nízká společenská efektivita sociální práce pro kvalitu života v lokalitě*

Lokalita:	Moravská Třebová	
Datum sběru:	Únor až duben 2018	
Tazatel:	Šmoldas	
Forma sběru:	Terén i desk research	
Forma spolupráce s ASZ:	Vzdálená dílčí	
Dimenze	Splnění kritéria (ANO/NE)	Poznámka
Obec zjišťuje potřeby svých obyvatel		
Pro oblast řešení potřeb osob a základního sociálního poradenství (tj. na koho se obrátit v případě nepříznivé sociální situace, zprostředkování služby) má obec vyčleněného odborného pracovníka/sociálního pracovníka (do pozn. uveďte úvazek)	Ano	2,5 = Vedoucí oddělení na MěÚ a 2 sociální pracovníce

Pro oblast řešení potřeb osob má obec navázanou spolupráci s jinou obcí, která disponuje odbornými pracovníky poskytujícími základní sociální poradenství (na koho se obrátit v případě nepříznivé sociální situace, zprostředkování služby)	Ne	
Pro oblast řešení potřeb osob má obec navázanou spolupráci s poskytovatelem sociální služby, který poskytuje základní sociální poradenství (na koho se obrátit v případě nepříznivé sociální situace, zprostředkování služby případně její zajištění)	Ano	Centrum volného času (není soc. služba), Charita Moravská Třebová (Spolupráce SAS a OSPOD) + Občanská poradna
Pracovníci obce průběžně provádějí v terénu depistážní činnost v oblasti sociálně právní ochrany dětí (vyhledávání ohrožených dětí)	Ne	
Pracovníci obce průběžně provádějí v terénu depistážní činnost, tj. vyhledávání jedinců či skupin ohrožených sociálním vyloučením nebo jiným negativním sociálním jevem v jejich sociálním prostředí	Ne	
Depistážní činnost v terénu provádí jiný subjekt (poskytovatel sociální služby - uveďte jaký)	Ano	Lexus, z.s. – terénní program pro osoby se závislostí.
Obec zjišťuje potřebu sociálních služeb na svém území dalšími metodami:	Ano	
prostřednictvím dotazování občanů	Ano	V rámci přípravy strategického plánu rozvoje města. Tzv. Průzkum spokojenosti obyvatel realizovaný v roce 2018
na základě informací poskytovatelů sociálních služeb	Ano	Plán sociálních služeb, nedostatečné.
„pasivní depistáž“ (např. distribuce letáků s informacemi do míst, kde se mohou nacházet osoby ohrožené - sociální služby, čekárny zdravotnických zařízení - s odkazem na místo, kde mohou požádat o pomoc)	Ano	
prostřednictvím vytvořených pracovních skupin složených ze zástupců občanů, poskytovatelů sociálních služeb, dalších subjektů	Ano	
jiným externím subjektem (např. výzkumné organizace, vysoká škola apod.)	Ano	V rámci přípravy strategického plánu rozvoje města dotazováním občanů V Moravské Třebové působil do května 2019 také tzv. lokální síť MPSV
Obec má k dispozici nástroje k řešení zjištěných potřeb osob		

Pracovníci obce mají k dispozici informace o tom, které služby je možné svým obyvatelům zprostředkovat	Ano	
Obec má informace, které sociální služby (druhy služeb), v jaké kapacitě a pro jakou skupinu osob na jejím území působí	Ano	
Obec vytváří, zveřejňuje a aktualizuje pro občany přehled služeb, které na jejím území působí (např. prostřednictvím elektronického katalogu, písemného přehledu služeb a kontaktů apod.)	Ne	
Obec průběžně shromažďuje informace, které služby jsou pro řešení potřeb osob na jejím území nedostupné	Ne	
Obec plánuje zajištění služeb na svém území		
Obec vytváří a pravidelně aktualizuje komunitní plán (plán sociálních služeb apod.), který vychází ze zjištěných potřeb lidí	Ne	Plán služeb existuje, ale je aktualizován nepravidelně a je považován za formální.
Obec je zapojena do komunitního plánování (např. na úrovni mikroregionu, obce s rozšířenou působností)	Ano	
Obec je zapojena do střednědobého plánování sítě sociálních služeb na úrovni kraje (např. v rámci pracovních skupin, komisí atd.)	Ano	
Obec se podílí na vytvoření podmínek pro zajištění potřeb osob		
Obec se ze svého rozpočtu podílí na financování sociálních služeb na svém území	Ano	
Obec má vytvořen program pro financování sociálních služeb z rozpočtu obce	Nezjištěno	
Obec má pro posuzování žádostí poskytovatelů o finanční prostředky vytvořen systém kritérií	Nezjištěno	
Obec podporuje sociální služby na svém území jinak (např. zvýhodněné pronájmy obecních budov, dary, investiční dotace, zajištění kofinancování projektů poskytovatelů apod.)	Ano	Poskytování sociálních služeb Charitou Moravská Třebová (denní stacionář, sociálně terapeutická dílna, SAS a odborné sociální poradenství) probíhá za finanční podpory města Moravská Třebová (dotace v roce 2018 činila 750.000 Kč, součástí návrhu rozpočtu na rok 2019 je dotace ve výši 1.000.000 Kč).
V případě potřeby rozvoje, vzniku služby na svém území obec aktivně vyjednává s klíčovými subjekty (poskytovateli, krajem,	Ne	

MPSV apod.)		
Obec má vytvořeny nástroje k vyhodnocování způsobu zajištění potřeb osob		
Pracovník obce plní roli case managera (koordinátora) při řešení potřeb osoby a monitoruje změny situace u této osoby	Ne	
Obec získává průběžně informace (od osob, poskytovatelů) o tom, zda se změnila nebo vyřešila nepříznivá situace osoby	Ne	
Obec má vytvořeny nástroje k vyhodnocování efektivity poskytovaných služeb		
Obec má informace o nákladovosti poskytovaných služeb (součástí žádosti o finanční prostředky jsou rozpočty služby)	Nezjištěno	
Obec má stanovena kritéria „obvyklých nákladů“ na poskytování sociálních služeb (např. na jednotku služby – lůžko, pracovníka, nebo jednotku výkonu – např. hodinu služby)	Nezjištěno	
Obec má stanoveny limity ekonomické efektivity (např. max. podíl nákladů nepřímé péče ve vztahu k přímé péči)	Nezjištěno	
Kladné odpovědi celkem	16 ANO	

Indikátory – zadluženost obyvatel		
Monitoring řešení klíčového problému <i>vysoký počet předlužených osob</i>		
Lokalita:	Moravská Třebová	
Datum sběru:	4/2018 – 6/2018; 31. 12. 2017; 31. 12. 2018	
Tazatel:	Šmoldas	
Forma spolupráce s ASZ:	KPSVL	
Indikátor	Hodnota	Poznámka
Podíl osob s exekucí k celkovému počtu obyvatel starších 15 let	11,09 %	Všechny údaje z mapy exekucí k 31. 12. 2017

Počet osob v exekuci (nad 15 let)	985	
Počet dětí a mladistvých v exekuci	4	
Počet osob 18 – 29 v exekuci	149	
Počet seniorů (65+let) v exekuci	82 (8 %)	
Počet vícečetných exekucí (3 a více)	600 (61 %)	
Průměrný počet exekucí na jednu exekuvanou osobu	5,3	
Průměrná výše jistiny jedné exekuce	237 118	
Počet osob v osobním bankrotu – procesu oddlužení	158	31. 12. 2018
Podíl osob v procesu oddlužení k celkovému počtu osob v exekuci	16,04 %	
Podíl osob v procesu oddlužení k celkovému počtu obyvatel starších 15 let	1,78 %	
Celkový dluh vůči městu	5 554 000	Vstupní analýza Duben – Květen 2018
Z toho dluh na nájemném	2 750 000	Vstupní analýza Duben – Květen 2018
Z toho dluh v souvislosti s poplatky za odpad	2 317 000	Vstupní analýza Duben – Květen 2018
Z toho dluh za ostatní položky	487 000	Vstupní analýza Duben – Květen 2018
Průměrný dluh obyvatel vůči obci (podíl celkového dluhu a počtu obyvatel)	552	Vstupní analýza Duben – Květen 2018
a) z toho: průměrný dluh na nájemném (podíl dluhu na nájemném a počtu dlužníků)	27500	Vstupní analýza Duben – Květen 2018
b) z toho: průměrný dluh u poplatků za odpady (podíl dluhu na poplatcích za odpady a počtu dlužníků)	Nezjištěno	
Počet bezplatných dluhových poraden s možností podání návrhu na povolení oddlužení v obci	1	Vstupní analýza Duben – Květen 2018

Podíl osob v exekuci k přepočtenému dluhových poradců	Cca 547	Vstupní analýza Duben – Květen 2018
Počet podaných/schválených návrhů na oddlužení bezplatnými dluhovými poradnami	12 v roce 2018	Vstupní analýza Duben – Květen 2018

Checklist – zadluženost obyvatel

Monitoring řešení klíčového problému *vysoký počet předlužených osob*

Datum sběru:	Únor 2018	
Lokalita:	Moravská Třebová	
Tazatel:	Šmoldas	
Forma sběru:	Terén + desk research	
Forma spolupráce s ASZ:	Vzdálená dílčí	
Dimenze	Splnění kritéria (ANO/NE)	Poznámka
V obci jsou zajištěny preventivní a sanační aktivity v oblasti zadluženosti		
V obci existuje dluhová nebo občanská poradna věnující se dluhovému poradenství ambulantní formou (možno i výjezdni)	Ano	Občanská poradna a Centrum volného času (neregistrovaná služba)
Pro obyvatele obce je dostupná možnost bezplatného zpracování návrhu na povolení oddlužení dle insolvenčního zákona (v obci nebo v dojezdové vzdálenosti hromadnou dopravou - do 60 min.)	Ano	Od roku 2018 Občanská poradna Charity MT
V obci funguje spolupráce mezi terénní sociální službou a ambulantní formou dluhového poradenství (služby na sebe odkazují své klienty a vzájemně spolupracují)	Ano	Občanská poradna spolupracuje hlavně se SAS, protože obě služby zřizuje Charita MT. Dále poradna sporadicky spolupracuje i s CVČ, případně s františkány. Mezi Františkány a poradnou však není vždy shoda ve způsobu konzultací a řešení problémů jejich klientů s dluhy
Obec viditelně propaguje dluhové poradenství na svých internetových stránkách (běžný občan nalezne odkaz do 30 sec.)	Ano	

Dluhová problematika je prezentována na domovské internetové stránce obce	Ano	
Obec má na svých internetových stránkách základní informace o dluhové problematice (minimálně musí být uvedeno: odkazy na dluhové či občanské poradny v okolí, informace o tom, jak se chovat při problémech se splácením, kdo a kde může požádat o oddlužení a za jakých podmínek)	Ne	Pouze odkaz na Občanskou poradnu a Centrum volného času
V obci probíhají osvětové kampaně či aktivity v oblasti prevence a řešení excesivního zadlužení	Ne	
Na místní úrovni je nastavena pravidelná spolupráce aktérů věnujících se prevenci a řešení předlužení v návaznosti na další tematické oblasti (bydlení, zaměstnanost, prevence kriminality, zdraví, rodina, vzdělávání) formou pracovní skupiny či jiné odborné platformy (pravidelná znamená min. jednou za kvartál + z těchto setkání existují zápisy)	Ne	
V obci je omezen či zakázán podomní prodej	Ano	
V obci je regulováno provozování hazardních her	Ano	
Pracovníci sociálního a ekonomického odboru jsou pravidelně školeni v oblasti dluhové problematiky	Ne	
Obec podporuje či pomáhá organizacím věnujícím se v rámci své činnosti i dluhovému poradenství:		
a) Finanční podpora	Ano	50 000 ročně pro občanskou poradnu
b) Materiální podpora (např. formou poskytnutí prostor, vybavení kanceláře atp.)	Ne	
c) Jiná podpora (propagace dluhového poradenství, osvěta, aktivity obce směřující k prevenci a řešení předluženosti atp.)	Ano	Propagace na webu města a stránkách Moravskotřebovského zpravodaje
Obec efektivně spravuje své dluhy		

Průměrná doba od vzniku dluhu vůči obci k prvnímu kontaktu dlužníka je kratší než 2 měsíce (doba, kdy je dlužník prvně kontaktován a upozorněn na nezaplacenou pohledávku obce)	Ano	
Obyvatelé obce mohou uhradit dlužné pohledávky obce formou splátkového kalendáře	Ano	
Obec využívá motivační nástroje při vymáhání vlastních pohledávek (uved'te do poznámky které)	Nezjištěno	
Obec při vymáhání vlastních daňových či správních pohledávek využívá správního a daňového řádu (správní a daňové exekuce)	Ano	
Poměr počtu pohledávek obce vymáhaných vlastními kapacitami k celkovému počtu pohledávek je vyšší než 50 %. (podíl účasti externích subjektů – inkasní agentury, exekutoři atd. je tedy nižší než 50 %)	Nezjištěno	
V obci jsou nastavena pravidla týkající se odpuštění či snížení penále či úroku z prodlení za opožděné úhrady nájmu či jiných poplatků	Ano	
Výše uvedená pravidla jsou veřejně dostupná (tzn. jsou k dispozici na webových stránkách obce či na úřední desce)	Ne	
Kladné odpovědi celkem	13	

Indikátory - nezaměstnanost		
Monitoring řešení klíčového problému vysoký počet ekonomicky neaktivních osob v obci		
Lokalita:	Moravská Třebová	
Datum sběru:	2/2018; 12/2018; 3/2019	
Tazatel:	Šmoldas	
Forma spolupráce s ASZ:	KPSVL	
Indikátor	Hodnota	Poznámka

Počet nezaměstnaných osob v obci	229 (6/2019)	277 = 3,7 % (3/2019) 281 = 3,8 % (12/2018) 408 = 6,1 % (1/2018)
Míra nezaměstnanosti v obci	3,6 %	
Počet nezaměstnaných osob ze SVL/podíl nezaměstnaných k celkovému počtu obyvatel SVL	8 lidí = cca 25 %	SVL – městská ubytovna na ulici Brněnské (2/2018)
Počet osob/spisů v hmotné nouzi (v obci)	109	(6/2019)
Počet osob v nekolidujícím zaměstnání (v obci)	6	(3/2019)
Počet nezaměstnaných absolventů (v obci)	3	(6/2019)
Počet nezaměstnaných mladistvých (v obci)	4	(3/2019)
Počet nezaměstnaných osob s exekucí (v obci)	80 (3/2019)	108 (2/2018)
Počet dlouhodobě nezaměstnaných (v obci – nad 6 měsíců)	107 (3/2019)	92 (12/2018)
Počet dlouhodobě nezaměstnaných (v obci – nad 12 měsíců)	48 (3/2019)	53 (12/2018)
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob zařazených do systému prostupného zaměstnávání (viz checklist prostupné zaměstnávání)	0	PZ neexistuje
Počet volných míst pro osoby s nízkými požadavky na kvalifikaci (dle kategorie 7, 8, 9 ISCO)	340	
Počet uchazečů o 1 volné pracovní místo pro nízkokvalifikované osoby	0,6	
Počet osob vykonávajících veřejnou službu (aktuálně ke dni sběru dat)	13	
Počet osob vykonávajících veřejnou službu (k určitému datu před 1 rokem)	24	
Počet osob vykonávajících veřejnou službu (k určitému datu před 2 lety)	20	
Počet osob vykonávajících veřejně prospěšné práce (aktuálně ke dni sběru dat)	9	
Počet osob vykonávajících veřejně prospěšné práce (k určitému datu před 1 rokem)	9	
Počet osob vykonávajících veřejně prospěšné práce (k určitému datu před 2 lety)	24	

Počet osob vykonávajících veřejně prospěšné práce u obce (aktuálně ke dni sběru dat)	3	
Počet osob vykonávajících veřejně prospěšné práce u obce (k určitému datu před 1 rokem)	8	
Počet osob vykonávajících veřejně prospěšné práce u obce (k určitému datu před 2 lety)	14	
Počet osob vykonávajících společensky účelná pracovní místa (aktuálně ke dni sběru dat)	2	
Počet osob vykonávajících společensky účelná pracovní místa (k určitému datu před 1 rokem)	13	
Počet osob vykonávajících společensky účelná pracovní místa (k určitému datu před 2 lety)	17	
Existence funkční lokální sítě zaměstnanosti (viz checklist)	Ne	
Počet obcí vytvořených pracovních míst k podpoře zaměstnanosti prostřednictvím asistentů prevence kriminality, domovníka atp.	1	
Existence nastavení systému společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek	Ne	
Počet realizovaných společensky odpovědných veřejných zakázek	0	
Výčet zaměstnavatelů, kteří přijímají (jsou ochotni přijímat) zaměstnance s potřebou vyšší míry podpory (např. delší čas na zaučení, ochota přijímat osoby s exekucí, úprava prac. doby, flexibilní výplata mzdy, asistenční služby apod.)	Viz níže	

Seznam zaměstnavatelů zaměstnávajících OZP, osoby se zvýšenou péčí a osoby vyžadující "zvláštní pomoc" (firmy, které zaměstnaly výše zmíněné skupiny osob od 7.3.2015 do 7.3.2019)

IČO:

Název:

194263 Sociální služby města Moravská Třebová

2408589 ATEK systems s.r.o.

1502875 Eagle Eyes a.s.

2462192 HB group Facility s.r.o.
 25059394 ATALIAN CZ s.r.o.
 193895 Nemocnice následné péče Moravská Třebová
 28634608 AVIAR cleaning company, s.r.o.
 26810093 Bartoň a Partner s.r.o.
 27841031 FORCORP GROUP spol. s r.o.
 28819063 Naproti, o.p.s. - Sociální podnik Laskavárna
 25970399 Technické služby Moravská Třebová s.r.o.
 5448859 M&M Object Security s.r.o.
 28658001 JASPA Servis s.r.o.
 28811267 DOSON AZS s.r.o.
 3825329 CHOVEX CZ s.r.o.
 27100472 KAYSER,s.r.o.
 + Sociální podnik Speramus (Charita)

Checklist - základní aspekty zdraví a péče o zdraví		
Monitoring řešení klíčového problému <i>nižší kvalita zdraví lidí v sociálně vyloučených lokalitách</i>		
Lokalita:	Moravská Třebová	
Datum sběru:	Únor až duben	
Tazatel:	Šmoldas	
Forma sběru:	Terén + desk research	
Dimenze	Splnění kritéria (ANO/NE)	Poznámka: Otázky byly mírně upraveny. SVL jako taková v obci neexistuje
Vnímání problému a potřeby intervence		
Je v některé ze sledovaných lokalit vyšší výskyt nemocností/ lékařských zásahů (uvést do poznámky, co je vnímáno jako největší problémy se zdravím a péčí o zdraví)	Ano	Ve Františkánském Klášteře (v menší míře i na ubytovně města) jsou mimo jiné ubytováni i starší bezdomovci, nebo obecně chudí lidé trpící těžkými zdravotními problémy (včetně rakoviny), pro které systémové řešení neexistuje ani v rámci celé ČR. Kvůli nízkým důchodům spojeným s exekucemi často nedosáhnou na patřičné pobytové sociální služby a dlouhodobý pobyt v nemocnici či na LDN není vzhledem ke kapacitám a účelu zařízení

		možný
Existují v obci preventivní intervenční programy zaměřené na zdraví (uved'te jaké)	Nezjištěno	
Vybavení a hygiena domácností		
Osoby žijící v substandardním bydlení mají zajištěné základní hygienické podmínky (podrobnější popis do poznámky)	Ano	Městská ubytovna, Františkánský klášter
Osoby žijící v SVL v jiném, než substandardním bydlení mají zajištěné základní hygienické podmínky (podrobnější popis do poznámky)	Ano (ale...)	V tzv. bytech se sníženou kvalitou (holobyty) v Boršově je absence teplé vody a sprchy
Mají lidé žijící v SVL k dispozici tekoucí teplou a studenou pitnou vodu?	Ano	V tzv. bytech se sníženou kvalitou (holobyty) v Boršově je absence teplé vody a sprchy
Mají lidé žijící v SVL funkční sprchu/vanu?	Ano	V tzv. bytech se sníženou kvalitou (holobyty) v Boršově je absence teplé vody a sprchy
Mají lidé žijící v SVL pračku, přístup k veřejné prádelně nebo jinému subjektu, který jim umožní praní?	Ano	
Asistuje obec při zajištění dezinfekce, desinsekce, deratizace, pokud je v bytech v SVL zapotřebí (do pozn. uvést jakou formou)?	Ano	
Dostupnost zdravotní péče		
Je v obci praktický lékař?	Ano	
Je v obci alespoň jeden praktický lékař, který registruje nové pojištěnce?	Nezjištěno	
Je v obci gynekolog?	Ano	
Je v obci alespoň jeden gynekolog, který registruje nové pojištěnce?	Nezjištěno	
Je v obci pediatr?	Ano	
Je v obci alespoň jeden pediatr, který registruje nové pojištěnce?	Nezjištěno	
Je v obci zubař?	Ano	

Je v obci alespoň jeden zubař, který registruje nové pojištěnce?	Nezjištěno	
Mají obyvatelé obce přístup k psychiatrovi? (do poznámky popište jaký)	Ano	
Mají obyvatelé obce přístup k adiktologickým službám? (do poznámky uveďte k jakým)	Ano	Lexus, z. s. - Terenní program v Moravské Třebové 1 x týdně a - Adiktologická ambulance Svitavy
Mají obyvatelé obce přístup k psychologovi/rodinnému psychologovi? Jak?	Ano	Pěšky, autem nebo MHD
Mají obyvatelé obce přístup k logopedovi? (do poznámky popište jaký)	Ano	
Registrujete případy odmítnutí pacientů ze SVL z kapacitních či jiných důvodů? (rozevřete do poznámky)	Ne	Na straně 28 je uveden příklad, kdy z důvodu změny zdravotní pojišťovny u části obyvatel ubytovny došlo k výpadku dostupnosti zdravotní péče.
Zdravý životní styl		
Byl u obyvatel SVL v obci zaznamenán významný problém v oblasti životního stylu, a to:		
- v oblasti zdravé výživy	Ano	Nezdravý životní styl u značné části romské populace
- v oblasti hygieny	Ne	V tzv. bytech se sníženou kvalitou (holobyty) v Boršově je absence teplé vody a sprchy
- nedostatek pohybu/ volnočasových aktivit	Nezjištěno	
- vysoká míra závislostí s vlivem na zdraví	Ano	
- v jiné oblasti (do pozn. uveďte jaké)	Ne	
Kladné odpovědi celkem	15	

Příloha č. 2 – Index zdraví, kvality života a dostupnosti lékařské péče v Moravské Třebové

Obrázek 4 - Index zdraví, kvality života a dostupnosti lékařské péče v Moravské Třebové (Zdroj: www.obcevdtech.cz)